

बीदा मां बीदा खती

BHARATIYA SINDHU SABHA NEWSLETTER

پارتیہ سنڈو سیانیوز لیٹر

دسمبر ۲۰۲۱

DECEMBER 2021

PRICE ₹ 2/-

CENTENARY YEAR

SHRI JHAMATMAL WADHWANI

شتاپدی سال

شری جھمٹمل واڈھوانی

Shraddhanjali

SHRI GOBINDRAM
S. TAHILIANI

SMT. KAMLADEVI G.
TAHILIANI

SHRI HAREESH G. TAHILIANI

SMT. JYOTI & SHRI PRAKASH TAHILIANI
LATE SMT. LAXMI & SHRI DINESH TAHILIANI
SMT. MONA & SHRI LAL TAHILIANI
SMT. NEHA, MUNISH & DEVESH TAHILIANI
SMT. MADHURI & SHRI ANIL TAHILIANI
SMT. BINA & SHRI KISHIN BHOJWANI
SMT. SITA & SHRI RAJESH SAMTANI
GRANDSONS & GRAND DAUGHTERS

BHARATIYA SINDHU SABHA NEWSLETTER

DECEMBER 2021
Vol. 26 - No. 11

Date of Printing : LAST WORKING DAY OF THE MONTH
Date of Publication : LAST DAY OF EVERY MONTH
Date of Posting : LAST WORKING DAY OF THE MONTH
Total Nos. of Pages : 180

Editorial Board
ISHWAR LALWANI
OM JAISWANI
R.T. NARWANEY

Typesetting by
ANAND RAM LALCHANDANI
M : 9820883807
E : anandrl1975@gmail.com

Edited & Published by
ISHWAR LALWANI
At 505, Shree Prasad House,
35th Road, Bandra (W), Mumbai - 400050
T : 2648 8240, 6897 7444

and Printed by him at
212, Allied Industrial Estate
Mahim (W), Mumbai 400016.
M : 9820883807
E : anandrl1975@gmail.com

Website: www.bharatiyasindhusabha.org
E : bssmumbai@gmail.com

The views expressed are those of the contributors and do not necessarily reflect our editorial policy. The Publisher accepts no responsibility for the views expressed by correspondents and contributors.

The advertisements sent via social media viz: whatsapp, instagram etc. the quality and the resolution of the same would not be held responsible by BSS.

From Editor's Desk

The Covid-19 pandemic that seriously affected the country in March'20 and had significantly waned by October'20 raised its venomous hood again in the beginning of the current year. The Narendra Modi government decisively fought the battle against this second wave of Covid with planning and courage. The Government brought the second wave of Covid under control in a very short time and simultaneously ramped up the vaccination drive. More than 100 crore vaccination doses have already been administered in the country. Let's pray that the country soon acquires immunity against the virus! The dedicated Karyakartas of Bharatiya Sindhu Sabha (BSS) thought out length and breadth of the country made untiring efforts to be of service to the needy in these challenging Covid times. They provided food and medicines to the people in slums during lockdown.

Like any other section of the society, BSS also was affected by the pandemic. We lost many of our dedicated Karyakarta's due to Covid. Sadly, we also lost our ex-president Dada Lakshman Chandiramani due to old age. Dada Chandiramani left us for heavenly abode on 15th August'19 at the ripe age of 92 years. I pay my sincere homage to him and the other Karyakarta's of BSS who have left for heavenly abode in the last two years.

Shri Indresh Kumar, senior functionary of RSS, who is also in-charge of BSS,

CENTENARY YEAR

1921-2021

entrusted the responsibility to lead the organization to Shri Ladharam Nagwani who has been associated with BSS for the last 37 years and was its working president since 2014. I take this opportunity to wish him and his new team a great success in their endeavors! The team under Shri Nagwani's leadership has been holding virtual meetings, as physical meetings were not possible due to the pandemic, regularly. To promote the talent available in the Sindhi community and to bring Sindhis from the various walks of life into the BSS fold, the team has constituted 10 National Aayaams such as Sanskrit Aayaam, Prabuddh Aayaam and Shiksha & Sahitya Aayaam etc.

Sindhu Darshan Yatra to Leh, Laddakh, which started in the year 1996, celebrated its Silver Jubilee in the current year. Due to

the Corona restrictions, though the Yatra could not take place in the scheduled month of June like every year, however, the indomitable spirit of BSS and Himalaya Parivar workers made the Yatra possible in August'21. Keeping in view the administrative and travel restrictions made necessary by the pandemic, the Yatra was a big success! I am happy to share with you that the current year is the Birth Centenary Year of legendary late Shri Jhamatmal Wadhvani, the founder of Bharatiya Sindhu Sabha and Vivekanand Education Society, Chembur. Due to the ongoing pandemic, we could not hold the centenary celebrations. As a mark of respect to our founder, this special issue of the Newsletter is dedicated to him!

ANNUAL REPORT 2021

**BHARATIYA SINDHU SABHA MUMBAI ACHIEVES & ACHIEVEMENTS
DURING THE YEAR 2021**

We could not publish the Annual Issue for the year ended 2020 due to the Corona pandemic. The report on the low key activities carried out during the year 2021 is as follows.

CULTURAL ACTIVITIES

1. SINDHU DARSHAN YATRAS 2021

Yatra could not be organized in the year 2020. However, the Year 2021 being a Silver Jubilee year of Sindhu Darshan Yatra, in spite of some restrictions on travel, Yatra was organized with all the necessary precautions in the month of September'2021 by air and two separate bus routes. Around 1100 yatris took part in Yatra.

CENTENARY YEAR

1921-2021

2. **CHETICHAND** celebrations could not be held during 2020 & 2021
3. **LIFE MEMBERS:**
200 New Members could be registered during the year 2021.
4. **SUMMERCAMPS & BAL SANSKAR SHIBIRS:**
Summer Camps were conducted on time at Chembur & Mulund.
5. **DIWALI CELEBRATION :**
Diwali was celebrated at Central Office, Bandra on 4th Novemeber'2021 in which around 20 members performed Pooja.
6. **MEDICAL AID:**
Medical aid of about Rs. 1,50,000/- was distributed to the needy persons belonging to various communities.
7. **EDUCATION LOAN:**
Education loans of Rs. 4,00,000/- were granted to the needy students for higher education. Besides, Education Assistance of Rs. 1,00,000/- was given to the poor Sindhi students towards School Fees during the year 2020-2021.
8. **MAHILA VIBHAG :**
Mahila Vibhag Zones are operative at various places like Bandra-Khar, Chembur, Andheri & Thane Hiranandani Complex etc. All Zones are working well. Monthly meeting could not be held.
9. **HEALTH CAMP:**
A Health Camp was organized by Chembur Zone at Hemu Kalani Academy Chembur on 20th October'2021. Around 100 persons participated for various health checkups.
10. **DISTRIBUTION OF TULSI SAPLINGS:**
Free distribution of Tulsi saplings was done on 13th November'2021 on the occasion of Devuthi Ekadashi (Tulsi Vivah) near Big Ganpati Temple, Chembur.
11. **SINDHI COMMUNITRY CERTIFICATE:**
About 600 Sindhis were issued the community certificate online to facilitate their admission to colleges under minority community quota.

MOST IMPORTANT:

During the period of Corona Pandemic no efforts were spared to collect funds for distribution to the needy persons. We are pleased to inform that the funds so collected were distributed through Jankalyan Samiti.

Besides, ration was distributed to the needy by BSS Mahila Vibhag at Ulhasnagar.

BHARATIYA SINDHU SABHA (MUMBAI) EXECUTIVE COMMITTEE MEMBERS

PRESIDENT:	SHRI JAIRAM SATWANI
VICE PRESIDENT:	SHRI VIRU DOOLANI
SECRETARY:	SHRI KISHIN SAMTANI
JOINT SECRETARY:	SHRI ISHWAR LALWANI
OFFICE SECRETARY:	SHRI R.T. NARWANEY
JT. OFFICE SECRETARY:	SHRI OM JAISWANI
MEMBER, KHAR:	SHRI RAJAN CHANDIRAMANI
MEMBER, KHAR:	SHRI SURESH ROHIRA
MEMBER, KHAR:	SHRI KISHOR MANYAL
MEMBER, KHAR:	SHRI PRATAB MANIYAL
MEMBER, KHAR:	SMT BHARATI MANIYAL
MEMBER, KHAR:	SHRI RAJOO LALWANI
MEMBER, KHAR:	SHRI NIRMAL NARANG
MEMBER, KHAR:	SMT SHAKU RAMCHANDANI
MEMBER, KHAR:	KUM SHOBHA BHAMBHAWANI
MEMBER, KHAR:	SHRI SUNIL BATHIJA
MEMBER, ANDHERI:	SHRI MOTIRAM CHAWLA
MEMBER, ANDHERI:	SHRI J.R. CHANDNANI
MEMBER, ANDHERI:	SMT SHEELA VASANDANI
MEMBER, ANDHERI:	SHRI GHANSHYAM CHHUGANI
MEMBER, ANDHERI:	SMT PUSHPA CHHUGANI
MEMBER, GHATKOPAR:	SHRI KAMAL SAJNANI
MEMBER, GHATKOPAR:	SHRI PARMANAND JAGIASI
MEMBER, GHATKOPAR:	SHRI MOHAN MAKHIJA
MEMBER, GHATKOPAR:	SHRI SHYAM VANWARI
MEMBER, MULUND:	SHRI RADHAKISHAN BHAGIA
MEMBER, MULUND:	SHRI JEEVAN WADHWANI
MEMBER, MULUND:	SMT KANCHAN JAISINGHANI
MEMBER, MULUND:	SHRI HARESH TOLANI
MEMBER, MULUND:	SHRI KISHORE ASWANI
MEMBER, MULUND:	SHRI TARUN VAZIRANI
MEMBER, MULUND:	SHRI SHAILESH DAWRA
MEMBER, MULUND:	SMT PRIYA DAWRA
MEMBER, SANTACRUZ:	KUM DURU PHERWANI
MEMBER, SANTACRUZ:	SMT SONAL SAMTANI
MEMBER, MAHIM:	SMT HEMA GIANANI
MEMBER, MAHIM:	SHRI ANIL SADANI
MEMBER, MAHIM:	SHRI DILIP GIANANI
MEMBER, CHEMBUR:	SHRI LAXMAN KANAL

MEMBER,CHEMBUR:	SHRI VALABH JHAVERI
MEMBER,CHEMBUR:	KUM NIRMALA CHAWLA
MEMBER,CHEMBUR:	SHRI VIKRAM BHAMBHANI
MEMBER,CHEMBUR:	SHRI RAJESH SAHETA
MEMBER,CHEMBUR:	SHRI DEEPAK NATHANI
MEMBER,CHEMBUR:	SHRI VISHAL PUNJABI
MEMBER,CHEMBUR:	SMT GEETA CHHABRIA
MEMBER,CHEMBUR:	SMT KAMLA KALANI
MEMBER,CHEMBUR:	SMT BINA KARAMCHANDANI
MEMBER,CHEMBUR:	KUM POOJA SHARMA
MEMBER,CHEMBUR:	SMT SUSHMA SEGHAL
MEMBER,CHEMBUR:	SHRI BHARATI BATHIJA
MEMBER,SION:	SHRI SANTOSH DHAMEJA
MEMBER,KANDIVALI:	SHRI HARESH GODIA
MEMBER,KANDIVALI:	SHRI HARESH MANYAL
MEMBER,KANDIVALI:	SHRI DEEPAK ROHIRA
MEMBER,MALAD:	SHRI GANGARAM JHAMNANI
MEMBER,MALAD:	SHRI BALDEV RAISINGHANI
MEMBER,NAVI MUMBAI:	SHRI ASHOK HIRANI
MEMBER,NAVI MUMBAI:	SHRI SUBASH GOGIA
MEMBER,BANDRA:	SMT RADHIKA KANUGA
MEMBER,BANDRA:	SHRI HARESH WADHWANI
MEMBER,BANDRA:	SHRI RAMESH BHAVNANI
MEMBER,BANDRA:	KUM SANGITA SHAHANI
MEMBER, COLABA:	SHRI BHAGWAN ADVANI
MEMBER, DADAR:	SHRI DINESH TAHILIANI
MEMBER,ULHASNAGAR:	SMT BHARATI GOKLANI

**BHARATIYA SINDHU SABHA (MUMBAI) MAHILA VIBHAG
EXECUTIVE COMMITTEE MEMBERS**

PRESIDENT:	SMT SHAKU RAMCHANDANI
SECRETARY:	SMT RADHIKA KANUGA
TREASURER:	KUM DURU PHERWANI
MEMBER:	SMT PUSHPA CHHUGANI
MEMBER:	SMT SHEELA VASANDANI
MEMBER :	SMT. NIRMALA CHAWLA
MEMBER :	SMT. GEETA CHHABRIA
MEMBER :	SMT. KAVITA CHHATPAR
MEMBER :	SMT. PRIYA DAWRA
MEMBER :	KUM. SANGEETA SHAHANI
MEMBER :	SMT HEMA GIANANI
MEMBER:	KUM SHOBHA BHAMBHAWANI

In Sweet Loving Memory of
Our Father Late Shri Gobindram Sobhraj Tahiliani
Our Mother Late Smt. Kamladevi Gobindram Tahiliani

Our Brother Late Shri Haresh Gobindram Tahiliani

Fondly Remembered by
GOLDEN LIQUOR AGENCIES
Tahiliani Parivaar

CENTENARY YEAR

1921-2021

*In Sweet
Loving Memory of*

Late Smt. Laxmi Dinesh Tahiliani

Fondly Remembered by
GOLDEN LIQUOR AGENCIES
Tahiliani Parivaar

BHARATIYA SINDHU SABHA MUMBAI MAHILA VIBHAG

Mentor : Smt. Veena Bhatia
President : Smt. Shaku Ramchandani
Secretary : Smt. Radhika Kanuga
Treasurer : Ms. Duru Pherwani

(1) KHAR / BANDRA / SANTACRUZ BRANCH

President	Smt. Shaku Ramchandani	9870043665
Secretary	Smt. Radhika Kanuga	9892896141
Treasurer	Ms Duru Pherwani	7303641611

(2) MAHIM / DADAR BRANCH

Smt. Hema Giyanani	9820593995
Smt. Seema Bhavnani	9820768268
Smt. Disha Aswani	9821261999

(3) ANDHERI LOKHANDWALA BRANCH

President	Smt. Sheela Vasandani	9870326993
Secretary	Smt. Bharati Awatramani	9869341160
Treasurer	Smt. Pushpa Chhugani	9324850928

(4) BORIVALI / KANDIVALI / MALAD BRANCH

Smt. Jyoti Lala	9221786750
Smt. Hema Kaku	8108277845
Smt. Rakhi Lulla	9967324250

(5) MULUND BRANCH

President	Smt. Priya Dawra	8655247339
Secretary	Smt. Jyoti Rajpal	9322530076
Treasurer	Smt. Kavita Chattapar	9987552088

(6) CHEMBUR BRANCH

Ms. Nirmala Chawla	9869272718
Smt. Geeta Chhabria	9320155090
Smt. Kamla Kalani	9820098500

(7) THANE BRANCH

President	Smt. Reenu Adnani	9833613324
Secretary	Smt. Asha Rohira	9820149278
Treasurer	Smt. Rukmani Juriani	9082111298

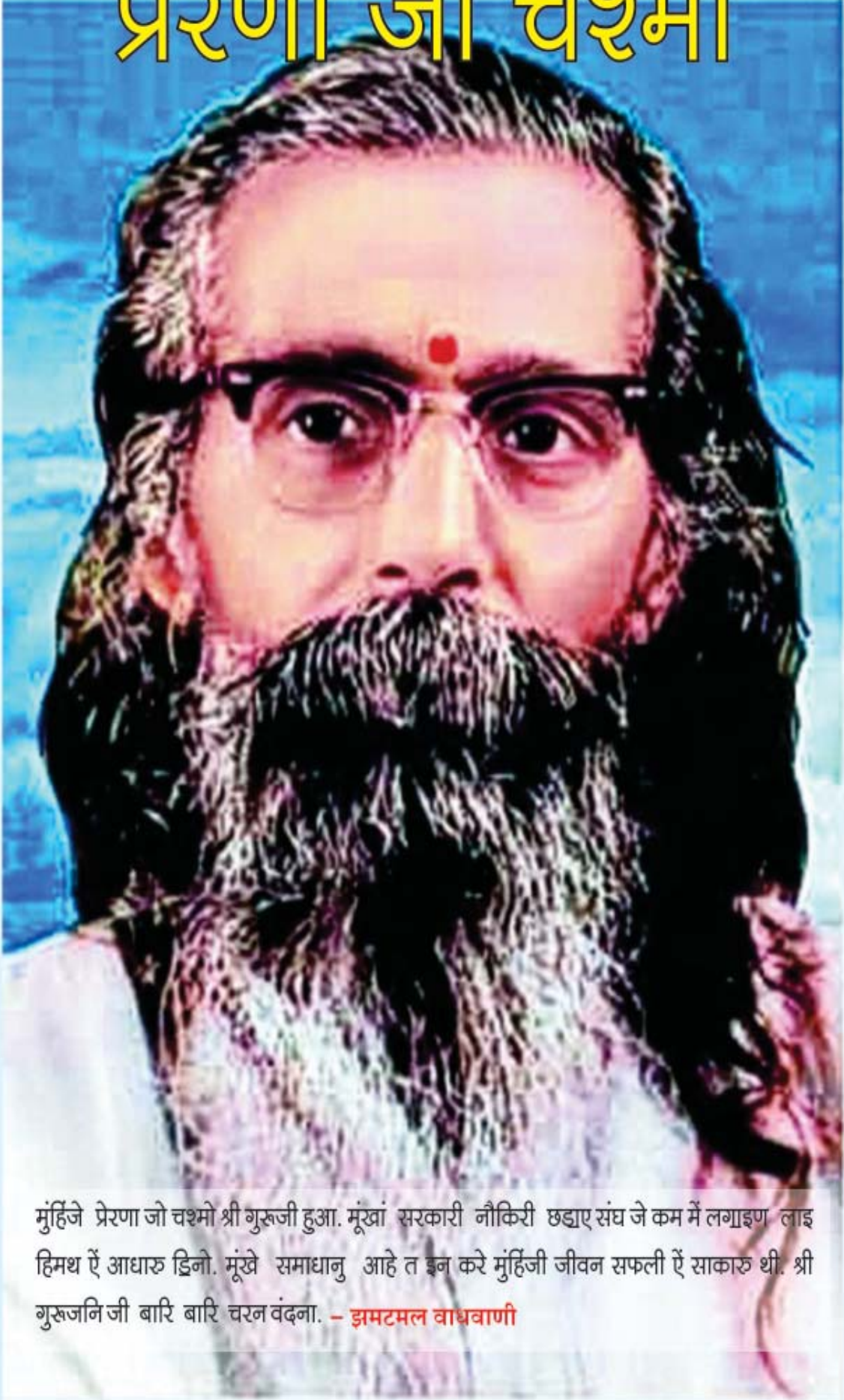
(8) BHAYANDER BRANCH

Smt. Natasha Advani	8104181094
Smt. Manisha Talreja	8879602780
Smt. Nirmala Makhija	9324128536

प्रेरणा जो चश्मो

मुंर्हिजे प्रेरणा जो चश्मो श्री गुरुजी हुआ. मूंखां सरकारी नौकिरी छडाए संघ जे कम में लगाइण लाइ हिमथ ऐं आधारु डिनी. मूंखे समाधानु आहे त इन करे मुंर्हिजी जीवन सफली ऐं साकारु थी. श्री गुरुजनि जी बारि बारि चरन वंदना. - झमटमल वाधवाणी

BHARATIYA SINDHU SABHA FOUNDER MEMBERS

LATE SHRI JHAMATMAL WADHWANI

LATE SHRI HASHU ADVANI

LATE SHRI HARIRAM SAMTANI

LATE SHRI VASUDEV VALECHA

LATE SHRI CHHATRASAL MUKTA

SHRI BALDEV BOOLANI

& SMT. ISHWARI JETLEY

in loving memory of

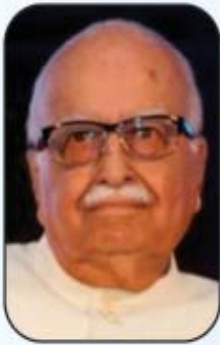
**LATE SHRI JHAMATMAL WADHWANI
& LATE SMT. KANTA J. WADHWANI**

Remembered by
Wadhvani Family

PIONEERS OF BHARATIYA SINDHU SABHA

SHRI L.K. ADVANI

LATE SHRI HASHU ADVANI

LATE SHRI K.R. MALKANI

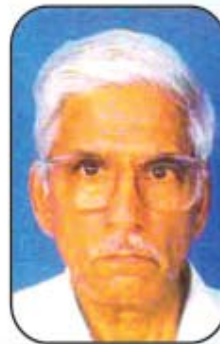
LATE SHRI JHAMATMAL
WADHWANI

LATE SHRI
HARIRAM SAMTANI

LATE SHRI
CHHATRASAL MUKTA

LATE SHRI
VASUDEV VALECHA

SHRI BALDEV BOOLANI

LATE SHRI GOBINDRAM
S. TAHILIANI

LATE SHRI
UTTAMCHAND ISRANI

LATE SMT.
SHEELA DUDANI

LATE SHRI
L.K. CHANDIRAMANI

LATE SHRI
MOHAN MOTWANI

LATE SHRI
NAVALRAI BACHANI

SMT. VEENA BHATIA

LATE SHRI
MAHESH TEJWANI

LATE SMT.
KAMINI BATHIJA

Learn Sindhi Easily

HINDI	ENGLISH	SINDHI	HINDI	ENGLISH	SINDHI	HINDI	ENGLISH	SINDHI
ज	J	ج	ग	G	گ	अ	A	ء
ज	J	ج	ङ	G	نگ	ब	B	ب
भ	J	ج	घ	Gh	گھ	प	P	پ
च	Ch	چ	फ	F	ف	म	M	م
छ	Chh	چھ	फ	Ph	فہ	त	T	ت
म	M	م	र	R	ر	ठ	Ṭ	ٹ
न	N	ن	ज	Z	ز	ड	D	ڊ
ण	N	ڻ	ड	Ṛ	ڙ	स	S	س
ल	L	ل	द	D	د	थ	Th	ٿ
श	Sh	ش	ध	Dh	ڌ	ख	Kh	ڪ
व	V	و	ड	Ḍ	ڍ	ख	Kh	ڪ
क, क	K	ڪ	ड	D	ڊ	ग	G	گ
झ	Jh	جھ	ढ	Ḍ	ڍ	ग	G	گ
य	Y	ي	ह	H	ھ	ग	G	گ

IN LOVING MEMORY OF

LATE SHRI LAKSHMAN K. CHANDIRAMANI

REMEMBERED BY

RAJAN - PRITI & FAMILY

With Best Compliments From

SEAWAYS MARITIME & TRANSPORT AGENCIES P LTD

MEHTA LUCKY CLEFORD AGENCY P. LTD.

SEAWAYS SHIPPING AGENCIES

**EXPERTS IN HANDLING
EXPORT SHIPMENTS OF
COTTON GOODS,
MANMADE FIBER GOODS,
CARPETS & GENERALS**

(THE BEST FREIGHT RATES)

509/510/521, VYAPAR BHAVAN, P. D'MELLO ROAD, CARNAC BUNDER,
MUMBAI - 400009 (INDIA)

TEL.: 23486115 / 23486116 / 40425333 (Hunting)

Direct : 6631 4137 (VBD) Fax : 91-22-23488702

E-mail : bhisham@seaways.in doolani@seaways.in nirav@seaways.in

M : 9820058789 (VBD)

9820158586 (Bhisham)

9820056607 (Vijay)

9920058789 (Nirav)

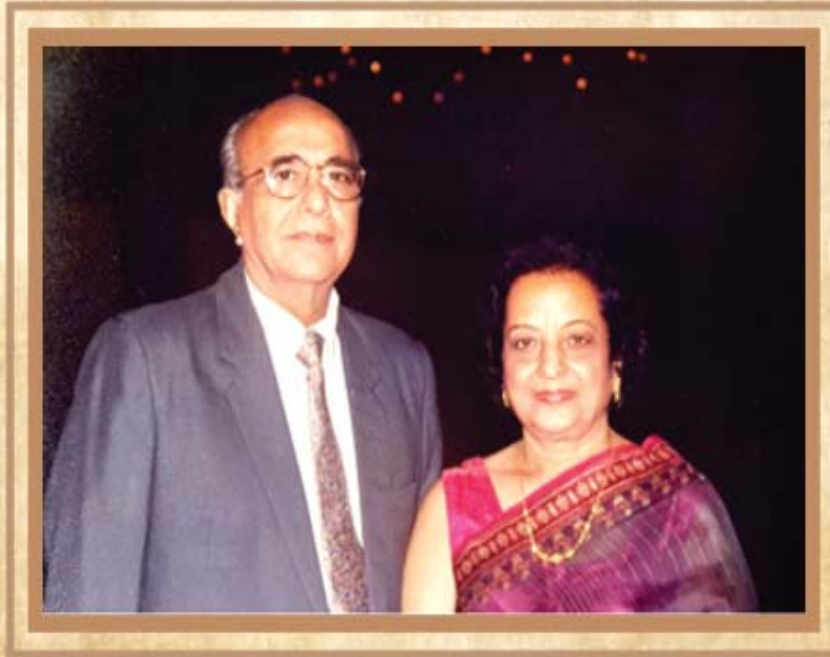

*In Memory of late Shri Jhamatmal Wadhvani
on his Birth centenary celebration -
Founder Chairman of Bharatiya Sindhu Sabha & Vivekanand Education*

*Everlasting friends of Dearest Jhamatmal Wadhvani:
Late Mohan and Bharti Motwani.*

*You are my mother and my father, You are my family and my friend.,
You are my knowledge and my wealth You are my All. God of Gods!*
Sanskrit Quote from the vedas

In our thoughts forever

*Pradeep Motwani, Lata, Vipri, Zara & Arianna Patel, Rajesh, Ruchika, Arnav & Arjun Motwani
Girdhari, Veena & Vinay Motwani, and all beloved Motwanis*

With Best Compliments From

KUMAR LAKHANI

**KUMAR ELASTOMECH
PVT. LTD**

**MANUFACTURERS OF
INDUSTRIAL PLASTIC COMPONENTS**

**G-123, ANSA INDUSTRIAL ESTATE, SAKI VIHAR ROAD,
MUMBAI - 400072**

Tel.: 2847 3726 Fax : 2847 1529

ॐ

ॐ भूर्भुवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्य,
भर्गो देवस्य धीमहि धियो नः प्रचोदयात्

संत श्री माधवदास जी उदासीन

गुरु ब्रह्मा गुरु विष्णु गुरु देवो महेश्वर
गुरु साक्षात् परब्रह्मा तस्मै श्री गुरुवे नमः

जिस दिल में गुरु की याद है, वो दिल सदा आबाद है ।

پو جنیہ سرگوا سی امان ۽ باباجی
پو تر یاد ۾ ساچو کتنب پریوار

दीपावली
की
हादिक
शुभकामनाएँ

साधना सहकारी बैंक लि. नागापूर

आपकी बैंक, आपके द्वारा, आपके लिए

मुख्य कार्यालय : प्लॉट नं. 504, दयानंद पार्क के पास, जरीपटका, नागापूर-440014

Email : sadhanasahakaribank@yahoo.co.in

आकर्षक ब्याज दर
पर स्वर्ण कर्ज
उपलब्ध

8%

गृह कर्ज
9%

वाहन
कर्ज
9%

व्यापार
सुविधा
कर्ज
10%

नये मकान खरीदी व निर्माण हेतू
70 लाख तक कर्ज सुविधा
आकर्षक ब्याज दर पर उपलब्ध

अधिक जानकारी के लिये
हमारी नजदीकी शाखा से
संपर्क करें।

उपलब्ध सुविधाएँ

1) Mobile Banking/RTGS/NEFT की सुविधा उपलब्ध है।

2) जरीपटका एवम् अयोध्या नगर में Lockers की सुविधा उपलब्ध है।

LIC / NSC / KVP

तुरंत कर्ज सुविधा
उपलब्ध

*निष्पन्न व सर्वोत्तम

हमारी शाखाएँ

जरीपटका शाखा
फोन : 2632231,
2632808
मो. 7499245692

गांधीबाग शाखा
फोन : 2763029,
2735588
मो. 9579842241

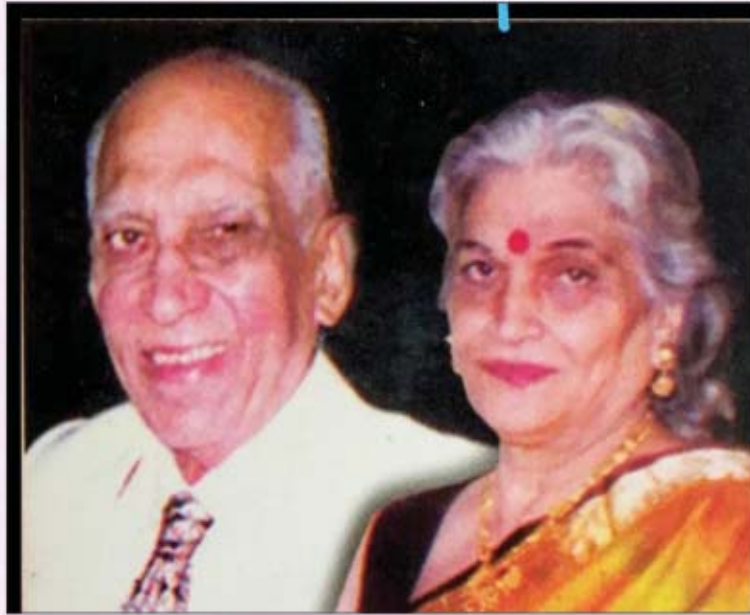
अयोध्यानगर शाखा
फोन : 2743439
मो. 9370098323

मस्कासाथ शाखा
फोन : 2774057,
2773986
मो. 9370035280

वाडी शाखा
फोन : 07104-224788
मो. 9359155870

IN LOVING MEMORY OF
LATE SHRI JHAMATMAL WADHWANI
& **LATE SMT. KANTA J. WADHWANI**

Remembered by **Kanuga & Wadhwani Family**

In Fond Memory of our Parents
SHRI RAM B. KANUGA & MRS. MOHINI R. KANUGA

who sacrificed their all, so we could have "a better tomorrow".

We love you always & forever

KANUGA FAMILY

DR. KUMAR, RADHIKA, KARAN & SONIA, RAJ, SONALI, SAMEER & RISHI

**With Best Compliments
From**

No Nation in the world has as much potential to do well as India, Provided every boy & girl gets access to education.

RAMA EXPORTS®

Laxman Moorjani

RAMA BUILDERS®

Deepak Moorjani

Barkha Moorjani

rama jewels®

crafted with passion

RAMA GROUP OF COMPANIES

DOSTI
FRIENDS FOR LIFE

A WAY OF LIFE THAT'S LUXURIOUSLY PEACEFUL

**DOSTI PINE
2 BHK HOMES**

Site Add.: Dosti West County, Balkum, Off Old Mumbai-Agra Road, Thane-Bhiwandi-Wadpa Rd., Thane (W)

86577 03373

Dosti West County - Phase 4 - Dosti Pine is registered under MahaRERA No. **P51700025834** and is available on the website <https://maharera.mahaonline.gov.in> under registered projects. Please note that the sale/lease of premises in the above referred projects shall be subject to and governed by the terms and conditions of agreement for sale/lease. T & C apply.

CREDAI MCHI
MEMBER

To know more
scan the QR code

With Best Compliments From

JITEN SATWANI

JAI INDUSTRIES

**MANUFACTURERS OF
INDUSTRIAL PLASTIC COMPONENTS**

**12, MADHURAM INDUSTRIAL ESTATE,
SATIVALI ROAD, VASAI (E) - 401208
DISTRICT PALGHAR**

**T : +91-2506054477 - +91-2506054488
M : +91 9820140192**

E: jiten@jai-industries.com

With Best Compliments From

JAIRAM SATWANI

**POWAI
RUBBER
INDUSTRIES**

**MANUFACTURERS OF
RUBBER & PLASTIC COMPONENTS**

G-9 & G-139, ANSA INDUSTRIAL ESTATE, SAKI VIHAR ROAD,
MUMBAI - 400072

T : (91-22) 2847 0948 / 6692 3700

F : (91-22) 6692 3700

E : satwani@vsnl.com

satwani@gmail.com

Serving you the best amongst a **bunch of offerings**

Home Loan

Car Loan

Business Loan

Personal Loan

Gold Loan

Education Loan

UPI

IMPS

Rupay Card

NETC Fastag

NACH

CTS

AePS

(Scheduled Bank)

JANAKALYAN SAHAKARI BANK LTD.

Come and See the Change...

RESPECTED DADA JHAMATMAL WADHWANIJI'S BIRTH CENTENARY

BY JAMNADAS CHANDNANI, EX-SEM

INTRODUCTION:

Late Shri Jhamatmal Tolaram Wadhvani ji (10/3/1921-17/4/2007): was born in Sukkur Sindh in a middle-class family.

He was an Educationalist and Social Reformer.

He graduated in Arts, Law and did C.A. He was a robust and expert writer in Law and Finance. He was also an unmatched orator in Hindi, Sindhi and English. He was a learned man with a wonderful command over his mother tongue... He always spoke in measured tones and put forth his considered views lucidly. He touched practical aspects mainly. His views and advice were highly valued.

PATRIOTISM:

Right from his days as a student he had been attached to patriotism.

When he was just ten years old in days of freedom struggle, Gandhiji gave a call for the burning of imported clothes. He actively participated by collecting many such clothes from residents of Railway colony where his parents were residing as his father was working with Railways, and made a bonfire of them. This led to a complaint against his father, that being government servant, and living in Railway colony, his son was indulging in anti-government activities. This was the first instance in his life that an act of his put the whole family in a spot.

Jhamatmalji joined RSS way back in the year 1939 and had been steadfast in his adherence to the ideals and principles of this great organization, working for achieving the pinnacle of glory for the Nation (Bharat). He was proactive in RSS and returned to Hyderabad Sindh with a view to devote his energy to the RSS. L K Advaniji, K R Malkaniji and Jhamatmal Wadhvaniji are three of the most experienced members of the RSS from Sindh.

In Sindh, Jhamatmalji could gain complete confidence of Shri Rajpal Puri, the provincial organizer of RSS. Very early, he was given the task of personal Secretary. He also held charge of finance department of RSS in Sindh from 1942 to 1946, when headquarter of RSS was in Hyderabad Sindh. He however continued as chief advisor to Rajpalji (Shreeji). Rajpalji, to a very large extent, depended on the advice tendered by Jhamatmalji. It was almost impossible for Rajpalji to ignore his advice. Shri Jhamatmalji took part in almost all the Satyagrahas launched by the RSS and its allied.

He carried out all his duties with deep thought, proper and meticulous planning, and also clear and perfect strategy. After partition he, with the assistance of Hari Samtaniji and Hashu Advaniji helped

CENTENARY YEAR

1921-2021

hundreds of Hindus on whom untold atrocities were being heaped by Pakistanis and their Government. All the three persons had to go underground many a time. Ultimately, they had to come to this side of Bharat.

PROFESSIONAL CAREER:

He joined Income-Tax Department in Sindh and was an ITO, when ITOs in Sindh were very few and could be counted on finger tips. It was a very highly coveted post in those far off days. He went to attend OTC of RSS, knowing this, he was questioned for his absentism. Finding himself strangled by Central Government Conduct Rules, due to which he could not take very active part in RSS, he threw away this lucrative job with a view to carry on the work of RSS with full freedom.

He took over the 'taxation' department of the well-known firm of Shri Hotchand Gopaldas Advani, a highly successful, influential and expert advocate. Hotchand, in due course, became 'sanghchalak' of RSS and Jhamatmalji remained the most important link between him and RSS.

Jhamatmalji started his tax practice in Mumbai. Soon, he transferred the work to his younger brother, late Tikam Wadhvani and he himself joined Indus Engineering Co., as a partner. The Company had been founded by Mr. Ram G. Keswani, a simple, sincere and eminently efficient person of repute. Ram Keswani was the General Secretary of Vivekanand Education Society of which Jhamatmalji had been the President. Both closed down their business and fully devoted to the service of Society.

POLITICAL CAREER:

At one time, Jhamatmalji was very active in politics and was president of Jan Sangh. He was active in politics having carved out a niche for himself in the 'Bhartiya Janata Party' (BJP) organization. He was Member of National Council of BJP. He was Chairman of Maharashtra State Financial Corporation.

His advice and help were eagerly sought by a number of leaders at State and Central Levels. He was personally known to a large number of leaders including then Prime Minister, Deputy Prime Minister, other ministers and Governors. Ram Jethmalani, former Union Law Minister was his classmate in school. A good number of Sangh Parivar leaders have lived in his house at one time or the other.

He was imprisoned for 19 months, during Emergency period, from 26-6-1975 to 26-1-1977.

EDUCATIONAL ACTIVITIES:

Vivekananda Education Society:

As Educationist Jhamatmal wadhvani was one of the pioneers in educational field. He was the President of Vivekananda Education Society, which made humble beginning in 1962 with a school having 256 students. Under his guidance for 45 years, today under this Society, there are a number of educational Institutions & Colleges from Nursery to Postgraduate & an Eng. College.

Also, the VES runs Institutions, that conduct courses on Information Technology, B.Ed. and M.B.A. The total population of student community is

around 15000. In addition to these educational institutions, the Society also runs School for Deaf & Dumb. It is a colossal effort.

Vivekanand Education Society's Vivekanand Sports Academy (VSA) strongly desires an all-round development of its students and wishes to provide Value Based Education that is well balanced in terms of academics and opportunities to excel in extracurricular activities. Accordingly, have established an Academy of Sports under the concept of "A Healthy Mind in a Healthy Body". Students are participating in various sports activities offered such as cricket, football, basketball, gymnasium, Table-Tennis, Badminton, Chess, Athletics, Skating, Karate and Adventure sports.

It may be mentioned that Hashu Advaniji who expired in 1995 while holding the high post of Finance Minister of Maharashtra, was the founder of this educational institution and remained its soul all along. Jhamatmalji made Hashu Advani Memorial Trust. He was President of it. The VES Hostel is located in the Hashu Advani Memorial Complex, Chembur. Hashuji has been considered as IDEAL by all, including proud politicians.

BHARATIYA SINDHU SABHA:

He revived the defunct Sindh Yuvak Sabha and Vishwa Sindhu Sabha and named as Bharatiya Sindhu Sabha, which has been rendering yeoman service all over the country since 1979.

He had been serving the interests of Sindhi community through its network of 250 branches all over the country.

Jhamatmalji was All India Founder President of Bharatiya Sindhu Sabha.

Besides, he was head of a number of trusts, associations and institutions rendering valuable services to the society. He was Vice-Chairman of "National Council for Promotion of Sindhi Language" (NCPSL). He had put forth a proposal to propagate Sindhi language, like 'Rashtriya Bhasha Prachar Samiti'. He had also learnt Hindi, National language from them in Sukkur. He suggested a three years course like them. This proposal was passed and the budget sanctioned for it. Mr. K. R. Malkani helped a lot in this endeavour. This mission was executed with religious fervour. The books were prepared and training camps were held. In 2003, classes for those Sindhi courses got underway. They could admit 1300 students in the very first year who have been able to complete their course satisfactorily.

Awards of Recognition were given to writers. Preservation and promotion of Sindhi language and imbibing the virtues of "Sindhiyat" were the main urges of Jhamatmal Wadhwaniji.

Community also intended to build a 'Sindhu Bhavan', for which a plot of 60,000 square feet has been earmarked. It will display portraits and statues that would enable the beholder to visualize Sindh. The Vedas were written in Sindh. The plans have been outlined that the Bhavan contains all those articles and scenes right from those times, which will educate our present & future generations about our glorious rich culture.

We have also established 'Sindhi Vivek Kendra', which houses a Sindhi library.

People are coming forward to help it financially.

He understood that his life was about service to others, not serving himself. He tried tooth and nail on reviving our fast-vanishing heritage, Sindhi language, Sindhi ethos and Sindhi culture.

It was remarkable that even at the ripe old age of 86 years, he had been untiringly touring all over the country even in the remotest corners for this purpose. He had been reasonably successful in this quite uphill task of launching this most difficult movement.

PROPAGATION ABROAD:

He initiated a movement at the age 83 to create common platform for All Sindhi Panchayats not only in India but worldwide. He endeavoured to propagate Sindhi Language.

He travelled to USA and attended Sindhi Sammelan followed by London Sammelan where he emphatically told, that Panchayats can perform constructive role.

He urged the young generation to work like your own family, community and country to discharge properly to achieve this goal. He emphasized to speak Sindhi in your home, to wear Sindhi clothing, to eat Sindhi food and continue with Sindhi tradition.

He felt Sindhi community needs unity and United voice to succeed in this Mission to scale greater heights.

A WRITER:

Significant Literary Achievements / Contributions: as Writer:

1. 'Sindhi Samaj Chorahe Te' (Sindhi Community at Cross Roads), 2000.
2. 'Sindhyn Ji Kismat Muth Mein' (The Fate of Sindhis in the Clenched fist), 2001.
3. 'Sindhi Vivek Kendra', 2001.

HARDWORK AND SINCERITY:

Jhamatmalji at age 86 showed the same zest and energy with which he worked over 6 decades. He has dedicated every moment of his life to the selfless services of the community.

He invested his energy and efforts for the betterment of Community and Society are to be pondered on for new generation.

Jhamatmalji was a visionary and multi-faceted personality in social field. It goes without saying that behind all the glitter and the success, was the toil and the vision.

Memories of his life, of his deeds will continue in all of us.

For him "work is worship". Jhamatmal Wadhvani was self-made man and a selfless worker, strict disciplinarian and devotee of Swami Vivekananda - His motto of 'Simple Living, High Thinking'. His life was an open book.

He was a man of extreme simplicity. He did not like publicity, honours & awards.

Sindhi community is proud of Late Shri Jhamatmal Wadhvani ji.

INSPIRATION AND MOTIVATION:

Jhamatmal Ji's towering presence was always inspiring....

His guiding force was highly motivated... With the gift of knowledge and self-belief he was leader and a true human being, he was inspiration and par excellent.

We have benefitted immensely from his ideas, guidance and passionate nurturing. He was a mentor and a great orator.

He is missed by many but will never be forgotten by those who all were fortunate enough to have worked with him and known him.

i) Considering his services to Sindhi community and particularly in the education field, Jhamatmal wadhwaniji was

**AWARE OF THE PAST
ABREAST OF THE PRESENT
ALERT ABOUT THE FUTURE**

He possessed a strong work ethic. He took great pride in his work and strives to give his very best every day. He was reliable, dedicated, self-disciplined, humble, and a team player. His colleagues were enthusiastic and supportive. He had bonding relations. He led well. He was very helpful to everyone in all respects. He did not keep anyone in suspense and gave quick, clear, concise and unambiguous decisions. He looked royal, aristocrat, and impressive, even in his simple dress of Kurta and pyjama.

His greatness has gone sky-high, on account of his unparalleled acumen, unflinching faith, relentless efficient efforts,

utmost honesty and integrity of highest order, devotion to limitless degree and strict adherence to his principles. He was a silent and impressive leader of repute, who has stamped his indelible mark even on top echelons in every field, he has touched. He had proved a gem of exquisite quality. He was blessed with long and healthy life and remained practically active till his demise on April 17, 2007, at the age of 86 years and served the Community and society, of this glorious Nation (Bharat).

A true gentleman and a wonderful Human being who influenced our lives by living with honour, dignity & love for all. His presence will always be felt by us and memories will remain in our hearts forever. Fondly Remembered by Sindhi Samaj and Bharatians.

Let us also try our best to follow his footsteps to the extent we can.

With Best Compliments From

UA USHA AGENCY
USHA ELECTROTRADE AGENCIES INDIA PVT. LTD.

Shop No. 9 & 10, Tilson Shopping Centre,
Kalyan Ambernath Road, Shivaji Chowk, Ulhasnagar - 421 003.

E : usha.agencies@rediffmail.com

T : 0251 - 2734090

M : 9167994906

جنم جھوليلال بيڑا ئي پار

منھنجا سندي پائر ۽ پينر

ھڪڙو واعدو ڏيو ته اڄ کان

وٺي ٻارن

سان گھر ۾ سنديءَ ۾

ڳالھائيندا۔۔۔۔

In Fond Memory of
Shri Bhagwandas Jethanand Ahuja
Smt. Lilawanti Bhagwandas Ahuja
Shri Gordhandas Jethanand Ahuja

CENTENARY YEAR

1921-2021

WITNESSTOOURTIMES

**PRAKASH
MANKAR
ASSOCIATES**

INTERIOR ARCHITECTURE

606, SHREE PRASAD HOUSE
35TH ROAD, TPS III, BANDRA, MUMBAI – 400050
PHONE 61411600, FAX 61411666

CENTENARY YEAR

1921-2021

With Best Compliments From

Pradeep Keswani
Chirag Keswani

LAXMI GLASS & MIRRORS

Dealers in :
GLASS MIRRORS & FRAMES

CHIRAG ENTERPRISES

Dealers in ALL KINDS OF GLASS

Shop No. 22 A,
Nootan Nagar,
Guru Nanak Road,
Bandra (W),
Mumbai - 400050

E: laxmigliassnmirrors@gmail.com

M : 9820270327 - 9820742671

T : 022-26428328

A LO(A)ST PHONE CALL

MOHAN MOTWANI

I FIRST MET HIM in Mumbai 59 years ago when I was conducting RSS Shakha at Cooperage ground and Jhatamatmalji along with Shri Hashu Advani were staying at Dharamdas Khatri's Adminity House Hostel at Colaba. As I used to visit hostel frequently, I came in close contact with both of them and developed a personal relationship with them. After sometime Hashuji decided to settle down in Chembur to serve Sindhi community staying in barracks in camp. Jhamatmalji shifted to a flat in Colaba and actively participated in RSS activities and became Boudhik Pramukh of RSS Bombay city; and I shifted to Shivaji Park Dadar. But we continued to meet regularly as we both shared the same ideal ingrained in us by training in RSS. He was instrumental in my attending monthly RSS OTC in Nagpur in 1952. Even though he joined Jansangh and became the president of Mumbai city Jansangh; our closeness and affection remained intact because of our RSS bond. I was also associated with him in Vivekanand Education Society and Bharatiya Sindhu Sabha.

As a president of Bharatiya Sindhu Sabha, he toured all the main branches, organised workers meeting. and thus enthuse the workers to work selflessly for the unity and welfare of Sindhi community.

As a chairman of NCPSSL, he organised various Sindhi Cultural programmes, Sindhi managed school all over the country. For that he put in lot of

efforts to start classes for learning of Sindhi language.

During my long association with him and working with him in various organisations, what impressed

me was his hard work, simplicity and life dedicated to the service of the society. He never complained about his personal inconvenience nor cared about his health. He always exhorted everyone to focus attention on the principles and ideals of the organisation and to exert steadfastly to achieve fulfilment in its aims and objectis. His role model was P.P. Guruji Golwalkar of RSS.

While he was recouping at his home, and whenever I used to visit him, he used to complain that he is unable to sleep properly and remain awake thinking of Vivekanand Institute and BSS. I used to tell him that it was time he should not worry about what is happening in VES or BSS or other matters but he should relax. There are many of us who will exert to fulfill his unfinished goals. But he would reply " How can I rest when whole life I have worked and never taken any rest. I just cannot do that." In my heart I knew any amount of advice or saying will not have any effect on him. He was dedicated to his mission till last.

When I went to see him on 16th

evening I.C.U. in Lilavati Hospital, he looked at me and started shaking his head as if he wanted to say something to me but could not speak. I could not hold back my tears as I felt the light was getting extinguished and the long time association is coming to an end. For quite sometime, every alternate day at about 10 a.m. I would received a phone call from him will come on the line and say "Mohan when are you meeting me. There are few things to discuss" Even though sometimes I used to be busy I could not say "NO" to him. Such was my relation with him.

Since January '07, when he was admitted to Lilavati Hospital, I have been awaiting that 10 o'clock phone call from his office. I had cherished the hope that soon he would get well and the routine will be established. But God had willed otherwise. Now I will never get that phone call. I thought of a song:

*When I am dead, my dearest,
Sing no sad songs for me,
plant no roses at my head,
Nor shady cyprus tree,
Be the green grass above me
With showers and dew drops wet
And if though will, remember ;
And if though will, Forget.*

With Best Compliments From

TANISHA

TRANSPORT SYSTEM

Container Transportation

Shop No. 27, Anmol Planet,
Plot 211, Sector 10,
Kharghar, Navi Mumbai - 410210
Tel.: 9029078241

Mobile : +91 9820288191// 9821155090

Manufacturers Of Higher Taste

FABRICS

EMBROIDERED, PRINTED AND DYED
FOR

SAREES- LEHANGAS- PUNJABI SUITS
- KURTIS- GOWNS AND SHERWANIS

Fabrics that will Set your imaginations working

COTTONS , CREPHES , SLUB SILK
ORGANZA , CHANDERI , NETS ETC

Dupatta Sagar

The logo for Dupatta Sagar, featuring a stylized black dupatta with white polka dots and a scalloped edge.

303/304 1.B.SIGMA ESTATE. SAYANI ROAD.
PRABHADEVI WEST. MUMBAI 400025 INDIA

AMPLE PARKING AVAILABLE

CENTENARY YEAR

1921-2021

APPEAL

VIDYADAN

Let us Educate less privileged Sindhi students

Today's world, we Sindhis have progressed a lot in every field globally. But unluckily still there are some Sindhi young students who are not able to go for higher studies due to lack of funds. It is here that we at Bharatiya Sindhu Sabha (a registered organization for the welfare of Sindhi Community on All India basis) with the help, involvement and guidance of Philanthropist people like you plan to help every needy Sindhi student (by paying part of their fees direct to the College/ institute), by giving loan, refundable (without interest) in installments after they start earning.

We appeal to our well wishers like you to get involved in this noble cause with donations by A/C payee cheque/DD in favour of Bharatiya Sindhu Sabha (This is exempted under section 80G for Income Tax purposes).

With the generous donations from persons like you only we can achieve our targets and have the satisfaction that a Sindhi student (boy or girl) is not deprived of higher education for want of funds.

We have already helped more than 100 students and we would be happy to do more & more.

This programme has been initially started from Mumbai (and Thane district) and shall be extended to whole of India as funds permit.

We will acknowledge every payment with the proper receipt and a certificate for Income Tax exemption. Any suggestions are welcome. We look forward to your positive response.

Many Thanks

Shri Ladharam Nagwani
All India President

Jairam Satwani
President, BSS Mumbai

To,
The President,
Bharatiya Sindhu Sabha,
Mumbai.

Dear friend,
I am remitting Rs. _____
(Rs _____)
by Cheque / DD No. _____
dated _____
: _____ drawn on _____
Bank

in favour of **BHARATIYA SINDHU SABHA**
payable at **MUMBAI**, towards Education
Corpus Fund.

Full Name & Address of the Donor

_____
_____
_____
_____

Phone: _____

Mobile: _____

E-mail: _____

Yours truly,

Signature

Shri Jairam Satwani	M: 9819621705
Shri Kishin Samtani	M: 9820720660
Shri Ishwar Lalwani	M: 9167607631
Shri R.T. Narwaney	M: 9869223484
Smt. Veena Bhatia	M: 9833240555

WITH BEST WISHES

**BHARATIYA SINDHU SABHA
CHEMBUR MAHILA VIBHAG**

KUM. NIRMALA CHAWLA
PRESIDENT

MRS. GEETA CHHABRIA
SECRETARY

MRS. KAMLA KALANI
TREASURER

WITH BEST WISHES

BHARATIYA SINDHU SABHA - MULUND

SHRI R.A. BHAGIA
CHAIRMAN, SINDHU BHAVAN

SHRI KISHORE ASWANI
PRESIDENT

SHRI TARUN VAZIRANI
SECRETARY

SHRI JEEVAN WADHWANI
TREASURER

SMT. PRIYA DAWRA
PRESIDENT - MAHILA VIBHAG

SMT. JYOTI RAJPAL
VICE PRESIDENT - MAHILA VIBHAG

SMT. KAVITA CHATPAR
SECRETARY - MAHILA VIBHAG

CENTENARY YEAR

1921-2021

**WITH BEST
COMPLIMENTS FROM**

MOTIRAM CHAWLA

CENTENARY YEAR

1921-2021

SINDHU BHAVAN AT LEH (J & K)

After partition of our country, it became very difficult for us to go to Pakistan and have Darshan of our beloved SINDHU, the river which have nourished our motherland SINDH since ages. But now in India, Leh (J & K) is the only place where SINDHU starts flowing and gives immense peace of mind and sense of joy and satisfaction. Bharatiya Sindhu Sabha in association with some other non-government organizations has formed a Sindhu Bhavan Trust (Registered).

As Leh is situated at a far flung place, there is an acute shortage of hotels of fairly good quality. The Trust therefore purchased a piece of land and has constructed SINDHU BHAVAN with reasonable all modern amenities and consists of double bed rooms, dormitories, halls, kitchen, etc. for the benefit of tourists. For further expansion like construction of museum room, temple etc, the trust needs more fund.

This is the best opportunity for donors to keep alive the sweet memory of their parents and dear ones. Bharatiya Sindhu Sabha therefore appeals to donate generously for this noble cause, which is a small step in the direction of preservation of our culture, our great Sindhu Civilization.

For any further information you are welcome to contact
BHARATIYA SINDHU SABHA

CENTENARY YEAR

1921-2021

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

ISO 9001: 2000

SWEET INDUSTRIES

FLEXIBLE PACKAGING PEOPLE

Bhavesh Yadava

Managing Director

Corporate Office:

501-504, Parmeshwari Centre, 18, Dalmia Estate,
Off L.B.S. Marg, Near Tel. Exchange,
Mulund (W), Mumbai - 400080. India

Phone : +9122-61517100

Fax : +9122-61517122

E-mail : info@sweetind.com

Website : www.sweetind.com

Sangli Plant

Plot No. W-51/52 A,

Kupwad MIDC,

Kupwad, Dist. Sangli - 416436

Phone : +91-233-2645020

Parwanoo Plant

Plot No. 17, Sector No. 1,

Dist. Solan (H.P.),

Parwanoo-173200, INDIA

Phone : +91-1792-235342

CENTENARY YEAR

1921-2021

A MAN WITH RARE QUALITIES

VIJAYKUMAR TEJWANI

HE WAS NEITHER born great nor greatness was thrust upon him. He achieved heights of greatness by his hard work, far reaching foresight, innate qualities of leadership and uncanny knack of getting work done, and his clear and concise decisions.

He Joined RSS way back in 1939 in Karachi, when the great scholar Shri Chandrashekar Bhisikar was in charge of Karachi RSS. Shri Bhisikar was personally deputed by Dr. Hedgewarji, the founder and first Sarasangha-chalok of RSS.

After passing LLB Examination Shri Jhamatmalji soon got the post of Income Tax Officer. In those days Income Tax Officers were very few and could be counted on finger tips. Finding himself strangled by Central Government Conduct Rules, due to which he could not take very active part in RSS, he threw away his influential and cushy job and returned to Hyderabad Sindh with a view to devote his energy to RSS. He took charge of Taxation department of the sprawling firm of Shri Hotchand Gopaldas Advani, a very well known lawyer of Sindh. Jhamatmalji was instrumental in appointment of Shri Hotchand Advani, as Sanghachalok of Hyderabad Sindh in 1942. In fact Shri Jhamatmalji became one of the highly qualified men having a string of degrees and diplomas behind his name. From the very beginning, he gained full confidence of Shri

Rajpalji Puri, the RSS Parcharak, who became provincial Pracharak in the end of 1942, Shri Rajpalji always sought advise of Shri Jhamatmalji in a number of matters and it became impossible for Shri Rajpalji to ignore his advice.

Jhamatmalji also looked after the Nidhi Sankalan for RSS Sindh and Balochistan up to middle of 1946; when rajpalji changed his headquarter, from Hyderabad Sindh to Karachi. He was assigned special tasks in RSS by Shri Rajpalji from time to time.

At the time of unfortunate partition of our country, Shri Rajpalji left him in Sindh with Shri Hariram Samtani and Shri Hashu Advani to look after people of Sindh and help them in all possible ways. They came back to this side of border in a year or so when conditions in Sindh bacame difficult for them to stay.

In India, Jhamatmalji took keen part in RSS activities and became Boudhik Karyavah of Mumbai, Afterwards he was asked to take President-ship of Jana Sangh. In Mumbai, he started his practice of Taxation. After some time, as partner, he joined Indian Engineering Company of Shri Ram Keswani, and handed over his practice to his younger brother late Shri Tikam Wadhvani.

For about forty five years, he was President of Vivekanand Education Society, which was started with 256 students in 1962 in a dilapidated building, which now has more than 16000 students, many colleges, schools and technical

institutes, This has been possible on account of selfless service of a large number of men and women. He also revived the defunct Sindh Yuvak Sabha and Vishwa Sindhu Sabha and named it as Bharatiya Sindhu Sabha, which has been rendering yeoman service all over the country since 1979, under his Presidenthip.

Shri Jhamatmalji took part in almost all the Satyagrahas launched by RSS and its allied organizations. He was put behind bars many a time for the same.

He became Chairman of Maharashtra State Finance Corporation for about three years, where he detected many past irregularities. For the past few years, he was obsessed with the idea of uniting Sindhis and Sindhi Panchayats and Propagation of Sindhi Language, for which purpose he toured the entire country even in ripe advanced age and succeeded well in his mission.

He remained practically active till his demise, at the age of 86 years. He remained active during his ripe advanced age mainly on account of quickest and best treatment arranged by the brother of his wife, an eminent medical practitioner Dr. Ram Hingorani.

Men like Jhamatmalji are the salt of the earth. We come across such men of high calibre very rarely. Should we not follow his ideal example?

May his soul remain in Eternal PEACE.

OM SHANTI

With Best Compliments From

RIYA SUZUKI

C-1/B, Kantilal Maganlal Estate,
LBS Marg, Bhandup (W),
Mumbai - 400078
M : 8828840555 - 8828840666

I CAME TO MUMBAI for my college education in 1956 and joined Commerce. In the same year I got myself associated with ABVP activities. During that time, I heard about Mr. J.T. Wadhvani, since once he had contested for a graduate Constituency election for Vidhan Parishad. I become the Secreatry of the Mumbai ABVP sometimes in 1960-61 and as I remember during that period. I was introduced to Mr. Jhamatmal. He was a Chartered Accountant by profession and was very meticulous in his work. He was associated with the Jan Sangh activities and once he was an All India Treasurer. Sometimes during that period itself he decided to stop his C.A. practice to go in industry and joined Mr. R.G. Keswani in IEC.

My friend, Mr. Gharpure from Thane who was also working for Jan Sangh had joined him initially in Jhamatmal's professional work. Thereafter, I left Mumbai as an RSS pracharak and I lost my contacts with him, but when I was shifted to kolkatta in the year 1967 I came in touch with him because Jhamatmal's company known as IEC had a branch office in Kolkatta and occasionally he visited there. Thereafter in 1972 I withdrew as a RSS pracharak and decided to start my legal profession in Mumbai and also got myself involved in the Jan Sangh activities of Mumbai. From then onwards, I was in regular touch with Jhamatmalji since he was the President of Mumbai Jan Sangh. When I look in retrospect about the personality of Jhamatmalji the initial impression of anyone was that this man has no human touch and appears to be a very dry person. But once you get closer to him one will understand the sincerity of his personality. He never compromised on principles but he will listen to others and thereafter will take an independent judgment of the matter before him.

He will never miss a meeting of the party or of the Parivar He will mix up with everyone; listen to their grievances and thereafter he will express his view point very boldly and sincerely. Jhamatmalji was a last word in financial matters of the Mumbai RSS parivar.

A SINCERE PERSONALITY

ARUN SATHE

Every RSS parivar organizations will approach him for solution of any problem in respect of the financial affairs and once anybody in the organization comes to know that Jhamatmalji has told to do this, nobody will raise any doubt on his opinion.

During emergency he was arrested on the first day itself as he was the Jan Sangh President of Mumbai. He was in jail for a very long time. As a political activist I was in close contact with him but my association with him in profession capacity grew sometimes in 1980s, Once he entrusted me with the matter to be argued in the Income Tax Appellate Tribunal. This itself was a pleasant surprise to me. The matter which he had entrusted was a third member case, which means that the matter was argued before devision Bench and two members had differed and hence the matter was referred to a third member. Probably he might have seen me arguing in the Tribunal or he might have been told by somebody to entrust the work to me, I successfully argued the matter, Thereafter once he called me in his officat worli and suggested that I should come once in a week for an hour or so in his office according to my convenience to discuss verious issues arising out of tax work of his various companies and various Trusts. Knowing his nature I never asked him about fees he will pay me but he was very methodical man and whatever he decided to pay me I was never required to remind him about the payment during my long association. The cheque will come automatically.

He was very systematic and methodical. Once he decided to do a particular thing he will do it without any murmur,

Late Shri Hashu Advani was very close to him. Jhamatmalji and Hashuji were working in Vivekanand Institute at Chembur. Temperamentally both of them were different. Jhamatmalji was very organized, methodical and systematic while Hanshuji was very unorganized. Being a politician and an M.L.A. he has his own ways and both worked together as a team. Both of them ran the Institution very well. In matters of admission to the Vivekanand Engineering College they never accepted any donation.

He was very laborious and will never keep any work pending on his table and because of this habit any of his employee will also not keep anything pending. He was a hard task master; not by giving orders but by way of setting an example to his other colleagues in his office. He distributed his time in such a way that neither his business could suffer nor his social responsibilities in politics or in other social activities will suffer. During initial days of Jan Sangh he was required to lead a team of such individuals who were aggressive in their temperaments. Notables among them were Mr. Navnit Shah of Ghatkopar, Mr. Vinod Gupta of Kalbadevi. Late Shri V.N. Bakshi of Santacruz, Late Shri Wamanrao Parab of Buculla, Mr. Datta Pradhan, Late Shri Madhu Mantri of Dadar & others all these people were committed and devoted and Mr. Jhamatmal Wadhvani was the leader of them. There used to be hot discussions in the meetings but at the end of the meetings everyone will come out with one decision. Jhamatmalji provided the leadership to them because he could win everybody's confidence.

His contribution to Sindhu Sabha is commendable. He never talked big things but one could feel that his heart is still in Sindh. His commitment to Akhand Bharat was not questionable.

He devoted his time for Sindhu Sabha with burning desire to keep alive the Sindh Culture. The future generation will always get inspiration from his doings and keep the spirit and fire of Akhand Bharat alive.

In loving memory of
Late Shri Shree Chand Jaiswani

Jaiswani Family

WHAT RSS TAUGHT ME!

- JHAMATMAL WADHWANI

1. Vision of :

Nationalism
Hindu Nation
Patriotism
The Mission of Life

2. Knowledge of :

Culture
Sindhu Civilization
Sindhu History
Noble deeds of Great Men
like Shivaji, Dhadich, King Dahirsen

3. Growth of Social National Qualities :

Discipline
Devotion
Selfless work
Sacrifice

4. Growth of Individual Personality Development :

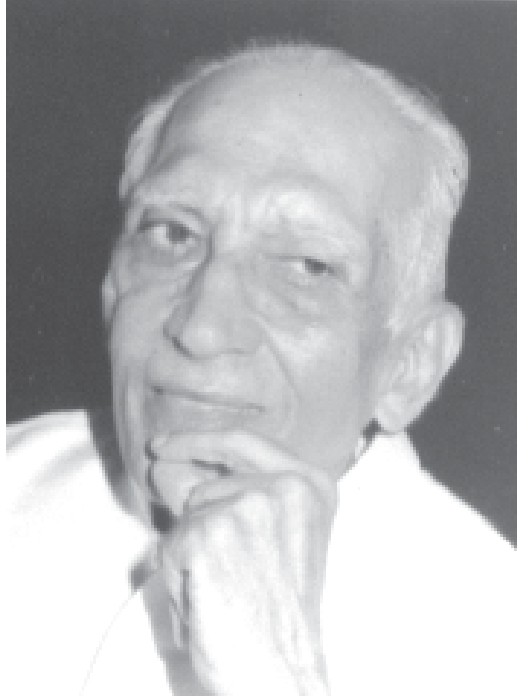
Integrity
Capability
Hardwork
To carry along people with yourself

5. To provide work field for the below :

Bharatiya Janata Party
Vishwa Hindu Parishad
Bharatiya Sindhu Sabha, etc.

6. Social reconstruction :

is not implemented by Government only communists feel 'power' is everything and

that emanates from the barrels of Gun.

7. The administration can

provide security and protection. It is impossible to change social traditions on the basis of Laws. It depends upon people's acceptance - such as Laws on Child marriage. Dowry etc.

8. No Literacy after 50 years onus does not lie with Government. People have to take up the social causes. We cannot be

dependent on the Government. We have to inspire self confidence, self reliance and independence, If voluntary organisations create Oasis in the wilderness. If a candle lamp is lighted in the nook and corner, then darkness will vanish. It has to be a people's movement.

9. Man is an integral :

Entity Body-Mind-Intellect-Soul Artha-kam (NA)-Dharma-Moksha

10. Government cannot undertake the responsibility of social Reconstruction- Millions of Lamps of self service are to be lighted by voluntary organisations.

11. Fight for Independence was result of conflicts of cultures - Indian & British. We have to evolve new social and economic order based on Indian values. Balance between Material and spiritual develop-

ment.

12. Intellectual exercise alone will not help evolve a new social order-Actual involvement of self alone can lead to meaningful experiments.

13. Soul is inert without Body. Body is incomplete with soul therefore complementary relationship is necessary.

14. A conciousness of family life should prevail in all fields of life to create harmonious relations, national progress and prosperity, Labour, Capital & Management should also behave like a parivar. Family oriented world view-Man cannot live happily without family. Social work should be a part of Family life.

15. Technology has made impressive advances. We cannot import technology without the culture of the country. We should import technology and adapt them to indogenous culture.

16. Westerners have no long range vision. They see to initiate benefit.
Example - Abusing natural environment and exploiting natural resources.
Greed for Nuclear Energy Generation-but world

AN UNTIRING PERSONALITY

SHRI RAM KESWANI

EX HON.SEC., VIVEKANAND EDUCATION SOCIETY

I KNEW SHRI JHAMATMAL since many years, even before the partition in 1947. because of our common connection with RSS. By 1953, he became a Chartered Accountant and an Income Tax Consultant. So, when in that year, I started my own independent firm, I asked him whther he would handle our accounts. He agreed and thus started our 2nd association which strengthened further in 1960, when I offered him partnership in my business. Since then, we remained partners & close friends all the time we sold our business because I wanted to retire. Not only were we friends, but our families, too. became close and still are, even after his passing away.

In 1978, Shri Hashu Advani asked me to help in the work of Vivekanand Education Society as, by that time, he had become very actively involved in Politics and had been made a Minister in the Maharashtra Govt. Shri Wadhvani was the president of this Society since its inception. When I accepted Hashuji's offer, I was made the Secretary. Thus, started yet another close connection with Jhamatmalji due to the regular meetings of the Committee Members.

In the earlier years, Wadhwaniji, actively worked for RSS, Jansangh and BJP but gradually, he devoted more time to Vivekanand Education Society and Bharatiya Sindhu Sabha, which he had started and from its inception, till his demise, remained its president.

He played a great role in the growth of Vivekanand Education Society which, by now, has 24 institutions with 18000 students. Bharatiya Sindhu was his creation which, now, has made its presence felt in every small town of India wherever Sindhis have settled. He was a very devoted & untiring worker who hardly took a holiday: Aaraam was haraam for him.

In his passing away, Vivekanand Education Society, Bharatiya Sindhu Sabha as well as Sindhi Samaj miss a great leader and organiser and I miss a great, life-long friend.

CENTENARY YEAR

1921-2021

A SHINING STAR OF SINDHIS

BY KANAYALAL TALREJA

SHRI JHAMATMAL WADHWANI was a shining star in the social and political firmament of Sindhis in Hindusthan. Selfless service with devotion and dedication coupled with simplicity and humbleness was his main virtue. He was indeed a 'Nishkaam Karma-yogi' (Yogi of selfless service). This below mentioned famous couplet is appropriately applicable to him:

जननी जने तो भक्त जन या दाता या सूर ।
नहीं तो जननी बांझ रहे, काहे गंवावे नूर ॥

If a mother gives birth, She may produce either saint or benefactor or valorous hero. otherwise she may remain barren and sterile why may she waste energy?

Blessed is his mother Smt. Jasodadevi who gave birth to such a renowned benefactor and bestower (दाता) best overmor of knowledge (education) to thousands of students through exhablishment of various colleges in the field of education; bestower of patriotism and national consciousness to his followers in the field of politics and bestower of virtue of honesty and integrity by the dint of his exemplary practical life. Some unwise persons often brag vainly that "in politics there are no honest politicians, all are corrupt" but the life of Shri J.T. Wadhvani belies and contradicts this superficial remark of the braggarts. The earths exists and survives became of honesty, integrity and uprightness of such rare persons. Shri J.T. Wadhvani was one of them. It is a matter of anguish agony and astonishment that hon-

esty and efficiency capacity and capability of such a 'Nishkaam karma-yogi' like Shri Jhamatmal Wadhvani could not be utilised appropriately in the formation of Central Government. It was indeed, an inadvertent lapse on the part of the makers of the Central Government, especially during the regime of the BJP-led NDA Government.

He was free from ego attachment and desires. The maxim 'conquer thy desires or they will conquer thee' was not only well-comprehended by him, but also properly practised by him in his practical life. That is why he was deprived of his dues at higher level, because he neither desired nor demanded. He worked and worked without selfish aggrandisement, from dawn to dusk, not hankering after fruits of his actions. He was, indeed, a humble soul, free from aspirations and expectations. The following shlokaa of Gita can be well attributed to his life :

विहाय कामान यः सर्वान् पुमांश्चरति निःस्पृहः ।
निर्ममो निरहंकारः स शान्तिमधिगच्छति ॥
(गीता २-७१)

He who gives up all desires Leads a desireless life-life devoid of desires, And abandond ego and attachment, Attains perfect perpetual peace.

In spite of being humble, he was free, frank and out-spoken man. He called a spade a spade and politely drew his attentionsl politely drew politely drew his attention towards his lapses. He never compromised with any person, howsoever high

he might be, on principles.

He was President of Jan Sangh, Head of Swami Vivekanand Education Society running so many colleges, President of All India Bharatiya Sindhu Sabha, Chairman of Maharashtra State Finance Corporation (MSFC) and Vice-Chairman of National Council For Promotion of Sindhi language (NCP SL) Baroda. Despite having held so many prestigious posts and positions, he was never arrogant and avaricious. He discharged his duties selflessly and ceaselessly with cent per cent honesty working day and night without rest.

In spite of being preacher and practiser of 'Hindutva' (national consciousness), he was ....follower of 'Sindhyaat' (admirer of Sindhu Culture and civilisation). In fact, Sindhu civilisation and vedic civilisation are two sides of the same coin. Both are one and the same. The four Vedas, Rig Veda, Sam Veda, Yajur Veda and Atharva Veda dawned celestially in the hearts of four Maharashies (great Rishies), named Agni, Vaaya, Aaditya and Angira on the bank of the river Sindhu (Indus) in Sindh. As Vice-Chairman of National Council For Promotion of Sindhi Language (NCP SL) and President of Bharatiya Sindhu Sabha he travelled in his old age through nook and corner of the country, not caring for his health even for the promotion of 'Sindhyaat' - Sindhi language and literature and Sindhi Art and culture.

We (myself Shri J.T. Wadhvani and Shri L.K. Advani) were together for three days and nights at Leh, Ladakh, when we went there first time to have a darshna (glimpse) of the river Sindhu (Indus).

He was so chummy with me that he demanded one reliable experienced professor of my college for the post of Principal of one of his colleges. I, as Principal of C.H.M. College Ulhasnagar conceded his genuine demand and sent Head of Psychology Department of my college Prof. T.V.Makhijani for the said post. When I was Principal of R.D. National College Bandra Mumbai, I invited him to inaugurate paintings of patriots on the occasion of our college annual day. He was exceedingly exulted to see the portraits of the patriots of Bharat painted by the students of my college.

Shri Jhamatmal Wadhvani was a symbol of love and affection, solace and sympathy. I was intimately associated with him for forty years. We used to discuss and debate several issues of life. Notwithstanding that he preached and practised 'Hindutva' (national consciousness), he was free from fanaticism, malice and hatred. He was a believer of universal brotherhood. The below-mentioned mantra of 'Yajur veda' expresses the same idea, which pertains to practical life of Shri J.T. Wadhvani;

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मत्रेवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विचिकित्सति ॥
(यजुर्वेद ४०-६)

He who beholds All beings in his own self And perceives reflection of his own self In all beings, Never hates any body.yajur veda 40-6

A COMMITTED SOLDIER

By P. GIDWANI

MY FIRST RECOLLECTION of Jhamat is when he came to stay with us in Hyderabad (Sind) from April 1935 to March 1937 to continue his studies further from the 5th to the 7th class under the able guidance of our uncle Dewan Kishinchand Gidwani. It became necessary for him to do that, as Mama Tolaram worked in the North Western Railway in a transferable job and was posted in places without facilities for proper schooling in higher standards beyond the 4th English. My brother Khuba and Jhamat were both in the 5th in the same year. Having seen them both doing well in their studies in the 5th, our uncle encouraged them to take a double promotion, and covered the course of the 6th and the 7th years in one year and recommended their progress to the Director of Education, who allowed them to take the matriculation Examination held by the University of Mumbai in March 1937, and both declared successful in May 1937 when the results were out.

I digress here a bit to give a brief historical background to the civil administration, and the University Educational facilities at that time in order to put you in the picture. Sind was conquered by the British in 1843 and was amalgamated with the Bombay Presidency, which consisted of the present

States of Karnataka, Maharashtra (excluding vidarbha), Gujarat (excluding parts of Saurashtra), and Sind, which unfortunately for us is part of Pakistan, now. Sind was separated from Bombay Presidency in 1933, an act of deliberate mischief, in the furtherance of their policy of 'Divide and Rule'. The University of Mumbai was allowed to continue its say in all the areas, which were previously the Bombay Presidency. Thus the colleges in Karachi, Hyderabad (Sind) and Shikarpur continued to be affiliated to the University of Mumbai. In order to maintain the same standard of education throughout the areas, the Matriculation Examination was conducted by the same examining body.

I think Mama Tolaram was transferred to Hyderabad Sind by 1937, and Jhamat went back to stay with his parents. He joined the Dayaram Gidumal National College in Hyderabad, Sind, to do First year and inter Arts. He moved to Krachi in 1939 to join the Law college. He stayed in the Metharam Hostel. He obtained the Law Degree in 1941, returned to Hyderabad Sind, and took up a Government employment, I think as a Sales Tax Inspector. He had an eye for the essentials, and would meticulously unearth the details,

CENTENARY YEAR

1921-2021

JAI SAINATH

*With
Best
Compliments
From*

**A
Well
Wisher**

which were hidden. He realised he couldn't get very far unless he knew (1) Sindhi baniya script which has no vowels or matras, and (2) the traditional systematic accounting methods. He set himself to acquire proficiency in both. As far as I know he learnt them both, and passed the necessary examinations in accountancy. This became very useful in his Income-Tax practice later on. In a very short period of one to two years, he joined the law practice with Mr. Hotchand Gopaldas, a well-known Law Practitioner in Hyderabad Sind. By 1943-44, his brother Tikam had also graduated and started working as a teacher in Hindi and Sanskrit at the Dhamibai High School at Bunder Road Extension in Karachi. Leela, Jamni, Narayan and Pushpa were still schooling.

An upheaval was caused in the lives of Hindus in Sindh by India's partition in August 1947. Large-scale population movement took place and most of the Sindhi Hindus moved towards Bombay. By then mama Tolaram had retired. As the eldest working member of the family, the responsibility fell upon the shoulders of Jhamat to take care of the join family. He found a rented flat near Nana Chowk. After a few years, the family moved to Peermohamed Manzil in Colaba, a vacant evacuee property. He established a successful Income-tax Consultancy and Law

practice, which progressed and prospered. In due course Tikam also did a Degree in Law, and joined his brother. After about 15-20 years, Jhamat relinquished the running of this practice to Tikram. He in turn joined in partnership with Ram Keswani to run business, in which he continued till the end.

He married Kanta, an accomplished and worthy woman, who supported him in every way, in all his undertakings. As Jhamat prospered in his life, and the family increased in size, and requirements, he bought himself a flat in Worli, near his Engineering firm.

Jhamat led an active life; he didn't know what rest or relaxation was. He was perhaps like Napoleon, who could do with a few winks of sleep on a horse back. Among his multiple activities, he was a sort of an advisor to the BJP. He also partook in the running of a Sindhi School in Chembur. Due to his political beliefs, the congress dominated Maharashtra Government found it convenient to put him behind bars for a brief period during emergency.

Even though he looked thin and frail, Jhamat had pretty good health. As one gets older, incapacities of old age befall all living beings-some more than others. I would say, he hit a pretty good innings! Long live his memory.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

Ochiram Passari

T : 2604 9668

Shree Shankar Stores

DRY FRUITS & KIRANA MERCHANT

E-mail: ochirampasari@gmail.com

'ssardas Dharmashala, 3rd Road, Khar (W), Mumbai - 400 052.

[THURSDAY CLOSED]

Should we promote Hindu Muslim Brotherhood

Acharya Rajneesh was questioned by one of his followers.

Question - * Please tell what should we do when houses and property are being burnt, murders are being done by jihadis? Should we promote Hindu Muslim Brotherhood or take any step for our own security, please guide.

Answer - Your question is telling your stupidity, it does not seem that you have learnt anything from history. When Mahmud Ghaznavi attacked the temple of Somnath, Somnath was the largest and richest temple in India at that time. 1200 Hindu priests who worshiped in that temple thought that we are engaged in meditation, devotion, worship, day and night. So God will protect us. He did not make any arrangement for protection, on the contrary, even those Kshatriyas who could protect themselves refused.

*As a result, Mahmud killed thousands of unarmed Hindu priests, broke idols and temples and took away a lot of wealth, diamonds, jewels, gold and silver. God's meditation and devotional worship could not protect them.

Today, even after hundreds of years, the same stupidity continues, it does not seem that you have learned anything from the lives of your great men.

If meditation had so much power that it could change the heart of the wicked, then why would Ramchandra ji always need to keep a bow and arrow with him.

With the power of meditation, he would have changed the heart of Rakshasas and Ravana, explaining them as sur-asura brothers and brothers and the quarrel would have ended, but even Rama could not explain to anyone and the decision of Ram-Ravana's war was also decided by the weapon.

If meditation had so much power that it could transform the mind of others. So why would the Purnavata Shri Krishna need to kill Kansa and Jarasangha! He could have changed them with meditation only.

If meditation had the power to change the mind of another, then there would have been no war of Mahabharata, Krishna would have changed Duryodhana with the power of his meditation and the war would have been averted. But on the contrary, Krishna stopped Arjuna who wanted to go into meditation and engaged him in the battle.

The war of Mahabharata is the biggest war in the history in which crores of people were massacred, how many Maharishi saints were there in India in the last 1200 years, from Gorakhnath to Raidas and Kabir to Guru Nanak to Guru Gobind Singh, the power of meditation of all these also Muslim invaders and Britishers. During this time crores of Hindus were massacred and their religion was forcibly converted at the tip of the sword.

They were killed and converted to Islam

With Best Compliments From

Ramesh C. Israni **Yogesh R. Israni**

office :

8, Bela Court, No, 2,
Colaba, Mumbai - 400005.

T : 91-22-2283 0477

F : 91-22-2284 2572

M : 91-98201 52964 / 91-98203 62349

E : risrani@hotmail.com / yisrani@hotmail.com

The teachings of those saints could not change the invaders. Guru Nanak gave his philosophy of religion in such a way that Muslims could easily understand and assimilate him. But in the same guru tradition, Guru Gobind Singh had to take up the sword against the Muslims, to protect the Hindu religion, the unarmed Sikhs had to take up arms.

It becomes clear from this that meditation can transform one's own consciousness. But we have to protect the matter (physical body) ourselves, for that we have to take the help of science and technology.

A DIGNIFIED FRIEND

By OM DUTT PUROHIT

I came to know late Mr. J.T. Wadhvani in 1971, when I came to live in Venus Society. We both worked together in the Managing Committee, where I had watched him closely and in due course of time our relationship developed. He had a great ability to conduct smoothly and in an orderly way the working Committee Meetings as well as General Meetings.

Late Mr. Wadhvani was a senior R.S.S., Jansangh and B.J.P. worker who had worked with the senior leaders including the present opposition leader in Lok Sabha, Mr. L.K. Advani and Mr. Atal Bihari Vajpayee, the Ex-Prime Minister. Though he was a senior worker and leader, he always kept a low profile otherwise he could have held many senior positions in party and could also have been utilized for Governorship or like positions. During partition he rendered yeoman services to Hindus who migrated from Sindh. Being resourceful, he even managed financial help to needy at their crucial hour.

He was a prolific reader and writer which could be evidenced by the collection of books he held and the books he has written and edited. He was workaholic and hardly had leisurely time.

He was a self made man and in spite of his being busy in his own business could find enough time for other social and educational activities, one of which was Swami Vivekanand Education Society.

Because of his position in Jansangh and B.J.P. he was even arrested under Emergency but he did not tender apology and get released which was done by many others arrested during emergency. Looking to his credentials and knowledge of finance, he was appointed as Chairman of the Maharashtra State Financial Corporation where he did a commendable job.

He never hesitated to seek advice where it was needed and I had the occasion to vouch him in seeking such advice where he thought it was desirable for him to do so. He was always cordial, energetic and last but not the least he was very resourceful. He had lead an active and hectic life which is evident from his frequent travelling without even taking required rest as he was down with some known ailments even at his advanced state.

In Mr. Wadhvani I have lost a great friend and a dignified personality.

Connecting You & the World with
Seamless Logistics

Among Top 5 Freight Forwarders in the India-USA Tradelane

- FCL Freight Forwarding
- LCL Cargo Consolidation
- Project Cargo Forwarding
- Air Cargo Forwarding
- Transportation
- Customs Clearance
- Warehousing

Contact Us:
 Email: marketing@swiftcargo.com
 Website: <https://www.swiftcargo.com>
 Board Line: +91 22 67779438

Branch Offices
 India : Ahmedabad | Bangalore | Chennai | Coimbatore |
 Gandhidham | Hyderabad | Jaipur | Kochin | Kolkata | Mumbai |
 New Delhi | Pune | Tuticorin | Vadodara
 USA : New York | Los Angeles

CENTENARY YEAR

1921-2021

INTERVIEW of DADA JHAMATMAL WADHWANI

By Dr. Ram Jawhrani

Dr. Jawhrani :- Dada, Right from your days as a student you have been attached to patriotism. Can you please throw some light on the same.

Wadhvani :- I was born in Sukkur, Sindh. My father worked for the railways and we lived in the Railway Quarters. When I was just ten years old. Gandhiji gave a call for the burning of imported cloth. I actively participated by collecting many such clothes from residents of the Railway colony and made a bonfire of them. This led to a complaint against my father, that being a government servant, and living in Railway Colony, his son was indulging in anti-government activities. This was the first instance in my life that an act of mine put my family in a spot.

Dr. Jawhrani :- Did the ideology of Mahatma Gandhi inspire you ?

Wadhvani :- Those days, the atmosphere in Sindh was highly charged with patriotism. We used to recite patriotic poems and songs in our school, all in line with Gandhi's ideology.

Dr. Jawhrani :- To which part of Sindh do you belong ?

Wadhvani :- We hail from Khairpur Mir. There was a grand street named 'Wadhvani Gali' and we lived there. The nature of my father's service compelled our family to relocate itself at various places frequently, like Tando Adam and Sukkur, where I was born.

Dr. Jawhrani :- What about your

education ?

Wadhvani :- It started from Sukkur, and from there I went to Hyderabad, from where I passed Inter Arts. Later on, I completed my education in law from Karachi, and then settled in Hyderabad.

Dr. Jawhrani :- Did you take part in the freedom movement ?

Wadhvani :- I really can't say that. But in 1939, I became a member of Rashtriya Swayam Sevak Sangh. I used to live in Metharam Hostel of Karachi, and I watched with curiosity several students going everyday to Shakhas with sticks in their hands. They told me that it was for self-defence, and they called it Lathi-Kathi. When curiosity took me there, I realized that Lathi-Kathi was just a facade. What was of greater value were the lectures and training camps from which I learn a lot-life's true vision, the importance of unity and how to bring about this unity.

Dr. Jawhrani :- Do you agree with the perception that our leaders were responsible for the unfortunate partition of our motherland ? Were the terms agreed upon for partition just and fair ?

Wadhvani :- I think it was extremely wrong on their part. They didn't even present a token of resistance. The bigwigs of Congress just fled from Sindh at that time. There had been riots in Quetta. When Dr. Choithram Gidwani came from there and met me at Hyderabad railway station, where I had gone to receive him along with

**WITH BEST WISHES
FROM**

**DILIP J.
GIYANANI**

CENTENARY YEAR

1921-2021

others, he looked scared and in a state of panic. He stated that the situation in Quetta was bad and there were possibilities of a similar situation developing in Sindh. It was no longer possible to stay here. He feared a repeat of those instances in Sindh. He immediately boarded another train, on an adjoining track, and left for Marwar. No one thought about the locals or what should be done for them. They just fled from the scene!

But I Stayed back for a year till December 1948. During 1947, I was a Meerut to meet my Param Pujya Guru. Guruji had visited Sindh on 7th August, 1947, and on 15th August, partition became a reality. A big rally was organised in Sindh to boost the morale of the populace, trying to alleviate their fear and apprehensions. Sadhu T.L. Vaswani presided over another rally in Karachi which was attended by lakhs. Later, when I met Guruji in Meerut he said he was aware of what was happening in Punjab and said Hindus now had no future in Pakistan and advised me to assist in the safe migration of Sindhi Hindus. I returned to Sindh and began this activity, taking his advise.

At that time I was in charge of RSS in Sindh and travelled all over Sindh. Thatta to Karachi, collecting funds. Seth Kishinchand Chellaram also gave me funds and we used these funds to buy tickets. Two of us were given the responsibility of arranging these tickets. Mukhi Mangaram and myself. In this way, we managed to arrange for the safe migration of thousands of Hindus.

Dr. Jawhrani :- In this scenario, what was the role of Hemu Kalani ?

Wadhvani :- He was active much earlier and was martyred in 1943. We had both studied in the same school, and he was two years younger than me.

Dr. Jawhrani :- While leaving Sindh our leaders promised us equal rights and comforts in India, but in reality nothing materialized. What are your comments?

Wadhvani :- You are right. Some of them managed nice postings for themselves. Someone became the Governor, another a Custodian Ghanshyamdas, Jairamdas and even Choithram Gidwani. Gope Sidhwa and Jethi Sipahimalani also got busy with their personal agendas. It was only Choithram Gidwani, who to some extent, rendered services to the refugees from Sindh.

Dr. Jawhrani :- Due to partition, our language, culture and traditions suffered and there has been no progress. Do you agree ?

Wadhvani :- It's not so. I salute some of our stalwarts who did a commendable job and established schools and colleges in 1947 itself. Sindhi medium schools were established. Dharamdas Kshatrya was a headmaster in Sindh Model School; he established a school here in Bombay. K.M. Kundnani established many colleges. Barrister Hotchand Advani and T.M. Advani established Jai Hind College. Many schools were established throughout the country.

Dr. Jawhrani :- But didn't this happen much later, after we became economically strong ?

Wadhvani :- No, that's not correct. These teachers worked hard for the initial 10-15 years. Students were given education through Sindhi medium, and Sindhi culture flourished solely due to these efforts.

Dr. Jawhrani :- Hasn't our dispersion in various states led to the gradual fall in

With Best Compliments From

**A
WELL
WISHER**

the usage of Sindhi language ?

Wadhvani :- True. But I also think the decline in usage of Sindhi language came alongside affluence of Sindhi families in India, and their total concentration on business and trade.

Dr. Jawhrani :- But it is very much a fact that presently our new generation avoids calling themselves Sindhis. We have to inform them that we are Sindhis and we have got our own highly developed and literary language. Who is to be blamed for this sorry state of affairs ?

Wadhvani :- We better avoid this blame game. The whole society is responsible for that. The domination of English language is obvious. At present, there is no liking even for Hindi and our new generation mostly converses in English. A great resistance to Hindi was also witnessed in South India.

Dr. Jawhrani :- But Sindhi is our mother tongue .

Wadhvani :- And Hindi is our national language. But that too is tottering under the domination of the English language.

Dr. Jawhrani :- What then are your suggestions?

Wadhvani :- Till recently, I was Vice-Chairman of "National Council for Promotion of Sindhi Language" (NCP SL). I had forth a proposal to propagate Sindhi language, like 'Rashtra Bhasha Prachar Samiti'. I had also learnt Hindi from them in Sukkur. We should have a three years course like them. this Proposal was passed and the budget sanctioned for it. Mr. K.R. Malkani helped us in this endeavour. We executed this mission with religious fervour. The books were prepared

and training camps were held. In 2003, classes for those Sindhi courses got underway. We could admit 1300 students in the very first year, who have been able to complete their course satisfactorily.

Dr. Jawhrani :- Don't you think that we have not been able to give proper due to our writers and litterateurs ?

Wadhvani :- I don't agree with you at all. The awards and recognition given to Sindhi Writers is more than what is prevalent in the case of other languages.

Dr. Jawhrani :- Our main concern at the moment is our language. With the extinction of Sindhi language, our community will lose its identity. Is Vivekananda Educational Society, established by Hashu Advani, carrying out any activity to rectify this situation?

Wadhvani :- We are also doing our own bit. We have made it compulsory for students to learn Sindhi language from Standard V. We have also established 'Sindhi Vivek Kendra', which house a Sindhi library. People are coming forward to help it financially. We also intend to build a 'Sindhi Bhavan', for which we have earmarked a plot of 60,000 square feet. It will display portraits and statues that would enable the beholder to visualize Sindh. The Vedas were written in Sindh. And we propose that the Bhavan contain all those articles and scenes right from those times, which will educate our present generation about our glorious past.

Dr. Jawhrani :- Your proximity with highly respected Sindhi leader, Lal Krishan Advani is wellknown. Can you relate some moments spent with him ?

**WITH BEST COMPLIMENTS
FROM**

**GL CONSTRUCTIONS
PVT. LTD.**

304, "Gokul Arcade",
'B' Building, Subhash Road,
Opp. Garware,
Vile Parle (E), Mumbai - 400057

CENTENARY YEAR

1921-2021

Wadhvani :- I first met him in 1943, at Hyderabad. The British government of India had proclaimed martial law due to the uprising of Hurs at that time. I was the Secretary of RSS and incharge for the whole of Sindh. Due to the imposition of martial law, we couldn't meet openly because of the imposition of section 144. We used to meet behind closed doors. L.K. Advani, who originally lived in Karachi, had also shifted to Hyderabad at that time. He used to attend our Shakhats at that time, and in this way we came into contact with each other.

Dr. Jawhrani :- You have initiated a movement to create a common platform for all the Sindhi panchayats of India. What is the main objective and what do you hope to achieve ?

Wadhvani :- Initially, I worked on the propagation of the Sindhi language, because I firmly believe that without the language, our community will not survive. Whatever I did in this direction, could be termed as getting a bogie on rails. Now I have to consolidate and add more bogies and make it a complete train. I can visualize our movement gathering momentum, because I have firm belief in my endeavours. Unity is the need of the hour to succeed in any mission. Sindhis need unity and a united voice. They are scattered at present. Had there been unity in our community, it would have been able to scale greater heights.

I want to provide a common platform for all the Sindhi panchayats. I started this movement six months back. Not only in India, but all panchayats worldwide should unite. For that, I travelled to the USA and attended Sindhi Sammelan there, which was followed by the London Sammelan where I made this suggestion. The

Sammelan is held in only eight states of USA, but rest of the states show little interest in it. No one has given it a serious thought, as to what is the reason behind it ? No one comes forward to ask; the youth do not take interest; no one is worried. I am rather perplexed and sorry to say that the very first Sammelan attracted 2200 delegates, but the last one at London hardly saw 500 delegates. We need to put in solid work in this direction. Yes, to sit together and discuss various issue facing our community is not a mean achievement, but we have to do more than that. Beside meeting, we have to implement various resolutions.

I am sorry to say that the track record of implementation is rather poor. I want to write letters to various Sindhi organizations and give them a direction. Our first step would be to form a confederation of Indian Sindhi panchayats, which will be constituted in our Mumbai meeting. We want to involve our female folk too. We had done it in Sindh in 1880. Seth Vishindas Nihalchand was the force behind it. He had penned a book and contributed generously towards this cause. A few conferences were held in Sindh and they proved very effective. From 1925 to 1947, our panchayats exercised real power as an average Sindhi paid heed to their diktats. A lot of social service activities were also channelized through these. Presently, we Sindhis are divided. For example, the city of ujjain has got twenty-seven Sindhi panchayats. When they invited me, I expressed my inability to a common meet, which was hugely successful. Every panchayat displayed its wares and programmes at one place. The congregation attracted roughly ten thousand people. These panchayats can perform a constructive role. They can publish Sindhis' voting lists and launch a drive to convince Sindhis, that casting of vote would be advantageous to our

www.teksonsradiators.com

YOU NEVER LOSE YOUR COOL WITH OUR COOLING SYSTEMS.

WORLD CLASS CUSTOM ENGINEERED RADIATORS, OIL COOLERS, CHARGE AIR COOLER AND COOLING SYSTEMS.

Teksons custom radiators, Combi Cooler and heat exchangers have a proven track record for performance, efficiency and dependability with almost zero failures for over 60 years. So whether its construction and earth moving equipment, agricultural machines, automobiles or defense systems, you can be sure that with Teksons products you will never lose your cool or your business.

So if you are looking for custom cooling solutions that meet international standards or OEM spares, give us a call – we deliver.

ALUMINIUM RADIATORS | CHARGE AIR COOLERS | OIL COOLERS | INTER COOLERS | AFTER COOLERS | COMBI COOLERS | HEAT EXCHANGERS

Kapurbawadi, Welsbet Road, Thane-400607, Maharashtra, India
For Your requirement contact : +91 22 2540 9351-3 • Fax: +91 22 2540 9355
email: sales@teksonsradiators.com • teksons@teksonsradiators.com

CENTENARY YEAR

1921-2021

community.

Dr. Jawhrani :- Would you like to give any message to the community ?

Wadhvani :- My humble request to all Sindhis is that should encourage the speaking of Sindhi in their households. It is but natural to work for the betterment of one's own family. I was born in a poor family. I worked hard and saw to it, that not only myself but all my brothers became economically stable. Likewise, I am a member of Sindhi community and it's my duty to work for the betterment of my community. I want to help my community and if it is plagued by any malady, I shall work hard and see to it that it is cured. My message to youth is clear you have duties and responsibilities towards :-

- the family in which you were born
- the community in which you took birth and
- the country of your birth

and you have to discharge the same properly. To achieve these goals, I have initiated Sindhi classes and I appeal to all the Sindhis to please speak in Sindhi, wear Sindhi dresses, eat Sindhi food, continue with Sindhi traditions, take part in the Sindhi festivals; so that our Sindhi identity is preserved.

Dr. Jawhrani :- Thank you Dada for your gracious presence, valuable suggestions and your thoughtful and thought-provoking comments.

Wadhvani :- Thank you Ram, I have great hopes and expectations from you and others among your generation to explode the myth that the Sindhi language will perish.

READ THIS SLOWLY

The Universe responds to your frequency. It doesn't recognize your personal desires, wants or needs. It only understands the frequency in which you are vibrating at. For example, if you are vibrating in the frequency of fear, guilt or shame, you are going to attract things of a similar vibration to support that frequency. If you are vibrating in the frequency of love, joy and abundance, you are going to attract things to support that frequency. It's like tuning into a radio station. You have to be turned into the radio station you want to listen to just like you have to be turned into the energy you want to manifest in your life.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

PHILIPS LIGHT LOUNGE

CENTRAL ELECTRIC & RADIO CO

14-16, LOHAR CHAWL, MUMBAI 400 002. TEL : 22081125

E mail : info@cercolighting.com www.cercolighting.com

CENTENARY YEAR

1921-2021

राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जी प्रार्थना संघ प्रार्थना जो इतिहास

राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जी विधिवत् स्थापना २७ सेप्टेम्बर १९२५ ई. में नागपुर शहर में थी.

सन् १९३७ ई. ताई विदर्भ - महाराष्ट्र ऐं महाकोशल में रायपुर जहिड़ियुनि शाखाउनि खां सवाइ फ़क्ति बनारस में ई शाखा जी स्थापना थियल हुई. भाई परमानंद जे प्रेरणा सां लाहोर मां हिक-बिनि स्वयं सेवकनि सन् १९३४-३५-३६ जे नागपुर जी संघ शिक्षा वर्ग में भाग्य वरितो हुआ. सन् १९३७ ई. खां पोइ बियनि प्रान्तनि में कुड्डु स्वयंसेवक शिक्षार्थी ऐं प्रचारक विया हुआ ऐं उन्हनि जी कोशिशनि सां पंजाब, दिल्ली, उतरप्रदेश, बिहार, मद्रास ऐं बंगाल में शाखाऊं खुलियूं. असांजी सगोरी सिन्ध में बि सन् १९३९ ई. में स्व. श्रद्धेय राजपालपुरीजी अची संघ जो कम शुरू करायो.

उन्हनि डींहनि में सभिनी प्रान्तनि जी शाखाउनि में हिकु मराठी श्लोक ऐं हिकु हिन्दी श्लोक मिलाए प्रार्थना कई वेंदी हुई. प्रार्थना जो अर्थु बौद्धिक वर्गनि में स्वयंसेवकनि खे सम्झायो वेंदो हुआ.

पर जडुहिं अखिल भारतीय स्तर ते कम जो विस्तारु थियण लग्गो त हिक अहिडी नई प्रार्थना जी ज़रूरत महिसूसु थियण लग्गी जेका अर्थपूर्ण पर सवली संस्कृत भाषा में हुजे.

इन कार्य ते विचारु करण लाइ फेब्रवरी १९३९ ई. में नागपुर खां ५० कि. दूर सिंदी गोठ में हिक बैठक सडाई वई, जंहिं में आद्य सर संघ चालक प.पू. डॉ. केशव बलीराम हेडगवार, प.पू. श्री गुरुजी, पू. बाबा साहेब आप्टे, पू. बाळासाहेब देवरस, मा. अप्पाजी जोशी, श्री विठलराव पत्की, श्री नानासाहब टालाटुले जहिड़ा विद्वान उपस्थित हुआ.

संघ जी प्रार्थना मां कहिडे किस्म जा विचार प्रकट थियनि, उन ते चर्चा थी ऐं अहिडनि विचारनि जी सिलसिलेवारु नमूने जी रिथा मराठी भाषा में तय कई वई. इहो बि विचारु बीठो त प्रार्थना जो हिकु ई स्वरूप ऐं हिक ई भाषा हुजे, अहिडो विचारु करे देश जी सर्वसामान्य भाषा संस्कृत भाषा निश्चित कई वई ऐं अन्त में “भारत माता की जय” हिन्दीअ में लिखणु तय थियो.

प्रार्थना खे संस्कृत में लिखण जो कमु पूने जे विद्वान श्री नरहरी नारायण भिडे ते रखियो वियो जंहिं तमामु सुन्दर नमूने संघ प्रार्थना जी रचना कई ऐं उन खे स्वरबद्ध कयो शास्त्रीय संगीत जे विद्वान श्री यादवराव जोशी जंहिं २३ अप्रेल १९४० ई. में पुने में लगायल संघ शिक्षा वर्ग में पहिरियों दफो उन सागी लय सां गातो, जंहिं में अजु असां सभु प्रार्थना गाईदा आहियूं.

संघ प्रार्थना में ४-४ सिटुनि जा ३ श्लोक आहिनि याने (४+४+४) ऐं १ सिट भारत माता की जय मिलाए १३ सिटूं आहिनि. पहिरियें श्लोक जूं सिटूं नंढियूं आहिनि, पर ब्रियें ऐं टियें श्लोक जूं सिटूं वडियूं आहिनि. इनकरे उहे सिटूं अध अध करे गायूं वेंदियूं आहिनि. इन हिसाब सां (४+८+८) ऐं हिक पछाड़ीअ वारी सिट मिलाए २१ सिटूं थींदियूं.

प्रार्थना जो पहिरियों श्लोक ऐं आखिरीं सिट राष्ट्र खे समर्पित आहे, जडहिं ब्रियें ऐं टियें श्लोक में ईश्वर खे प्रार्थना कयल आहे.

“ इस प्रार्थना में संघ के सिद्धांत, कार्यपद्धति और भूमिका सबका आविष्कार हो जाता है। यह प्रार्थना हमारा पूरा पूरा ग्रन्थ है। यद्यपि उसे कहने में केवल तीन मिनट लगते हैं, परन्तु उसमें सभु कुछ है।”

श्रद्धेय बाबा साहब आप्टे

प्रार्थना

(अनुस्वार जे अभ्यास जे मक़सद सां)

नमस्ते सदा वत्सले मातृभूमे
त्वया हिन्दुभूमे सुखं वर्धितोऽहम्।
महामङ्गले पुण्यभूमे त्वदर्थे
पतत्वेष कायो नमस्ते नमस्ते ॥१॥

प्रभो शक्तिमन् हिन्दुराष्ट्राङ्गभूता
इमे सादरं त्वां नमामो वयम्
त्वदीयाय कार्याय बद्धा कटीयं
शुभामाशिषं देहि तत्पूर्तये।
अजय्यां च विश्वस्य देहीश शक्तिं
सुशीलं जगद्येन नम्रं भवेत्
श्रुतं चैव यत् कण्टकाकीर्णमार्गं
स्वयं स्वीकृतं नः सुगं कारयेत् ॥२॥

समुत्कर्षनिःश्रेयसस्यैकमुग्रं
परं साधनं नाम वीरव्रतम्
तदन्तः स्फुरत्वक्षया ध्येयनिष्ठा
हृदन्तः प्रजागर्तु तीव्राऽनिशम्।
विजेत्री च नः संहता कार्यशक्तिर्
विधायास्य धर्मस्य संरक्षणम्
परं वैभवं नेतुमेतत् स्वराष्ट्रं
समर्था भवत्वाशिषा ते भृशम् ॥३॥
॥भारत माता की जय॥

नमस्ते सदा वत्सले मातृभूमे, त्वया हिन्दुभूमे सुखवं वर्धितोऽहम्।
महामङ्गले पुण्यभूमे त्वदर्थे, पतत्वेष कायो नमस्ते नमस्ते ॥१॥

शब्दनि जो अर्थ :

वत्सले मातृभूमे ! = (हे) पुत्रनि ते प्रेम करण वारी मातृभूमी. ते = (मां) तोखे. सदा = सदा नमः = नमस्कारु कयां थो. हिन्दुभूमे = (हे) हिन्दुभूमी त्वया = तुंहिजे द्वारा अहम् = मां सुखम् वर्धितः = सुखनि में पलिजी वडो थियो आहियां. वर्धितोऽहम् = वर्धितः + अहम्) महामङ्गले पुण्यभूमे = हे परममंगलमयी पुण्यभूमी त्वदर्थे (त्वत् + अर्थ) = तुंहिजे लाइ (शल) एषः = हीउ कयः = शरीरु पततु (पतत्वेष = पततु + एषः) = समर्पित थिए. नमस्ते नमस्ते = तोखे वारंवारु नमस्कारु आहे.

हे प्यारु करण वारी मातृभूमी ! मां तोखे सदाई नमस्कारु करियां थो. हे हिन्दुभूमी ! तो मुंहिजे सुखनि सां पालनि पोषणु कयो आहे. हे मंगलमयी पुण्यभूमी ! तुंहिजे ई कार्य लाइ शल मुंहिजे हीउ शरीरु अर्पणु थिए ! मां तोखे वारंवारु नमस्कारु करियां थो.

प्रभो शक्तिमन् हिन्दुराष्ट्राङ्गभूता, इमे सादरन् त्वान् नमामो वयम्
त्वदीयाय कार्याय बद्धा कटीयम्, शुभामाशिषन् देहि तत्पूर्तये ।
अजय्याञ् च विश्वस्य देहीश शक्तिम्, सुशीलञ् जगद् येन नम्रम् भवेत्
श्रुतञ् चैव यत् कण्टकाकीर्णमार्गम्, स्वयम् स्वीकृतन् नस् सुगङ्कारयेत् ॥२॥

शब्दनि जो अर्थ :

शक्तिमन् प्रभो = हे शक्तिमान परमेश्वर! वयम् = असां हिन्दुराष्ट्राङ्गभूता = (हिन्दुराष्ट्र + अङ्गभूता) हिन्दुराष्ट्र जा अंगभूत घटक इमे = हीउ त्वाम् = तोखे सादरम् (स + आदर) = आदर सहित नमामः = प्रणाम करियूं था. त्वदीयाय = तुंहिजे ई कार्याय = कार्य लाइ इयम् = हीअ कटी = कमरि बद्धा = बद्धी (कशी) आहे. तत्पूर्तये = उनजी पूर्तीअ लाइ शुभाम् आशिषम् = शुभु आशीर्वाद देहि = डियो. विश्वस्य = विश्व लाइ,

अजय्याम् = जंहिं खे जीतणु असम्भव आहे (अहिङ्गी) शक्तिम्= शक्ति ईश = हे भगवान देहि (देहिश) (देहि + ईश)= द्वियो येन= जंहिं सां जगत्= जगुत नम्रम्= नम्र भवेत् = (इं) थिये सुशीलम् = (असांखे) शील (द्वियो) यत् = जेको स्वयम् स्वीकृतम् = पंहिंजी प्रेरणा सां ई स्वीकारु कयलु कण्टकाकीर्णमार्गम् = (कण्टक = कं डा, आकीर्ण(भरियलु) कंडनि सां भरियलु मार्ग नः = असां लाइ सुगं = सवलो कारयेत् = करे, श्रुतम् = (अहिङ्गी) ज्ञान चैव (च + एव) = बि देहि = द्वियो.

हे सर्व शक्तिशाली परमेश्वर ! असीं हिन्दूराष्ट्र जा सुपुत्र तव्हांखे आदर सहित प्रणाम करियूं था. तव्हांजे ई कार्य लाइ असां कमरि कशी आहे, उनखे पूरे करण लाइ असां खे पंहिंजी शुभ आशीर्वाद डींदा. हे प्रभू! असां खे अहिङ्गी शक्ति द्वियो, जंहिं खे विश्व में केरु बि चुनौती न ड्रई सधे; अहिङ्गी शुद्ध चरित्र द्वियो जंहिंजे अगियां विश्व नत मस्तक थी वजे ऐं अहिङ्गी ज्ञान द्वियो जो असांजो ई स्वीकारु कयल हीउ कंडनि सां भरियलु मार्गु आसान थी पवे.

समुत्कर्षनिश्श्रेयसस्यैकमुग्रम्, परम् साधनन् नाम वीरव्रतम्
तदन्तस् स्फुरत्वक्षया ध्येयनिष्ठा, हृदन्तः प्रजागर्तु तीव्राऽनिशम्।
विजेत्री च नस् संहता कार्यशक्तिर्, विधायास्य धर्मस्य संरक्षणम्
परव् वैभवन् नेतुमेतत् स्वराष्ट्रम्, समर्था भवत्वाशिषा ते भृशम् ॥३॥
॥भारत माता की जय॥

शब्दनि जो अर्थ :

समुत्कर्ष = कल्याणकारी (ऐं) निःश्रेयस= मोक्ष प्राप्तिअ जो एकम् परम् उग्रम् साधनम् = हिकिङ्गी ई उत्तम साधन वीरव्रतम् नाम = वीरव्रत नाले (आहे) तत्= उहो (असांजे) अन्तः = अन्तःकरण में स्फुरतु= स्फुरित थिए (उभिरी पदि थिये) अक्षया = क्षीण (नासि) न थींदड़ ध्येयनिष्ठा= ध्येय (प्राप्त करण) लाइ स्फुरत्वक्षया = स्फुरतु + अक्षया तीव्रा = तीव्र रूप में अनिशम् = नित्य, सदाई हृदन्तः = हृदय में प्रजागर्तु = जागृत रहे विजेत्री = विजयशाली च = ऐं नः = असांजी संहता = संगठित कार्यशक्ति

= कार्यशक्ति अस्य = हिन धर्मस्य = (असांजे) धर्म जो संरक्षणम् = संरक्षण (बचाव)
 विधायस्य (विधाय+अस्य) = कंदे एतत् = हिन स्वराष्ट्रम् = असांजे राष्ट्र खे परम्
 वैभवम् = परम वैभव ते नेतुम् = वठी वज्रण लाइ ते = तुंहिंजी आशिषा = आशीर्वाद
 सां (शल) भृशम् = अत्यंत समर्था = समर्थु भवतु = थिये.
 (भवत्वाशिषा = (भवतु + आशिषा))

तीव्र वीरवृत्तिअ जी भावना जी जोति असां में सदा जगुंदी रहे, जेका उचतम
 अध्यात्मिक सुख ऐं हिन दुनिया जी महानतम समृद्धि प्राप्त करण जो हिकु ई श्रेष्ठ
 वसीलो आहे. तीव्र ऐं अखंड ध्येयनिष्ठा असांजे अन्तःकरण में सदाई जागुंदी रहे.
 तव्हांजी कृपा सां असांजी विजयशालिनी संगठित कार्यशक्ति असां जे धर्म जो
 संरक्षण कंदे, हिन राष्ट्र खे वैभव जे बुलंद शिखर ते पहुचाइण में शल सामर्थ्यवान
 थिये!

भारत माता की जय.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

JAV Consultancy Services

REGD. OFF.:

406/418, 4TH FLOOR, "SAI ARCADE", ABOVE UNION BANK,
 N.S. ROAD, MULUND (W), MUMBAI - 400 080.

TEL.: 25624130 / 25900416 FAX : 25611608. WWW.JAVCONSULTANT.COM

BRANCH OFF.:

14, 'A' WING, 'JEWEL OF PIMPRI', KAMALA CROSS ROAD,
 OPP. PCMC BLDG., OLD MUMBAI-PUNE HIGHWAY, PUNE - 18.

TEL.: 91-9520-27421010

CENTENARY YEAR

1921-2021

भारत, भारतीयता ऐं असां

इन्द्रेशकुमार

मनुष्य धरितीअ ते जनमु वठे थो, पर जड्हिं असां खे मानव जनमु मिले थो त असां कित्थे पैदा थींदासीं, इनजो निर्णय ईश्वर कंदो आहे. मनुष्य खे इन लाइ न को प्रयत्न करिणो पवंदो आहे ऐं न का आजी नीजारी. असां जंहीं ग्रह ते या धरितीअ जे हिसे ते पैदा थियूं था, उहा ई असांजी जनमु भूमी ऐं मातृभूमी बणिजी पवे थी. देश या राष्ट्र- इहो मनुष्य खे सर्वशक्तिमान ईश्वर वटां मिलंदो आहे. असां चन्द्रमा, मंगल, बुधु वगैरह ते न जावा आहियूं. असांजो जनमु पृथ्वीअ ते थियो आहे. पृथ्वीअ ते बि असां इंग्लैंड, अमरीका, अरबस्तान, चीन, रूस, कोरिया वगैरह देशनि में न जावा आहियूं. असां भारत में ई जनमु वरितो आहे. भारत असांजी मातृभूमी आहे. भारत में जनमु वठण सबबु “असां” भारतीय जे रूप में जाता वजूं था. असां भारतीय आहियूं ऐं भारतीयता असांजो चरित्र आहे. या भारतीयता असांजी विचारधारा ऐं आचरणु आहे.

दुनिया में मनुष्य जी सुजाणप न उनजे जातीअ सां कई वेंदी आहे ऐं न ई उनजे पन्थ सां. न उनजे भाषा सां न बोलीअ सां. भारत जा असां माण्हू दुनिया में कित्थे बि वेंदासीं त उतां जा माण्हू असां खे न ब्राह्मण या वापारी या यादव, जाट, मीणा, भील करे सम्झंदा या सडींदा ऐं न ई मरहितो, बंगाली, पंजाबी, नागा, गुजराती करे सुजाणंदा ऐं न काँग्रेसी, जन संघी वगैरह करे सुजाणंदा. पर चवंदा त भारतीय आया आहिनि.

असां भारत में ई जावा आहियूं. इन करे भारतवासी ई असां जी सुजाणप आहे भारत - भारतवासी. इहा ई सुजाणप हज़ारें लखें सालनि खां हलंदी पई अचे. जड्हिं खां धरितीअ ते मनुष्य या पहिरियें मनुष्य जनमु वरितो तंहीं वक्त खां वठी ई इन किस्म जी सु माणप शुरू थी.

असांजे धरितीअ वारे हिसे याने असांजो देश जेको हिन्दुस्तान, या इन्डिया जे नाले सां बि मशहूर आहे ऐं जिते जा रहाकू हिन्दू, हिन्दुस्तानी या इन्डियन सडिया वेंदा आहिनि. बियनि अखरनि में चैजे त उन्हनि जी सुजाणप राष्ट्रीयता सां गुंढियल आहे. इन्डिया अखरु त बू टे सौ साल ई पुराणो आहे, पर हिन्दुस्तानी, हिन्दू, हिन्दुस्तान अखरु चार पंय हज़ार साल पुराणा आहिनि इन लाइ इतिहासु शाहिदु आहे.

इहा सुजाणप न सिर्फु जाग्राफीअ जे नुक्तनिगाह खां सम्झी वजे थी पर उन जो लागणो धार्मिक, सांस्कृतिक ऐं सभ्यता सां बि ओतिरो ई गहिरो आहे. भारत खां सवाइ बियनि मुल्कनि में पिणि हिन्दू रहनि

था.

राष्ट्रीयता ऐं नागरिकता जी सुजाणप राष्ट्र या देश सां थींदी आहे. इन जो हिकु मिसालु हिति डिजे थो. सन् १९४० ई. में मुहमदीन ऐं मोहनलाल जो जनमु ढाका शहर में थियो. हुनि बिन्ही जा मज़हब अलगु हुआ. मोहनलाल ब्रह्मणु त मुहमदीन अनसारी हुआ. पर बई बंगाली ज़बान गाल्हाईदा हुआ. जनम वक्ति बई भारतीय हुआ. सन् १९५० ई. में बई पाकिस्तानी थिया. अजु उहे बंगलादेशी आहिनि. कारणु साफु आहे. हुनि जा नाला न बदिलिया. न ज़ाति, न भाषा, न पन्थ ऐं न ई उन्हनि जा पुरिखा बदिलिया. जीअं जीअं देश ऐं राष्ट्र जा नाला बदिलिया तीअं तीअं उन्हनि जी नागरिकता बदिलिजंदी हली. हकीकत में मनुष्य या मनुष्य समूहजी सुजाणप देश या राष्ट्र सां थींदी आहे. इहा ई उन जी पकी सुजाणप हंदी आहे. असांजो देश या राष्ट्र भारत आहे ऐं असां उन जा नागरिक आहियूं. इन करे असांजी राष्ट्रीयता ऐं नागरिकता भारतीय आहे. असांजो चरित्र, विचार, आचरण वगैरह सभु भारतीय आहिनि. इन नज़र खां हर जाति, बोली, पन्थ, दल वगैरह जा माण्हू भारतीय आहिनि. ही सिद्धांत सभिनी सां सागियो ई लागू थिये थो.

भारत लफ़्जु ज्ञान, विज्ञान, सभ्यता, संस्कृति, साधना, आराधना वगैरह जी सुजाणप कराए थो. कंहिं जमाने में भारत जी सुजाणप “सोने की चिड़िया” नमूने थींदी हुई. विश्व जे घणनि ई विद्वाननि हिते जे माण्हुनि लाइ साराह जूं सुरिकियूं भरियूं आहिनि. हिति माण्हू पंहिंजनि घरनि खे तालो न लगाईदा हुआ. इहो असांजे सुठे आचरण जी सुजाणप हुई. सजो राष्ट्र ई न बल्कि सजे विश्व खे पंहिंजे हिक परिवार मिसिलि सम्झंदा हुआ. इहा असांजे सद्भावना जी सुजाणप हुई. लेकिन अजु छा आहे? भारत, भारतीयता हिक गहिरे संकट मां गुज़िरी रही आहे. अजु असां खुदि तंगिदिलीअ ऐं हीन भावना मां गुज़िरी रहिया आहियूं ऐं विदेशियुनि जो नकुल करे रहिया आहियूं. अजु पंहिंजी प्राचीन सभ्यता, संस्कृति ऐं समर्थ खे विसारे भ्रम में पइजी विया आहियूं. हिक सची घटना यादि थी अचे. मां ज़मूअ खां श्रीनगर रोड रस्ते कार में वजी रहियो होसि. उन वक्ति आतंकवाद पंहिंजी चर्म सीमा ते हुआ. ओचितो कार जे साम्हूं हिकु शाख्सु अची वियो. ड्राईवर ओचितो ब्रेक लगाई. दुर्घटना थींदी थींदी रहिजी वई. गोठ जे माण्हुनि अची मेड़ाको कयो. कंहिं शाख्सु चयो त “बाबूजी, ही पागलु आहे. हिन खे माफु कयो.” असां ईश्वर जा शुक्राना मजिया जो उहो माण्हू बची वियो. लेकिन हिकु सुवालु ज़हन में पैदा थियो. हिन शाख्सु जा सभु उज्वा सलामत आहिनि पोइ ही पागलु छो आहे? कारणु मुंहिंजे सम्झ में आयो त ही न्सानु भूतकाल विसारे चुको आहे. इन करे वर्तमान काल सां सन्बंधु कटिजी चुको अथसि ऐं भविष्य जे बारे में सोचण में

असर्थु आहे. शायदि इन करे ई पागलु आहे. कुछु दवा दर्मलि करण सां ठीकु बि थी सघे थो. संदसि स्मृति वापसि बि अची सघे थी.

लगे थो असां बि कुछु कुछु इन तरह जे स्थितिअ में अची विया आहियूं ऐं पंहिंजे भूतकाल खे विसारे चुका आहियूं ऐं इन कारणु ई अजु भ्रष्टाचारु, महंगाई, कारो नाणो, मिलावट, नकुली नोट, आतंकवाद, माओवाद, बे रोजगारी, खराब संस्कार वगैरह जी बोलबाला आहे ऐं देश, समाज, राष्ट्र जे बारे में न सोचे 'मां', 'मुंहिंजो', 'मुंहिंजे परीवार' ताईऽ सीमित रहिजी विया आहियूं. हिन दायरे मां असां खे निकिरिणो ई पवंदो. कंहिं शायर चयो आहे :

मुसीबतूं आहिनि. मुसीबतुनि खां छो घबिराइजे.

दीवारुनि मां ई दरवाज़ा कढिबा आहिनि दोस्तो !

इन करे अजु ज़रूरत आहे त असां भारतीय माण्हू, भारत, भारतीय ऐं भारतीयता जी भावना पाण में फूकियूं जीअं हर मसैले जो बराबरु हलु गोल्ले सघूं.

With Best Compliments From,

M. C. PUNJWANI
B.E., D.I.M. (BOM), F.I.E. (INDIA)

M. C. PUNJWANI VALUERS
Chartered Engineers (India) and Govt. Regd. Valuers
& also approved under Companies Act by IBBI

For,

Valuation of Land, Buildings and Plant & Machinery

Required for Bank Finance Purpose/For Insurance/ For Acquisition and
Mergers/NRI Investments/ Income Tax Purpose etc.

Address : Unit No. 7 & 8, First Floor, Meghal Service Industrial Estate,
Near Johnson & Johnson, Devidayal Road, Mulund (West), Mumbai - 400 080.

Email: punjwanivaluers@gmail.com

Tel. No. 98210 22577 / 2561 6956 / 2590 0890

VES TULSI TECHNICAL INSTITUTE

78, Sindhi Society, Chembur, Mumbai-400071

Tel No: 022-25294107

SWAMI VIVEKANAND JUNIOR COLLEGE (MCVC)
HSC VOCATIONAL STREAM (MCVC)

COURSES OFFERED

Sr No	Name of the Course
1	ELECTRONICS TECHNOLOGY
2	ELECTRICAL TECHNOLOGY
3	CONSTRUCTION TECHNOLOGY
4	COMPUTER TECHNOLOGY
5	ACCOUNTING & OFFICE MANAGEMENT
6	BANKING, FINANCIAL SERVICES & INSURANCE
7	LOGISTICS & SUPPLY CHAIN MANAGEMENT
8	MARKETING & RETAIL MANAGEMENT
9	CATERING & FOOD PRODUCTS TECHNOLOGY
10	TOURISM & HOSPITALITY MANAGEMENT
11	MEDICAL LABORATORY TECHNICIAN
12	RADIOLOGY TECHNICIAN
13	CHILD, OLD AGE & HEALTH CARE SERVICES

DURATION : 2 YEARS (XI & XII)

EXAMINATION BOARD: MAHARASTRA STATE BOARD

CENTENARY YEAR

1921-2021

With Best Compliments From

JETHANAND J. LALWANI

MUMBAI

“Don't cry because it's over, smile
because it happened.”

- Dr. Seuss

CENTENARY YEAR

1921-2021

With Best Compliments From

Home Care
"On Demand & At Door Step"

Doctor @ Home

Medicine @ Home

Nursing Care @ Home

Physiotherapy @ Home

Senior Citizen Care @ Home

Call : 08080-566-586

Email : Information@hellohealth.in

**Contact : Hello Health Services Pvt. Ltd.
F-401, 402, 4th Floor, Remi Biz Court, Shah Industrial Estate,
Behind Yash Raj Studio Lane, Andheri (W), Mumbai - 400053.**

WITH BEST COMPLIMENTS

Contact for
Computerised
Airways Bookings

**HARISONS
AIR TRAVELS**

353, Kalbadevi Road,
Mumbai - 400002
Tel.: 22404901

S.S.D.N

Tel. : 2562 2960

Telefax : 2592 1958

Mobile : 98201 15848

E-mail : harkishins@yahoo.co.in

Harkishin B. Sharma

B.A., B.Com, L.L.B

Advocate High Court

Tax Consultant

NOTARY

1, Ojas Building, Ground Floor, Near Ration Office.
S.N. Road, Mulund (W), Mumbai - 400080.

FINANCE FOR TRADERS

Fostering your Business with the Right Finance.

Working Capital for Purchase of Commercial Property or Business Development by way of renovation / expansion etc.

- Cash Credit
- Overdraft
- Term Loan

RETAILERS | WHOLESALERS
DISTRIBUTORS

SVC CO-OPERATIVE BANK LTD.

(Multi-State Scheduled Bank)
ESTD 1966

HUM SE HAI POSSIBLE

Khar West Branch:
Vanvaria Apartments, Junction of 2nd Road & S. V. Road, Near Khar Railway Station, Khar West, Mumbai - 400 052
Call: 022-26465991/92

SVCBankIndia
 SVC_Bank
 svc_bank
 www.svcbank.com
 SVC Care: 1800 313 2120

Good Wishes & Happy New Year to Sindhi Samaj

Prakash Gangadhare

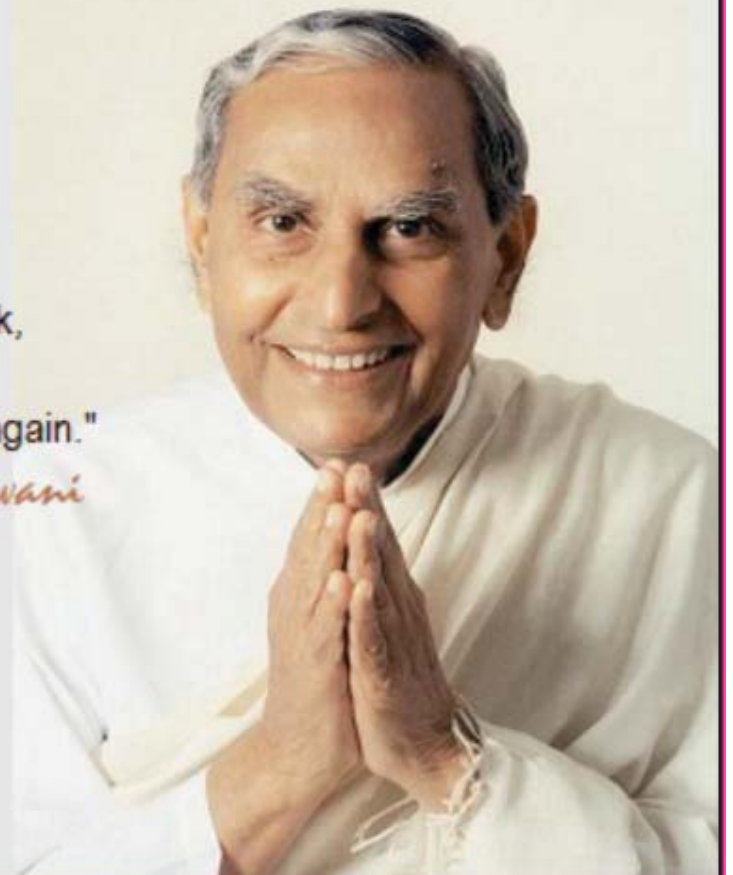
Member - BEST Committee
Director - Mumbai District
Co-op Housing Society Federation
Labour Committee

CORPORATOR
Ward No. 104
Mulund

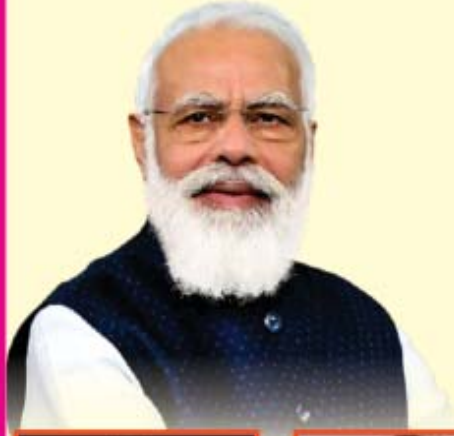
*With Best Compliments From
A Well Wisher*

"In the midst of your daily work,
in the tumult and storm of life,
pause for a while, again and again."

Dada J.P. Varwani

BHARATIYA JANATA PARTY

Smt. Samita V. Kamble
Member Legal Committee
M : 9820754224

Shri Vinod Kamble
Vice President
North East District
ZRUCS CENTRAL
Mulund, Mumbai
M : 9820754225

**BEST WISHES TO
BHARATIYA SINDHU SABHA
JAI JHULELAL BEDA PAAR**

WITH BEST COMPLIMENT

Shri Hemant Pamnani

SAMAJ SEVAK
ADYAKSH YUVA MORCHA
BHARATIYA SINDHU SABHA THANE

Shri Hemant Pamnani

CORPORATOR
CHAIRMAN KOPRI PRABHAG SAMITI
THANE MAHANAGAR PALIKA

Good Wishes to Sindhi Samaj
& Bharatiya Sindhu Sabha

Manoj Kotak

Member of Parliament, BJP
M : 9821163742

JAI JHULELAL BEDA PAAR

WITH BEST COMPLIMENT

महापालिका (का) : २५३३ ९५९०
भ्रमणध्वनी : ९८६७२६५३६५

भरत अभिमन्यु चव्हाण

नगरसेवक प्रभाग क्र. २० (ड)

ठाणे महानगरपालिका, ठाणे

महापालिका भवन, सरसेनानी जनरल अरुणकुमार वैद्य मार्ग,
चंदनवाडी, पांचपाखाडी, ठाणे (प) - ४००६०२.

निवास : धोबिघाट, बि.नं. ९३/९२ समोर, कोपरी कॉलनी, ठाणे (पूर्व)

With Best Compliments From

Sai Realtors
SINCE 1976

G. K. REALTORS

(Project by Sai Realtors)

Office

201-A, Sai Indu Tower, Sai Radha Complex, Bhandup (West), Mumbai – 400 078.

PM®
CONA®

52
Years Of
RELIABILITY

MODULAR SWITCHES

LED

MCB

SWITCH

ON

TO

BRIGHT

FUTURE

CONA IND. PVT. LTD.

 www.pmcona.in

 www.facebook.com/pmcona

 [instagram.com/pmcona](https://www.instagram.com/pmcona)

 info@pmcona.in

Best wishes to Sindhi Samaj & Bharatiya Sindhhu Sabha

MLA MIHIR KOTECHA, Mulund VidhanSabha

 /mihirkotecha @mihirkotecha

 mihirkotecha18 mihirkotecha18 www.mihirkotecha.com

Superior Solutions for
Power Quality.

Superior Solutions for
Motor Run and Motor Start.

BIS Compliant: EPCOS Capacitors

Our capacitors are already available with ISI Marking. Get them now and comply with statutory requirements.

EPCOS key components

- LV and MV PFC capacitors (MPP, APP, gas-filled)
- PF controllers (4 to 16 steps, single and three CT sensing)
- Anti-resonance detuned harmonic filter reactors
- Tuned harmonic filters
- Capacitor duty contactors
- Thyristor switching modules (TSM)
- APFC panels (LV and MV)
- Power quality audits

World-class EPCOS AC capacitors, manufactured in state-of-the-art automated production facilities

Range

- 250 to 600 VAC
- 1 to 150 μ F
- Plastic and aluminum can
- P0 and P2 safety class

Approvals

- ISI, UL, VDE, CSA, CQC, JSI, etc. for various ratings
- RoHS-compatible

Applications

- Motor run and motor start for aircons, washers, refrigerator compressors, pumps, fans
- UPS, CVTs and inverters
- Lighting fixtures

Benefits

- Various terminal arrangements
- Self-healing property
- Very low losses
- Maintenance-free

CHANNEL PARTNER :

SHREE TRADING SYNDICATE
DEEP & PRADEEP

#4, Gr. floor, 201/211, Kesar Bldg, Princess Street, Mumbai 400002.

Ph.: 022-66348274 / 75, 22084688, 22035438

E-mail: info@shreetrading.com, sales@shreetrading.com

Coimbatore Br. 0422-2301619, 09842214245, e-mail : balaji.raja@shreetrading.com

Website: www.shreetrading.net

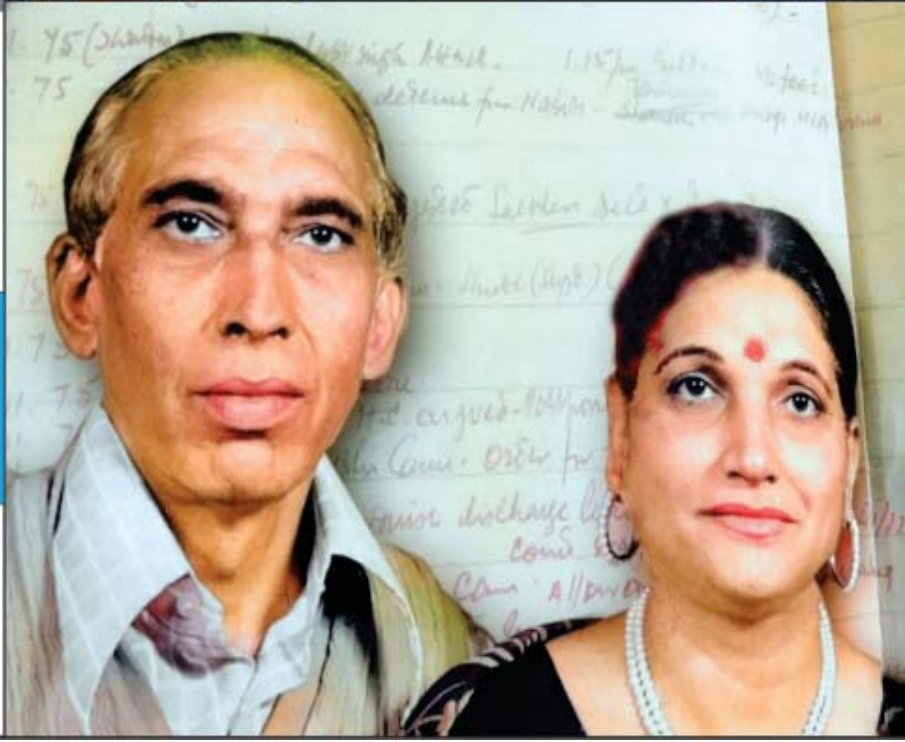
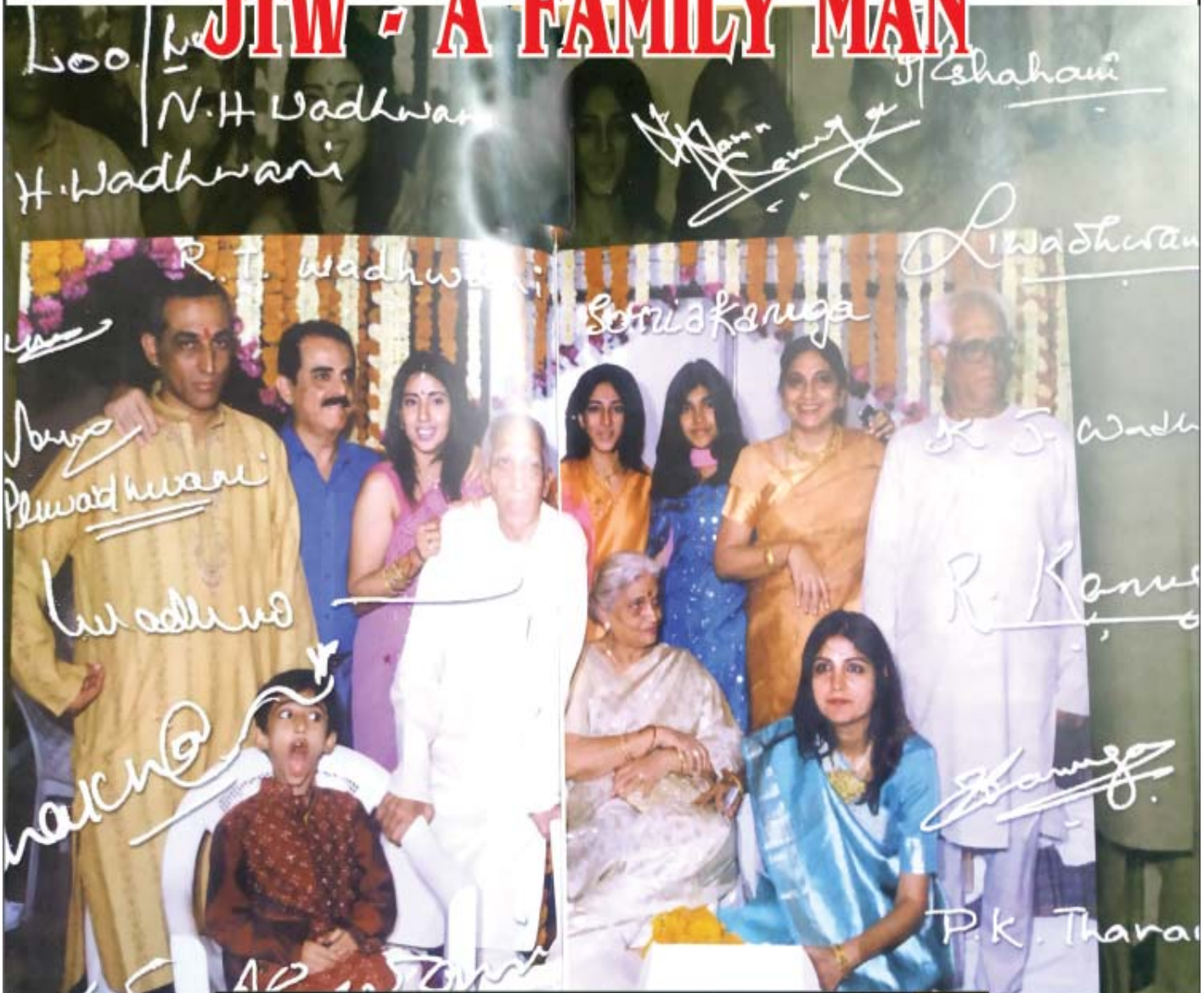

JTW - A FRIEND

JTW - A FAMILY MAN

JTW - DOWN MEMORY LANE

THE JTW & THE ELITE

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

Since 1962

VIVEKANAND EDUCATION SOCIETY'S COLLEGE OF PHARMACY

Sindhi Linguistic Minority Institute

Hashu Advani Memorial Complex, Behind Collectors Colony, Chembur -400074
Contact: 022 - 6114 4144/ 2554 3600 Fax: 022 - 2554 3925

Affiliated to University of Mumbai

**Approved by All India Council for Technical Education (AICTE) and
Pharmacy Council of India (PCI)**

OFFERS

Bachelor of Pharmacy { Intake : 100 }
**Master of Pharmacy (Pharmaceutics { Intake : 15 },
Quality Assurance { Intake : 15 } and
Pharmaceutical Chemistry { Intake : 6 }
&
Ph. D. (Tech.) (Pharmaceutics { Intake : 12 }
and Pharmaceutical Chemistry { Intake : 6 }**

HIGHLIGHTS

- B. Pharm. Program is accredited by National Board of Accreditation (NBA) till 2022.
- Awarded First prize at all India level as Best Industry Linked Institute in India under Pharmacy Category by AICTE-CII through nationwide survey in 2018.
- Ranked in 51-75 band by NIRF, Ministry of HRD, Govt. of India in All India ranking of Pharmacy institutes consecutively for two years 2017-18 and 2018-19.
- Institution Innovation Council (IIC) of College received 4 star rating for the IIC Calendar Year 2018-19. We are amongst top 4 pharmacy colleges in India to receive 4 star ratings.
- Opportunities to incubate under the guidance of Mentor board from various sections of industry.

With Best Compliments From

LAXMAN KANAL & ASSOCIATES

Dr. LAXMAN P. KANAL

B.A., LL.B., LL.M., Ph.D Law

Advocate High Court & Supreme Court

President - BJP Sindhi Cell Mumbai

Ex-Member - Film Censor Board Member

(Govt. of India Information & Broadcasting Ministry)

Secretary - Bharatiya Sindhu Sabha Yuvak Vibhag)

SMT. KIRAN L. KANAL

B.Com., LL.B.

Advocate High Court

MS. DIVA KANAL

BLS (LLB)

Advocate High Court

Offices :

306, Briya House, 3rd Floor,
265 Bazaar Gate Street,
Fort, Mumbai- 400001. (INDIA)
T : 022 - 4010 1497
M : 9820066854

302-A, Vaikunth Annexe,
Sindhi Society, Near Swami Vivekanand College,
Chembur, Mumbai - 400071
INDIA

Email :

laxmanpkanal@yahoo.co.in

laxmanpkanal@gmail.com

With Best Compliments From

Raj Chawla

Chairman & Managing Trustee

R Laxmi Developers

Creating a lifestyle!!

Shop No. 6, Om Apts.,
Sundervan Complex,
Near Laxmi Industrial, Andheri (W),
Mumbai - 400053

T : 26320066 / 7 / 8

F : 26320069

C : 9820021567

E : raj_chawla@live.com

W : www.rlaxmi.com

Empathy is forgetting oneself in the joys and sorrows of another, so much so that you actually feel that the joy or sorrow experienced by another is your own joy and sorrow. Empathy involves complete identification with another.

Dada Vaswani

With Best Compliments From

SHRI DILIP DUDANI

A.P.D. EXPORTS

GOVT. RECOGNISED EXPORT HOUSE

**OBEROI GARDEN ESTATES,
1ST FLOOR, 1105/1106,
OFF. SAKI VIHAR ROAD,
ANDHERI (E), MUMBAI - 400072**

**T : 91-22-2847 4001 / 3, 2847 1820
F : 91-22-2847 3084
E : apd@bom3.vsnl.net.in**

Hazari

TRADING COMPANY

HTC
INSTRUMENTS

House of Instruments, Industrial Products & Raw Materials

Electronics Instruments

- Electronics Testing Instruments
- Capacitance & LCR Meter
- Oscilloscope Probe & Logic Probe
- Electronics Spares, Accessories & Tools
- Analyzer & Detectors

Scientific Testing Instruments

- Pressure Meter & Vacuum Gauge
- EMF Tester
- Anemometer
- Sound Level Meter and Calibrator
- LUX & UV Light Meter
- Intelligent Meter

Testing & Measuring Instruments

- Phase Sequence Indicator
- Analog / Digital Insulation Tester
- Multifunction Tester
- Digital Earth Tester
- Analog/Digital Multimeter
- Analog/Digital Clamp Meter

PH-RH Temperature Instruments

- Humidity Measuring Instruments & Data Logger
- Hygro - Thermograph
- Moisture Meter
- Weather Station
- DEW Point / Humidity Sensor
- Analog/Digital Temp Controller

Gas Measurement Instrument

- Flue Gas Analyser
- Refrigerant Gas Leakage Testers
- Hazardous Gas Leak Detector
- Smoke Alarm
- Ultraviolet Sensor
- Digitized PIR Auto Sensor Switch

Tools and Pneumatics

- Distance / Laser Liner Meter
- Analog / Digital Altimeter
- Meter, Voltage and Stud Detector
- Vibration Meter
- Coating Thickness Meter and Shore Hardness Tester

Panel Instruments

- Relay/Photo Relay
- Timers (Mechanical/ Analog/ Time Switch)
- Digital Counters
- Miniature Circuit Breaker
- Kilo Watt - Hour Meter (Energy Meter)
- Power Buzzer

Hatco Products

- Digital Panel Meter
- Stop Watch/Time Switch
- Analog Hour Meter
- Time Totaliser / Hour meter
- Digital Counter / Thermometer
- Digital Temperature Controller

HAZARI TRADING COMPANY

"Hazari House", 197-201, Cowasji Hormusji Street, Dhobi Talao, Mumbai - 400002.

Telephone: 91-22-22016969 Email Id : mkt@hazari.com / sales@hazari.com

Website : <http://www.hazari.com>

With Best Compliments From

Ghansham D. Pahlajani

M : +91 9870569601

B.S. Gems

Diamonds & Diamond Jewellery

EC 2150, Bharat Diamond Bourse, BKC, Bandra (East), Mumbai - 400051.
T : 2369 8002 / 4006 4545 Fax : 2361 3243 QBC: 8550

Vishal Pahlajani

Graduate Jeweler Gemologist (GIA)

VISHAL METALLURGICAL WORKS

208/209, Vasan Udyog Bhavan, Off S.B. Marg, Lower Parel, Mumbai - 400013.
T : +91-22-4074 2424
www.vmworks.in

WITH BEST WISHES FROM
PURSHOTAM KARANI
(LALCHAND)

President :
 Puj Thatta Sahta Panchayat

C/4, Shiv Kutir, Veer Savarkar Marg,
 Dadar, Mumbai - 400028.

T : 022 - 24465747
 M : 9819287655
 E : lalchandkarani@gmail.com

JHULELAL BEDA PAAR

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

Authorised Distributors of:

NEW
NATRAJ
NOVELTY STORE

4, Brahman Panch Wadi, Dudhia Talav,
 Navsari - 396 445, (GUJ.) Ph. 02637 258817

Email:- hiranihitu@gmail.com

Email:- mohit_hirani_natraj@yahoo.com

Bhagwandas I. Hirani
 9427947440

Hitesh B. Hirani
 9898184027

Mohit B. Hirani
 9898243436

Wholesaler of Jeans
T- Shirt, Shirt, Hosiery
Raincoat, Umbrella

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

Prakash Mulchandani

M : 9820282254

**KARISHMA INTERLININGS
BOMBAY LININGS & TRIMMINGS**

Dealers & Manufacturers of:

Non-Wovens - Wovens - Fusible Interlining - Polyester Waddings - Wuliting - Pocketing - Collars
Cuffs - Satin-Polyester Nylon Linings - Spun Bonded Non-Woven for Medical Applications

H.O : 402, Dhamji Shamji Trade Centre, Vidyavihar (W), Mumbai - 400086.
T : 25124839, 25166844, 40111839 E : accessories50@gmail.com

**DESTINEE
REALTORS**

Property Consultant Buy, Sell, Rent

Sanjayacharya18@yahoo.com
www.destinee.co.in

Sanjay (Prop)
90222 81757
RERA NO. :
A51800002293

Plot No. 46-A 1st Floor,
Adi Mata Complex,
Opp. Wasan Motors,
Kumbhar Wada,
Sion Trombay Road,
Chembur, Mumbai - 71

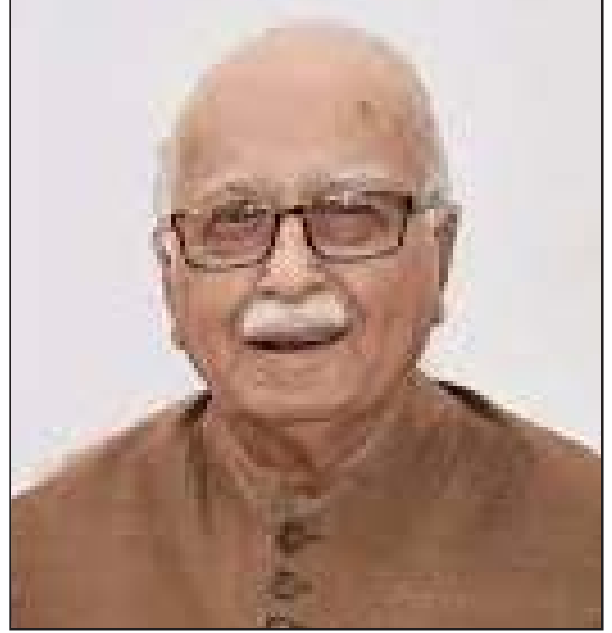

झमटमल वाधवाणी

हिकु समर्पित कार्यकर्ता

लालकृष्ण आडवाणी

झमटमलजीअ सां मुंहिंजो परिचय सन् १९४२ में हैदराबाद सिन्ध में थियो. मां असुलु हैदराबाद सिन्ध जो ई रहंदु हुअसि पर मुंहिंजो पूरो जीवन कराचीअ में ई गुज़िरियो. मूं १९४२ खां १९४४ ताईं कराचीअ में पढ़ाई कई. जडुहिं मां कॉलेज में पढ़ंदो हुयसि तंहिं वक्रित झमटमलजी वकालत कंदा हुआ. उन्हनि डींहनि में मां पंहिंजे दोस्त मुरली मुखीअ सां गडु टेनिस रांदि कंदो हुअसि. हिकु डींहं मुरली अध रांदि मां ई वजण लगो, त मूं उन खां पुछियो त केडुंहं थो वजी, रांदि जो सेट त पूरो करे वजि. हुन जवाबु डिनो - 'अजु कल्ह मां राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जी शाखा में वेंदो आहियां. उते वक्रतसिरि पहुचणु ज़रूरी आहे. तव्हां बि हलो.' मूं हुन खे चयो त मां हींअर नथो हली सघां. पोइ गाल्हाईदासीं. उन खां कुडु डींहं पोइ मां १४.५ सालनि जी उम्र में शाखा में वजण लगुसि. अहिडीअ तरह हैदराबाद सिन्ध में मां संघ जो स्वयं सेवक बणिजी वियुसि.

मूंखे यादि आहे उन्हनि डींहनि में संघ जे जंहिं अधिकारीअ सां मुंहिंजो परीचय थियो, उहे झमटमल वाधवाणी हुआ. पोइ मां १९४४ में कराची हलियो वियुसि. १९४४ खां १९४७ ताईं मां कराचीअ में ई रहियुसि.

१९४७ में जडुहिं देश जो विरिहाडो थियो, असां सभु हिन पासे भारत में लडे आयासीं. झमटमलजी मुम्बईअ मे हलिया आया ऐं मां राजस्थान में प्रचारक थी कमु कयो.

पोइ मां जनसंघ में कमु करण लगुसि, पर मुंहिंजो उन्हनि सां सम्पर्क लगो रहियो. मुम्बईअ जे प्रवास वक्ति हुन सां मिलणु थींदो हुयो. तेसिताई झमटमल जी बि जनसंघ में सक्रिय थी विया हुआ. बैदि में हू जनसंघ जा राष्ट्रीय कोषाध्यक्ष बणिजी विया. उन्हनि डींहनि में मुम्बई अचण ते हुननि जे घरि ई रहंदो हुआसि. इनकरे मुंहिंजो हुन जे परिवार सां तमामु वेझो सन्बंधु बणिजी पियो.

मां हुन खे हिक पके इरादे वारे शरख्स जे रूप में जाणा थो. जंहिं बि विचारधारा खे हुन अपनायो, उन ते हू अडोलु ऐं समर्पित रहियो. पहिरीं राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ पोइ जनसंघ ऐं अगिते हली उहा ई स्मर्पित वारी भावना जडहिं भारतीय सिन्धू सभा जी स्थापना थी, उन में डिसण आई. भारतीय सिन्धू सभा जे गठन में बि संघ जो वडो हथु हुआ. राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जा स्वयंसेवक जेके सिन्ध मां आयल हुआ, उन्हनि सभिनी खे जोड़े ऐं सजे देश में फहिलियल सिन्धी समाज खे कठो करे एकता आणे, उनजी सेवा करणु भारतीय सिन्धू सभा जो मक्सदु बणियो. हिते इहो बुधाइणु जरूरी थो समझां त देश जो शायदि ई को प्रान्त हूंदो जिते हिन्दुनि जी जनसंख्या खे डिसंदे संघ जो सिन्ध खां

वधीक प्रभाव हुजे . उन वक्ति सिन्ध में हिन्दुनि ऐं मुस्लिमाननि जी गडियल जनसंख्या ४५ लख हुई, उन में १३-१४ लख ई हिन्दू हुआ. उन हूंदे बि संघ शाखाउनि में हर रोजु उपस्थिति २०००० हूंदी हुई. असांजी कराची शाखा में उपस्थिति ५००० हूंदी हुई. मूखे यादि आहे त भारत जी आजादीअ खां १० डींहं अगु ५ ऑगस्ट १९४७ ते प.पू. गुरूजी सिन्ध जे कराची शहर में आयल हुआ. उन डींहं ते उते हिकु वडो जुलूसु कढियो वियो हुआ, जंहिं में १०००० गणवेशधारी स्वयंसेवक हुआ . उन जुलूस में झमटमल जी बि शामिलु हुआ. मूखे लगे थो त झमटमल संघ जे कम मां जेकी कुझु पिरायो उन जो भरपूर उपयोग संघ जे कार्यनि, राजनीतिक कार्यनि ऐं भारतीय सिन्धू सभा जे कार्यनि में कयो. संघ जे कार्य पद्धतिअ खे हुननि पंहिंजे जीवन में आत्मसात् करे छडियो. ऐं इनकरे चाहे संघ सेवा हुजे या समाज सेवा, हुननि बिन्ही क्षेत्रनि में जेको बि कमु कयो उहो समर्पण भाव सां ऐं निःस्वार्थ भाव सां करे पाण मोक्षो. हू अहिडनि कार्यनि में सफलु रहिया, इहा ई हुन जे जीवन जी वडे में वडी हासलात हुई. मां हुन जे स्मृतिअ खे प्रणामु थो करियां.

चवंदा आहिनि त माता - पिता खां वडो शिक्षक बियो केरु कोन्हे ऐं घर खां वडो को विश्वविद्यालय कोन्हे. इहा चवणी मुंहिजी जीवन ते सौ फ्री सदी ठहिकी थी अचे. नंढपिण खां ई मुंहिजे पिता मूंखे स्वतंत्र जीवन जीअण जी कला सेखारी. मूंखे ७ सालनि जी उम्र में बोर्डिंग स्कूल में पढ़ण लाइ मोकिलियो वियो. उन वक्ति मूं थोरी नाराज़िगी डेखारी हुई, पर जडहिं पढाई पूरी कई ऐं शादी करे गृहस्थ जीवन में प्रवेश कयो त मूंखे लगो त मुंहिजे पिता मुंहिजो डाढो सुठो मार्गदर्शन कयो आहे. इहो ई कारण आहे मूंखे पंहिजे वयवसाय चूडण में काबि तकलीफ महसूसु न थी. मूं पंहिजे पसंदिगीअ जो व्यवसाय चूडियो. बी.कॉम ऐं एल.एल.बी करे एम.बी.ए करणु पिये चाहियो, उन वक्ति विदेश में इन पढाईअ ते लगुभगु ६-७ लख रुपिया खर्चु ईदो हुओ. हुनि मूंखे सम्झायो त पढाईअ ते एतिरो पैसो खर्चु करण जे बदिरां तुंहिजे लाइ हिकु घरु छो न खरीद कयो वजे? उन वक्ति मुंहिजे लाइ बान्द्रा में हिकु घरु खरीद करे छडियऊं. शादीअ बैदि मां उन घर में ई थो रहां ऐं अजु बि उहो घरु मूंखे घणो कमु अची रहियो आहे. इहा हुई हुनि जी दूरदेशी.

हूंअं त हरि बरु पंहिजे पिता खे महानु ई सडींदो आहे. मुंहिजे लाइ पिणि हू इएं ई आहिनि. पर बियनि पिताउनि जी तुलना में मुंहिजा पिता अलगु हुआ. उन्हनि असांखे जिते जीवन जा ऊच आदर्श बुधायया उते वहिंवारिक जीवन जा गुण, स्वतंत्र

मुंहिजो पिता, मुंहिजो गुरु हेश वाधवाणी

जीअणजी कला, समय जी पाबंदी, वफ़ादारी, ईमानदारी, किफ़ायत करणु, सख्तु महिनत, ऐं अनुशासन में रहणु बि सेखारियो.

हू हमेशह चवंदा हुआ त डेखाउ न करणु खपे. ही जीवनु सुठे नमूने जीअण लाइ मिलियो आहे. हिक दफ़े मूं पंहिजे लाइ कार खरीद करण जो विचारु कयो ऐं पिताजन सां गाल्हि कई त मां फियेट-उनो कार खरीद करण जो विचारु कयो आहे, जंहिजी कीमत ४.५० लख रुपिया आहे. इन ते हुनि चयो त गाडी हलाइण लाइ थो वठीं या मुल्क खे डेखारण लाइ ? इन खां सस्ती ऐं सुठी त मारूती कार आहे, उहा वठि. डिसि, मां अजु बि फियेट कार में हलंदो आहियां. चवंदा आहिनि त बचायलु पैसो ई आमदनी सडियो वेंदो आहे. जेको ज़रूरत अनुसार पैसो खर्चु करे थो, उन खे कडहिं बि तकलीफ न थींदी. अहिडी सलाह उहे ई डेई सघंदा जेके पाण वित्तीय अनुशासन जो पालनि कनि था. हुनि जिंदगीअ भरि इएं ई कयो ऐं अजु मां बि उन्हनि जे बुधायल मन्त्र जो हर क्षेत्र में पालनि

In Loving Memory

Deeply missed & fondly remembered our beloved
Wife - sons - grandsons - grand children & family members

Naresh Premchand
Bharat Nareshlal

Follower Lone Chowk, Ulhasnagar. M : 9922992603

Royale Collections

We, Royale Collections - The Concept Makers are a Corporate Gifting Company having its roots in Mumbai spread around the Country to Deliver the Ideas & Themes by designing and supplying above your expectations. We would like to cater to your every need with open arms providing your concept and tailor made solutions.

Exclusive Stockist of

UNITED COLORS
OF BENETTON

SKECHERS

We are a ONE STOP SOLUTION for all your gifting requirements and would offer our valuable service with full zeal and enthusiasm.

Email ID : sales@royalecollections.com / sagar@royalecollections.com / jigar@royalecollections.com
Contact : +91-9323743000, +91-9867077277, +91-9022414194, +91-22-40160789

Commercial Office : A /29-F, First Floor, Malad Industrial Estate, Kachpada, Malad (W), Mumbai - 400 064.

करे रहियो आहियां.

पिताजीअ जो जीवन हमेशह कम कंदे ई गुज़िरियो हुआ. पर हू वक्त जा डाढा पाबंद हुआ. मां जडहिन बी.कॉम करे रहियो होसि त गडोगडु हुननि जी कम्पनीअ में बि कमु कंदो होसि. पिता जीअ जी कम्पनी आहे इहो सोचे ऑफिस में कडहिन डह मिनित, कडहिन टीह मिनित देरि सां पहुचंदो होसि. हिक डीहं देरि सां पहुचण ते हुननि वरिजायो त छा ही ऑफिस अचण जो वक्ति आहे? तोखे ऑफिस जे नियमनि जी जाण कोन्हे छा? १० मिनित देरि सां अचण ते हुननि मूखे वापसि मोकिले डिनो. ही सभु ऑफिस जे सभिनी कर्मचार्युनि जे साम्हं थियो. उन वक्ति हुननि पंहिंजे रिशते जी बि का परवाह न कई. अजु बि हुननि जे वक्त जे पाबंदी बाबति डिनल सिख्या मूखे सार्वजनिक कमकार में खूबु मदद करे रही आहे.

मूखे हिक घटिना यादि थी अचे जडहिन मुंहिंजी अजा शादी न थी हुई. मां पंहिंजी गर्ल फ्रेंड (जेका अजु मुंहिंजी पत्नी आहे) सां फोन ते अधि कलाक खां पिये गाल्हायो. इहो डिसी हुननि पुछियो त एतिरी लंबी गाल्हि कंहिं सां करे रहियो आहीं? मां गुसे में अची वियसि, ऐं चयो त इन में तव्हां खे कहिडी तकलीफ आहे? ऐं गुसे में अची भरिसां रखियलु टेबल लैम्प जोर सां हेठि फिटी कयो. अहिडी हलति ते कोबि पिता गुसो करे हा, पर

मुंहिजा पिता बिल्कुलु शान्ति चित सां वेठा हुआ ऐं एतिरो चयो त एतिरे गुसे करण जी कहिडी ज़रूरत आहे. एतिरो गुसो कंदे त घरि परिवारु ऐं वापारु कीअं हलाईदे? हमेशह शान्ति रहणु सुठो थींदो आहे. क्रोधु कडहिन बि नुक्सानु पहुचाए सघे थो. इन बाबति जी हिक घटना डाढी दिलचस्प आहे. हू जनवरी २००७ में लीलावती इस्पताल में भरिती हुआ. हुननि जो स्वास्थ्य कमज़ोर थी वियो हुआ. काफ़ी पैसा खर्चु थी चुका हुआ. हुननि जे इलाज जो मेडीक्लेम कयलु हुआ, पर उहो पासि न थी रहियो हुआ. १९९६ ई. में हुननि जी ब्रीचकैंडी इस्पताल में एंजियोप्लास्टी थी हुई. मेडीक्लेम वारा उहो डह साल पुराणो रिकार्ड घुरी रहिया हुआ, जेको मिली न रहियो हुआ. तडहिन मूं एंश्योरंस कंपनीअ जे अधिकारीअ खे फोन ते खूबु फटकार लगाई ऐं हिकु कडकु पत्र लिखियो. पिताजी ही सभु बुधी रहिया हुआ. जडहिन मुंहिंजी बातचीत पूरी थी त पिताजनि मूखां पुछियो त छा तोखे इएं लगे थो त उहो ऑफिसरु तुंहिंजो कमु करे डींदो? इन खां बहिरु त इएं थिये हा जो तूं हुन खे प्यारसां समझाए हुन जे तकलीफ खे समझण जी कोशिश करीं हा. थीसघे थो त हू ई तोखे को रस्तो सुझाए हा. पोइ पिताजीअ उहा फाईल वेद प्रकाश गोयल खे मोकिलण लाइ चयो. घणी

WITH BEST WISHES FROM

Vivekanand Education Society's

Vivekanand High School Vivekanand Sports Academy

HEALTHY MIND IN HEALTH BODY

**YOGA
FOOTBALL
CRICKET
TABLE TENNIS
BADMINTON
KABADI
BASKETBALL
CHESS
ATHLETICS
GYMNASTICS
KARATE**

लिख पढ़ करण खां पोइ ई उहो क्लेम हुन जे मृत्यु खां चार डीहं पोइ पासि थियो! अहिडियुनि घटनाउनि मां मूंखे पिताजीअ जे अलगु ई सुभाव जो दर्शनु थियो.

मां पिताजीअ सां गडु उन्हनि जे कंपनीअ में कमु कंदो होसि. मूं पंहिंजो अलगु व्यवसाय करण जो निर्णय कयो. मुंहिंजे इन निर्णय ते हू डाढो खुशि थिया लेकिन जडहिं मूं हुननिखे हिन व्यवसाय में सहयोग डियण जी गाल्हि कई त हुननि बिल्कुल मना करे छडी ऐं चयो त हाणे तूं मुंहिंजी कंपनीअ जो कंपीटीटरु आहीं. मां हिन कंपनीअ में कमु कयां थो, मुंहिंजी निष्ठा हिन कंपनीअ सां ई आहे, ऐं न ई तुंहिंजी कंपनीअ सां. मां इहो बुधी दंगु रहिजी वियसि, जो अहिडो पीउ बि थींदो आहे! इहा घटना १९९३ ई. जी आहे. लेकिन १९९६ ई. में हुननि जी कंपनी बंदि थी वई त हू नेमाइतो ब्र कलाक मुंहिंजी ऐं मुंहिंजे भाउ जी फ़ैक्ट्रीअ में अची एकाऊंट, सेल्स ऐं टैक्स जा कम डिसंदा हुआ ऐं ज़रूरी सलाहूं डींदा हुआ. लेकिन जडहिं मूं पंहिंजी कंपनी शुरू कई त शुरूअ जा ४-५ साल हुननि मूंखे सहयोग न डिनो, ऐं कडहिं पुछियो बि न! हुननि जी इन क्रिस्म जी निष्ठा कंहिं भीष्म खां घटि न हुई! इहो यादि करे अजु बि मां सोचियां थो त अगर मूंखे नंदपिण में बोर्डिंग स्कूल में न मोकिलियो वियो हुजे हा त मां खुदि मुख्तियारु थी पंहिंजे मुंहु बिज़नेस जे

अहिडियुनि मुश्किलातुनि खे सही सघां हा?

हू जिते बि वेंदा हुआ, उते पंहिंजे आचरण जी छाप ज़रूर छडे ईंदा हुआ. मुंहिंजी ऑफ़िस इन्डस्ट्रियल एस्टेट जे ब्रियें माडे ते आहे. उतां हेठि वजण लाइ लिफ़्ट जे उपयोग करण जी मना आहे. पिताजी ४ जनवरी २००७ ताई मुंहिंजी ऑफ़िस में नियमित रूप सां आया हुआ, लेकिन इन्हनि सभिनी सालनि में ८५ साल उम्र हुअण जे बावजूदु बि लिफ़्ट जो उपयोगु न कयो! डाकणि रस्ते ई हेठि वेंदा हुआ. अहिडा हुआ हू नियम जा पका! उन्हनि जे अहिडे वहिंवार खे डिसी इन्डस्ट्रियल एस्टेट जो सजो स्टाफु हुननि जो डाढो आदरु कंदो हुआ. हूंअं बि मुंहिंजी ऑफ़िस में विहंदे मुंहिंजे सजे स्टाफ़ सां हुननि जो वहिंवारु पिता समानु ई हूंदो हुआ. हू बराबर १.३० बजे मुंहिंजी ऑफ़िस में ईंदा हुआ. मुंहिंजे बिज़नेस जी पूरी जाण वठंदे का गलिती ध्यान ते ईंदे स्टाफ़ खे या कंहिं खे बि नीचो न डेखारींदा हुआ ऐं नको छिडिबींदा हुआ पर फ़क्ति हिदायत डींदा हुआ जीअं अगिते इएं न थिये.

मां घणो वक्ति पंहिंजे माता पिता खां परे ई रहियो होसि. नंदपिण में ७ खां १२ साल जी उम्र में बोर्डिंग में रहियुसि. उन खां पोइ टीनेजर जी ज़िंदगी, पोइ कैरियरु ऐं उन खां पोइ गृहस्थी. जीवन जी अहिडी लाहियुनि चाडिहियुनि में मूंखे

१३
Anju Wadhvani
 Member of the Distinguished Club for Agents
 9820785781
 9423989990
 Resi: 25615540

*Get all your Insurance related
 Services under One Roof*

**GURUKRIPA
 INVESTMENTS**

*Authorised Agent for:
 L.I.C., General Insurance, Mediclaim Insurance, Motor Insurance, Mutual Funds,
 Post Office, National Saving Certificate, Monthly Income Scheme,
 Recurring Deposit, Pan Card Club, Time Deposit & Other Deposits.*

A-2, New Giri Vihar Chs, Nimkar Soc, Malbar Hill Rd, Mulund West, Mumbai 400082 email id : anjuwadhvani.lic@gmail.com

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

ZORRO

ADD STYLE TO YOUR LIFE

**FORMALS | CASUALS | ACCESSORIES
 MEN ONLY**

DFRNT CLOTHING PVT.LTD.
 7. Malad Apt, Anand Road, Malad (W), Mumbai -400069
 T : 28887930

CENTENARY YEAR

1921-2021

पिताजीअ खे सम्झण जो मौक्रो ई घटि मिलियो. पर जडहिं जनवरी २००७ में हू बीमारु थिया ऐं टे महीना हुननि सां गडु रहणु मिलियो तडहिं ई मां सम्झी सघियुसि त मुंहिंजो पिताजी छा आहिनि? हुननि जी वैचारिक ऊंचाई ऐं बुलंदी केडी न विशालु आहे! हुननि खे असां सभिनी लाइ केतिरी न चिंता आहे. मूखे मुंहिंजी पत्नी ऐं मुंहिंजे बारनि खे वडो अभिमानु हुओ त असां हुननि जी सन्तान आहियूं, लेकिन अजु मां चई सघां थो मूखे फ़ख़ आहे त हू मुंहिंजा पिताजी आहिनि. हू बाहिरां भले कठोरु लग्नि पर अंदरि तमामु नरमु दिलि इन्सान हुआ! इस्पताल जे विरांडे मां चहलक़दमी कंदे इएं लगंदो हुओ त मां एडे वडे विशाल हृदय वारे पिता अगियां मां केतिरो न ज़ामिडो आहियां!

जेतोणीक असांजो जीवनु माता पिता जो आशीर्वाद आहे, पर जेके विचार ऐं मिसाल हुननि मुंहिंजे ऐं मुंहिंजे परिवार अगियां रखिया आहिनि, उहे मुंहिंजे जीवन जा इख्लाकी उसूल (एँहळली) बणिजी विया आहिनि. कोशिश कंदुसि त हुननि जी डेखारियल राह ते हली सघां.

With Best Compliments From
SATNAM SAKHI

शुभ कामना

*सबकी आपत्तियों दूर हो जाएँ,
सब फूलें-फलें, सबके मनोरथ पूरे हों और
घारें और आनन्द ही आनन्द फैल जाए।*

M. MURLIDHAR

Handloom Cloth Merchants

Specialist in :
Lungies, Towels, Daries, Sheeting Cloth,
Bhagalpuri Chadar, Banarasi Ghamsha,
Shawls and Furnishing Fabrics.

205/206, Krishna Chowk, M.J. Market,
Mumbai - 400 002.

Tel.: Shop : 2243 4360, 5636 9431 Resi.: 2532 1749

ASK FOR MOTHI TOWELS

With Best Compliments

Srichand G. Talreja

9820165159

Res. : 25273426

The G.T. Playing Card Co.

226 / A-1, Shah & Nahar Industrial Estate,

Lower Parel, Mumbai 400 013.

Phone: 022 24921993 / 1327

CENTENARY YEAR

1921-2021

With Best Compliments From

RAMESH P. CHHUGANI

L-134, MAKER TOWERS,
CUFFE PARADE,
MUMBAI - 400005

In Loving Memory

Shankar Chandrani,
Father

Sita Chandrani,
Mother

Kalanti Dastwari
Mother in Law

Those we love don't go away,
they walk beside us everyday,
unseen, unheard but always near,
loved, missed & very dear to us

In loving memories
remembered
by us.
Hiru and Jamnadas Chandnani

कर्म योगी मुंहिंजो वडो भाउ

लीला वाधवाणी

कंहिं संत कवीअ चयो आहे:

**जब तू आया जगत में, जग हंसे तू रोए
ऐसी करनी कर मरो, कि तू हंसे जग रोए.**

मुंहिंजो वडो भाउ झमट वाधवाणी सचुपचु उन्हनि माण्हुनि मां हुओ, जंहिं खे कर्मयोगी चयो वेंदो आहे. असां सभु भाउर, भेनरूं ६ ज़णा आहियूं - टे भाउर ऐं टे भेनरूं. मुंहिंजो वडो भाउ झमट मूंखां सत साल वडो हुओ. उन खां पोइ मुंहिंजो बियो भाउ टीकम मूंखां चार साल वडो हुओ. टीं मां लीला , मुंहिंजी बी भेण यमुना, भाउ नारायण ऐं पुष्पा. इन्हनि टिन्ही में सतनि सतनि सालनि जो अंतरु हुओ. मुंहिंजे वडे भाउ झमट ऐं नंढी भेण पुष्पा में २९ सालनि जो फ़र्कु हुओ. हुन खे हू पंहिंजी धीउ वांगुरु प्यारु कंदो हुओ. असां सभु प्यार सां रहंदा हुआसीं, पर जेको रिश्तो झमट, टीकम ऐं मूंसां हुओ, उहो त सम्झु खणी टे शरीर ऐं हिक आत्मा हुई.

मुंहिंजे जीवन ते त मुंहिंजे भाउ झमट जी अमित छाप आहे. मुंहिंजा ब्रु भाउअर पढाईअ में होश्यारु हुआ, इन करे मां बि पढाईअ में का पुठियां कोन हुआसिहुननि बिन्ही त ब्रु ब्रु दर्जा गडे गडु ई इम्तिहान ड़ई मैट्रिक पासि कई, मां बि पंहिंजी किलास में पहिरियों नंबरु आणीदी हुआसि. अहिडीअ तरह माता-पिता ऐं दादा जीअ जे प्यार जी नज़रदारीअ हेठि असां टिन्ही में जेको पढाईअ लाइ उत्साहु, समाज सेवा ऐं परोपकारजी भावना आहे, उहो सभु असांजे माता जे असर करे आहे.

मुंहिंजी माउ ओडे पाडे में सभिनी जी मदद करणवारी, गरीबनि ते दया करण वारी हुई. पंहिंजनि बारनि जा कपिड़ा खुदि सिबंदी हुई, त गरीब बारनि लाइ बि कपिड़ा सिबंदी हुई. पंहिंजे बारनि जा जूता, चंपल खरीद कंदी हुई त गरीब बारनि लाइ बि वठंदी हुई. पिताजी जडुहिं महीने जो पघारु खणी अची माताजीअ खे डींदा हुआ, त हूअ उन मां पहिरीं गरीब बारनि जी सहायता लाइ कुझु रुपया जुदा कढी रखंदी हुई. अहिडे किस्म जा विचार ऐं गुण हुन असां खे बि डिना.

अनुशासन में बि मुंहिंजी माउ हिकदमु कड़कु हुई. उन अनुशासन जो सभु खां वधीक असरु

Never think there is anything impossible for the soul. It is the greatest heresy to think so. If there is sin, this is the only sin; to say that you are weak, or others are weak.

-Swami Vivekanand

*With Best Compliments
From*

T.M. PRINTERS PVT. LTD.

With Best Compliments From:
Chandru Bhambhani
 Mob.: 93247 78870

Tara®

AJAY INDUSTRIES
 Mfrs. Of "TARA Brand Porcelain Electrical Holders"

C-125, Valnai Municipal Colony, G.B. Marg, Opp. Orlem Church, Marve Road, Malad (W), Mumbai - 64.
 Email: ajayindustries@gmail.com Customer care : 022-28657690

झमट भैया ते थियो हुओ. पिताजी त पंहिंजी नौकरीअ में उल्लिङ्गयल रहंदा हुआ. झमट भैया, टीकम ऐं मूते कड़ी नज़र रखंदो हुओ, असांजी पढ़ाईअ ते बि ध्यान डींदो हुओ, इनकरे जेके कम हू कंदा हुआ, असां बई बि उहे कम खुदि कंदा हुआसीं. पंहिंजी ऑफिस में बि हरि कम अनुशासन सां कंदा हुआ. ऑफिस जे कर्मचारियुनि जे अचण खां अधि कलाकु अगु हू खुदि ऑफिस में पहुची वेंदा हुआ, इन करे कर्मचारी बि बराबर वक्त ते ऑफिस में पहुची वेंदा हुआ.

झमट भैया राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ में कड़हिं खां वजणु चालू कयो इहो मूखे ठीकु तरह सां यादि कोन्हे परन्तु, उन जे असर हेठि अची टीकम आर.एस.एस में ऐं मूं महिला शाखा में वजणु शुरू कयो. पाकिस्तान बणिजण खां अगु ई असां हैदराबाद (सिंध) मां ई नागपुर कैम्प में वजी सिख्या पिराई. पंहिंजे बचाव लाइ लाठी ऐं खंजर कलाइण जी बि सिख्या वरिती. सुबुह जो ५ बजे उथी रात जो ८ बजे ताई हरि कम अनुशासन कंदे कंदे सहन शक्ति ऐं धीरज रखण जहिड़ा गुण बि प्रापतु कया. मुंहिंजी माउ खे इन्हनि गाल्हियुनि ते बिल्कुलु ऐतिराजु कोन हुओ, छो त हूअ खुदि बि देशभक्त ऐं स्वाभिमानी हुई.

झमट भैया डाढा उदार दिल जा हुआ. कंहिं खे पैसा डियण खां पोइ उन खां घुरंदा कोन हुआ. कंहिं खे सहायता तौर डिनल रकम जो कड़हिं बि जिक्रु या उल्लेख न कंदा हुआ. मुंहिंजे भाउ झमट बी.ए. पासि करण खां पोइ हैदराबाद में ई इनकमु टैक्स डिपार्टमेन्ट में नौकरी कई. टीकम बि बी.ए. पासि करे गोठ में वजी मास्तरीअ जी नौकरी कई. मूं बि हैदराबाद जे कमला हाइस्कूल मां मैट्रिक पासि कई ऐं नैशनल कॉलेज में पहिरियें साल में पढ़ंदी हुयसि त देश जो विभाजन थियो.

शुरूअ में सभिनी सिन्धी हिन्दुनि त इहो ई फैसिलो कयो त हू पंहिंजी जन्मभूमि सिन्ध में ई रहंदा, पर जड़हिं कराचीअ में बम-विस्फोट थियो ऐं हिन्दुनि खे पकिड़े पकिड़े जेल भरणु शुरू कया त बाक्री हिन्दू बि घबिराइजी विया. आर.एस.एस जा गुरुजी गोलवलकर जीअ जी सलाह ते सिन्धी स्वयं सेवकनि हिन्दुनि खे सिन्ध मां कढी भारत में मोकिलणु शुरू कयो. बियनि शहरनि ऐं गोठनि मां बि हिन्दू हैदराबाद ऐं कराचीअ में गडु थियण लगा. हैदराबाद मां रेल रस्ते माणहुनि खे जोधपुर मोकिलियो वियो. इन में आर.एस.एस. जे स्वयंसेवकनि हर तरह जी मदद कई. कराचीअ मां पाणीअ जे जहाज़नि रस्ते मुम्बई मोकिलिया विया, जिते उन्हनि खे मिलिट्री बैरकुनि में तरिसायो वियो.

ऑगस्ट जे आखिरि में देश खे छडणु शुरू थियो. झमट भैया त पूरे कुटुम्ब खे पिताजी, टीकम ऐं मामा मलकाणीअ जी नज़रदारीअ हेठि नानाणनि सां गडु जोधपुर मोकिले डिनो ऐं खुदि उते रही

With Best Compliments From

SANTOSH DHAMEJA
(Electronic Engineer - Founder And Proprietor)

SANTRON COMPUTERS
(Since 1993)

SURVEILLANCE AND SOLAR POWER PROJECTS
IMPLEMENTATION AND CONSULTANCY.

BRANDED PC, LAPTOP, PROJECTORS AND TECH PRODUCTS
SUPERSTORE, SERVICES AND AMC OF IT PRODUCTS.

Plot No 93, Shilla House, Sion Circle Main Road,
Opp. Bharat Petrol Pump, Behind Best Bus Stop,
Mumbai - 400 022. Off : 022-24025338
Email : santroncomputers@hotmail.com

GEHANI THAKURDAS SHANTA FOUNDATION

(FORMER FOUNDERS OF SINDHU VARSHA FOUNDATION)
• CIN-U74999MH2016NPL284173 • PAN NO.- AAGCG4719F

**Late Shri Purankumar
Thakurdas Gehani**
(14-12-1947 to 27-10-2020)

Food Help

Ration Help

Education Help

Medical Help

Wedding Help

All the donations are eligible for deduction under section 80G of Income Tax *CIT(E)/80G/2517/2019-20 Dated 30/09/2019
Registered Address : 7/B , Balmoral Hall, Mount Mary Road, Bandra (West), Mumbai - 400050
Area of Activities: Subhash Nagar , Dada Thakurdas Gehani Chowk Junction Road, Hospital area, Opp Hotel Jawahar, Ulhasnagar - 421 003. •Tel. No.: 9870193933 / 022 - 26426124/ 022 - 26403433. •Email: gehanifoundation@gmail.com

 Visit our page on Facebook page : Gehani Thakurdas Shanta Foundation

सिन्धी हिन्दुनि खे सिन्ध खां बाहिरि कढण जो कमु शुरू कयो. हू लगुभगु सालु उते हैदराबाद में रहियो ऐं जिनि हिन्दुनि उतां निकिरणु थे चाहियो उन्हनि खे रेल्वे टिकेट ऐं बियूं ज़रूरी सहूलियतूं डई सिन्ध खां बाहिरि मोकिलियो वियो.

झमट भैया त विभाजन खां अगु ई एल.एल.बी पासि करे बैरिस्टर होतचंद आडवाणीअ सां गडु कमु करणु शुरू करे छडियो हुआ. हू होतचंद सां गडु ई मुम्बईअ आया. मुम्बईअ मां हू ४-५ दफा हवाई जहाज़ रस्ते कराचीअ विया हुआ ऐं लॉ जा सभु किताब सामुण्डी जहाज़ रस्ते मुम्बईअ खणी आया.

इन विच में मुंहिंजो भाउ टीकम ऐं मामा जोशपुर मां पिताजीअ खे वठी देहलीअ विया ऐं उते पुनर्वास विभाग जे ऑफीसरनि सां गाल्हि कई जिनि पिताजीअ खे लखनऊ में रेल्वे में नौकिरी डिनी छो त पिताजी सिंध में बि रेल्वे में नौकिरी कंदा हुआ. पोइ असां जो परिवारु लखनऊ हलियो वियो ऐं नानाणा सभु देहलीअ में रहिया जिते मुंहिंजा ट ई मामा सरकारी ऑफीसनि में वकील ऐं इन्जिनियर बणिजी विया. जडहिं असां लखनऊ आयासीं त मुंहिंजी बी भेण जमुना १० सालनि जी ऐं भाउ नारायणु ४ सालनि जो हुआ. सभिनी खां नंढी भेण पुष्पा जो जनमु त लखनऊ में १९४९ में थियो. अहिडीअ तरह असां सभु लखनऊ रहण लगासीं ऐं झमट भैया मुम्बईअ में सिन्ध मॉडल हाइस्कूल खे प्रिन्सीपाल धर्मदास खत्रीअ जी कोलाबा हॉस्टल में रहंदा हुआ. पिताजीअ खे दम जी बीमारी त सिन्ध खां वठी हुई, पर लखनऊ जी गरमीअ ऐं सर्दीअ हुन खे डाढो परेशानु कयो. मुंहिंजी माउ खे बि एलर्जी अ जे कर पूरे सरीर ते लालु लालु धबा ऐं खुजिलीअ करे हूअ बि डाढो परेशानु रहण लगी. बारनि खे बि स्कूल मां घरि अचण में तकलीफ़ थीं दी हुई. इन करे झमट भैया विचारु कयो त सभु गडिजी हिक हन्धि मुम्बईअ में रहूं, छो त हू मुम्बईअ में वकालत कंदा हुआ. मुम्बईअ में ई टीकम जी नौकिरी, मुंहिंजे कॉलेज जी पढ़ाई ऐं नंढनि भाउरनि -भेनरुनि जी योग्य पढ़ाईअ जी बि व्यवस्था थी सघं दी हुई.

१९४९ ई. में ई झमट भैया, मूंखे ऐं टीकम भैया खे मुम्बईअ सडु करायो. टीकम भैया खे कस्टोडियनि विभाग में नौकिरी मिली ऐं उहो भाउ सां गडु हॉस्टल में रहण लगा. मां पंहिंजी सिकीलधी मासीअ वटि रहण लगसि ऐं जयहिंद कॉलेज जे पहिरियें साल में दाखिला वरिती. उन डींहनि में जयहिंद कॉलेज रीगल जे भरिसां एल्फिन्स्टन कॉलेज में सुबुह जो १० बजे ताई हलंदो हुआ. सिन्धियुनि जा पंहिंजा स्कूल ऐं कॉलेज अजा ठही रहिया हुआ, इन करे सरकारु उन्हनि खे बियनि

With Best Compliments From

Ms. VEENU KHATRI

ADVOCATE HIGH COURT

76/1, Malabar Hill Road,
Mulund Colony,
Mumbai - 400082
Tel.: 21641871

FORMERLY KNOWN AS
DILIPKUMAR AND SONS JEWELLERS

DKS JEWELLERS

GOLD & DIAMOND

Address
Shop No 1, Corner View Society, 15th Rd & 33rd Rd Corner,
Bandra West, Mumbai, Maharashtra 400050

Phone
JITENDER PARSWANI: 9820623777
VARUN PARSWANI: 8898782786

Email
dksjewellersllp@gmail.com

Follow us on
 @dksjewellersofficial
 @dksjewellersofficial

CENTENARY YEAR

1921-2021

स्कूलनि ऐं कॉलेजनि में सुबुह जो ७ खां १० बजे ताई पंहिंजी पढाई चालू रखण जी इजाज़त डिनी. इन विच में झमट भैया ग्रान्ट रोड जे कम्बाला हिल में बिनि कमरनि जो मकानु किराये ते वरितो ऐं समूरे परिवार खे लखनऊअ खां मुम्बई वठी आया. अहिडीअ तरह पाकिस्तान बणिजण खां पोइ पूरो परीवारु माता-पिता सां वरी हिकु दफ़ो गडुजी हिक छिति हेठि रहण लगासीं. इहो सभु कुछु झमट भैया जी सूझबूझ ऐं कोशिशनि सां थी सघियो.

भैया में ज़िमेदारियूं खणण ऐं कर्तव्य निभाइण जो वडो गुणु हुयो.

मुंहिंजे पिताजीअ जी तबियत ठीकु न रहंदी हुई, इन करे उन्हनि खे ५ साल अगु ई रिटायरु कराए मुम्बईअ वठी आयासीं. टीकम ऐं मां नौकिरी कंदा हुआसीं त भैया इएं चवंदा हुआ त पंहिंजी पघार बैंक में ई रखो. सजेघर जी ज़िमेदारी पाण ते ई हमवारु कई. हुन जी वकालत सुठी हली रही हुई. टीकम खे बि नौकिरीअ सां गडोगडु पंहिंजी वकालत वारी फर्म में शामिलु कयो. मूंखे बि हुननि चयो त तूं बि लॉ करे वाधवाणी फर्म में शामिलु थी वजि. मूंखे त पढण पढाइण जी धनु हुई. इन करे हैदराबाद सिन्ध जे जंहिं कमला हाइस्कूलमां मूं मैट्रिक पासि कई हुई, उन जी प्रिन्सीपाल मिस सीता सामताणी ऐं दादा गुरुबक्षाणीअ पंहिंजे स्कूल में नौकिरी डिनी ऐं बी. ए. जी पढाई जारी रखण जी बि सहूलियत डिनी.

अहिडीअ तरह ब्रू टे साल गुज़िरी विया. मूं बी.ए. पासि कई. हिक दफ़े मुंहिंजे वडे चाचे राय बहादुर मंघाराम, झमटभैया खे चयो त हाणि त सभु कुछु ठीकु थी वियो आहे, शादी कडहिं कंदे. भैया बि हुननि खे मज़ाक में चयो त बिनि कमरनि जे नंढे मकान में जगह ई किथे आहे जो शादी कयां. मुंहिंजे चाचे झमटभैया खे चयो त टीकम कस्टोडियन में नौकिरी करे थो, हुन खे चउ त को सुठो फ्लैट अहिडी इमारत में गोल्ले जेका मुस्लिमान छडे पाकिस्तान हलिया विया हुजनि. तव्हां बि त पंहिंजी जाइ पाकिस्तान में छडे आया आहियो. मां पुनर्वास मंत्री भोसले खे चई मकानु डियारींदुसि. पोइ त टीकम बि लगी वियो मकानु गोल्लहण. बिनि चइनि महीननि जी डुक डोइ खां पोइ हुन खे कोलाबा जी पीर मुहमद बिल्डिंग में टियें माडे ते हिक खाली फ्लैट जो पतो पियो. राय बहादुर मंघाराम पैरवी करे सन् १९५५ में उहो फ्लैट असां खे डियारियो.

१९५५ जे आक्टोबर महीने में डियारीअ ते कराची बम विस्फोट में फाथल राम हिडोराणीअ जी भेण इन्दिरा सां शादी कई, जंहिं उन साल ई बी.ए पासि कई हुई. शादीअ खां पोइ घर जे सभिनी भातियुनि खे सुठे नमूने रखी, भैया बे ओनो थी वकालत करण लगो ऐं राजनीतिक पार्टी जनसंघ में बि सरगरमु बहिरो वठण लगो. टीकम भैया ऐं मां बि नौकिरी कंदे कंदे जनसंघ जो कमु कंदा रहियासीं.

With Best Compliments From

Ravi B. Darira
☎ 98211 30756

RAVIRAJ
PROCESS CONTROLS

● SENSORS ● HEATERS ● CABLES ● SLEEVES ● HARNESS

OFFICE / FACTORY : "RAVIRAJ HOUSE", Plot No.: A-677,
MIDC, TTC, Kopar Khairne, Navi Mumbai - 400709, India.
Tel. : 91 (022) 45419000 Direct : 91 22 45419002
Web.: www.raviraj.net ● E-mail : sales@raviraj.net

With Best Compliments From

SAI CLINIC
charitable dispensary

Testing for :

Blood Pressure, Blood Sugar, Electrocardiogram (ECG)

Allopathy : Mon to Sat - 6pm to 9pm

Ayurveda : Mon to Wed & Fri to Sat 11am to 2pm.

Homeopathy : Tuesday & Thursday 10am to 1pm.

Chiropracty : Saturday 10am to 1pm.

Naturopath/ Dietician/ Orthopedic: By Appointment

**VENUE : SAI CLINIC, 1ST FLOOR PINK CORNER,
SINDHI SOCIETY CHEMBUR, MUMBAI 4000 71.**

PH : 9967814724

CENTENARY YEAR

1921-2021

झमट भैया त जनसंघ जे मुंबई शाखा जा सालनि ताई अध्यक्ष थी रहिया.

१०-१२ सालनि में झमटभैया खे टे बार जावा- हिक धीअ, ब्र पुट. टीकम बि शादी कई. जमना बि १९६७ में शादी कई. पुष्पा जी बि कॉलेज में पढ़ाई हली रही हुई. मूं शादी न कई, छो त मूंखे पढ़ाइन जो डाढो शौकु हुओ. कुझु वधीक आमदनी जे ख्याल खां मूं स्टेनोग्राफी सिखी पर नौकिरी कोन कई. छो त अध्यापन मुंहिंजी नस नस में भरियलु हुओ. मोकलुनि में झमटभैया जे ऑफिस में वजी हुननि जे शरखी फाईलनि खे ठाहींदी हुअसि ऐं हुन जे कम में मदद कंदी हुअसि.

हाणे झमटभैया बि पंहिंजी वकालत जी पूरी जिमेदारी भाउ टीकम ऐं मामे मलकाणीअ खे सौंपे खुदि केसवाणी भाउरनि सां गडिजी वर्लीअ में इन्जिनियरिंग कम्पनीअ में कमु करणु शुरू कयो. हू टे भाउर इन्जिनियर हुआ ऐं झमट वकील ऐं सी.ए हुअण सबबु फर्म जे इन्तज़ामी कार्य खे पंहिंजे हथ में खंयो. हिन कम्पनीअ में सभिनी मनु लगाए कमु कयो ऐं भैया जी सूझ बूझ ऐं अनुशासन करे कम्पनी खूबु तरिकी करण लगी ऐं वर्ली अ में ई टे ऑफिसूं खोलियूं ऐं मलाद में हिक फ़ैक्वट्री.

हाणे घरि परिवारु बि वधी रहियो हुओ. घर में कुलु मिलाए १४ सदस्य २,३ नौकर आया अलगु, झमटभैया खे बि रोजु वर्ली वजणो पवंदो हुओ इन करे हुन वर्लीअ में ई मकानु वरितो ऐं टीकम बि पंहिंजी पत्नी ऐं पुट सां गडु कफ पेरेडते रहण लगो, छो त हुन ऑफिस शेयर मार्केट जे साम्हूं ई हुई. अलगु रहण खां पोइ बि भाउरनि असां खे अकेलो न छडियो- डियारी, होली, राखी ऐं डिणवार कडहिं कोलाबा में असां जे घरि मल्हाया वेंदा हुआ त कडहिं टीकम जे घरि. त कडहिं झमट भैया जे घरि वर्लीअ में. वाधवाणी परिवार जा सभु शादी शुदा पुट धीअरूं मिली डिण मल्हाईदा हुआ त बारनि जा जनमु डींहं बि इन तरह मल्हाया वेंदा हुआ. फोन ते हिक बिये सां रोजु गाल्हायो वेंदो हुओ. असां जे मिलण ऐं फोन ते गाल्हाइन जो सिलिसिलो अजु ताई बि जारी आहे.

झमट भैया पंहिंजी इन्जिनियरिंग कम्पनी में कमु करण सां गडोगडु समाजिक कमनि तर्फु बि ध्यानु डिनो. तालीमी खेतर में हशू आडवाणीअ सां गडु चेंबूर में विवेकानंद एज्युकेशन सोसाइटीअ जी स्थापना कई. हीअ संस्था हाण वधी वडे वण जो रूप धारणु कयो आहे.

विरिहाडे खां पोइ देश जे विभिन खेतरनि में हिंदी माध्यम वारा स्कूल खोलिया विया. १९४९ खां १९६२ ताई उहे स्कूल सुठे नमूने हलिया पर ओचितो सिन्धियुनि जो लाडो अंग्रेजीअ तर्फु थियण लगो. अहिडीअ तरह १९७३ ताई सभु सिन्धी माध्यम वारा स्कूल, अंग्रेजी माध्यम वारनि स्कूलनि में तब्दील थी विया. अहिडीअ तरह घर बार त अगु में उजिडी चुका हुआ, हाणे सिन्धी भाषा जी हालत बि बिगिड़णु शुरू थी, तडहिं झमट भैया भारतीय सिन्धु सभा जी स्थापना करे सिन्धी भाषा ऐं

With Best Compliments From
Bina Karamchandani

Binnies

HAIR & BEAUTY CARE

Shop No. 6, 7 & 8, 'C' Wing, Trishul,
Sindhi Society, Chembur, Mumbai - 400 071.
Timing : 10.30 am to 7.00 pm • Monday Closed
☎ : 2524 6786 / 6582 9876

SATYAM TRAVELS

WELL KNOWN FOR PROMPT & EFFICIENT SERVICE

FLIGHT BOOKING ★ HOTEL ★ INSURANCE ★ CRUISE ★ VISAS ★ TOURS ★ PASSPORT

4th Road Corner, Opp. Janakalyan Bank, Khar (W), Mumbai-400052.

TEL. : + 91 - 80975 45170 / 71 / 72 / 73 / 74 / 75 / 76

Email : info@satyamtravels.com Website : www.satyamtravels.com

CENTENARY YEAR

1921-2021

साहित्य जे प्रचार में लगी विया. हिन कम में टीकम बि पंहिंजो सुठो साथु डिनो.

झमटभैया जेतिरी लगन सां हरि कमु कंदा हुआ ओतिरी ई बेपरवाही पंहिंजी तन्दुरस्तीअ तर्फु कई. बियनि कमनि में व्यस्त रहण सबबु हुननि पंहिंजे घर जी समूरी जवाबदारी पंहिंजी पढ़ियल गढ़ियल ऐं समझदारु पत्नी कान्ता ते रखी. कुटुम्बी ज़िमेदारियुनि सां निपिटण खां पोइ झमटभैया पंहिंजे व्यवसाय , विवेकानंद एज्युकेशन सोसाइटी ऐं भारतीय सिन्धू सभा जे कमनि में जी जान सां जुटिजी विया. न सरीर जो ख्यालु न स्वास्थ्य जी चिंता ऐं न खाधे ते ध्यानु. खाधे जी मेज़ ते हुननि कड़हिं बि का शिकायत न कई, पोइ भले खाधो फिको हुजे या तिखो, खटो हुजे या मिठो. जड़हिं कान्ता भाभी खुदि हुननि सां गडु वेही रोटी खाईदी हुई त भैया खे चवंदी हुई, सांई, तव्हां ही कीअं था खाओ? दाल में त लूण ई कोन्हे. तड़हिं हू जवाबु डींदा हुआ तव्हां खाधो त खबर पियव न. त पोइ मां छा लाइ शिकायत कयां. सब्जीअ सां मिलाए खाइबी त खबर बि न पवंदी.

राति जे वक्रित हू केतिरो बि देरि सां सुम्हंदा, पर उथंदा त सुबुह जो पंहिंजे बुधल वक्रत साढे पंजे या छहें बजे उथी वेंदा हुआ, सुबुह जो वर्ली सी फेस ते हिकु कलाक घुमी ईंदा हुआ. इहो ई हुननि जे सजे डींहं लाइ कसरत हूंदी हुई. शाम जे वक्रित दफ्तर मां मोटंटे हिक कलाक लाइ पंहिंजनि हम-उम्र साथियुनि सां बिल्डिंग जे कम्पाऊंड में ई थोरो घुमी, सोसाइटी ऐं देश जे समस्याउनि ते थोरी चर्चा कंदा हुआ. बसि इहो ई उन्हनि जो मनोरंजन हुआ. टी.वी अ ते बि फ़क्रित समाचारु ई बुधंदा हुआ.

ई.सन् २००७ में इन्दौर में भारतीय सिन्धू सभा जो समेलन थियो, उतां मोटंटे खेनि दिलि जे दौरे जी तकलीफ़ थी. हुननि खे हिकदमु मुम्बई जी लीलावता इस्पताल में दाखिलु करायो वियो.

इस्पताल जे डॉक्टरनि बुधायो त दिलि जी हिक आर्टरी बिल्कुलु सुकी वई आहे ऐं बिनि में खून ज़मी वियो आहे. चोथीं आर्टरी बि फ़क्रित २० सेकड़ो कमु क्सरे रही आहे. खून जो दबाउ ठीकु न हुजण सबबु शरीर जे आंडनि खे बि बराबरु नमूने खून न मिली रहियो आहे जंहिं जे करे आंडा बि कमज़ोरु थी विया आहिनि. बी का बीमारी कोन हुयनि. खून जे कमीअ जे कारणु आंडनि सां गडु शरीर जा अंग बि कमज़ोरु पवण लगा. बुख त ज़णु मरी चुकी हुई. इन करे वज़नु बि घटिजी वजी ४० किलो थी वियो!

हिक डींहुं हुननि जी खोराक बिल्कुलु बंदि थी वई. इहो सोचे हुन खे वरी इस्पताल वठी वियासीं त जीअं नलियुनि रस्ते ग्लूकोस या सब्जियुनि या फलनि जी रसि डियारिजे. १६ अप्रैल २००७ ते हू खुदि हली इस्पताल विया पर उते वरी अचानक तबीअत बिगिड़ी ऐं १७ अप्रैल जी राति जो हिन संसार खां विदा थी विया. हुननि जो जीवन असां लाइ आदर्श बणिजी वियो.

JAI JHULELAL

NIRMAL T. NARANG M : 98332 53878

ACRO - PLAST INDUSTRIES

- Awards • Badges • Cups • Medals • Mementos
- Plaques • Salvers • Trophies & More...

- Corporate Gifts • Display Stands • Souvenirs •
- Acrylic Donation Boxes • Domes • Light Fittings & Shades •

Custom Made Items, Fabrication, Laser Engraving & Screen Printing on Acrylic, Metal & Wood is Our Speciality
Email : narangacroplast@gmail.com

With Best Wishes

KRISHNA INDUSTRIES

**Manufacturer & Dealers in
ELECTRICAL GOODS**

121/C, Valnai Municipal Colony,
Bhagwan Gautam Buddha Marg,
Opp. Oriem Church Lane,
Marve Road, Malad (W),
Mumbai - 400064 (INDIA)
M : 9224403543

**Mob.: 9322851315
8082475935**

Kamal Sajnani

VISHAL DECOR

We Undertake Painting,
Texture Work, Wallpapers,
Plumbing, Carpentry, Electrical,
Pop, False Ceiling, Kitchen Platform,
All Types of Civil and Tiling Jobs,
Exterior Painting, Plastering and
Terrace Waterproofing Etc.

45, Ground Floor Sindhuwadi, M.G. Road,
Ghatkopar (East), Mumbai - 400 077.

With Best Compliments
From

GEMSSTAR

मातृभाषा सिन्धी क्रांतिअ जा अग्रदूत दादा झमटमल वाधवाणी

लेखिका डॉ. वंदना खुशालाणी
अखिल भारतीय उपाध्यक्ष भारतीय सिन्धु सभा

भलि त सवनि में सियाणा गडिजी,
तकिडो कदमु वधाइण चाहीनि,
जेसीं सिर में सौदाउ नाहे,
मूर न सघंदा मंजिल पाए.

दादा झमटमल वाधवाणी कर्मवीर हुआ. संदनि लाइ इहे लफ़ज़ लिखण में मुंखे का बि हिवक नाहे. हुननि उग्र जे डिघे अरिसे ताई या चइजे त समूरी जिंदगी हर पद ते कार्यकर्ता जी हैसियत सां कम कया, जेके साराह जोगा आहिनि. कामयाबीअ सां कम करण जी मंझनि हिम्मत ऐं कूवत हुई, जहिं लाइ असां दादा जा थोराइता आहियूं. दादा जूं यादूं सिन्धी समाज लाइ ताजगी भरियो अहसासु आहे. उन्हनि सां हिक धारा जेका शुरू थी, उहा हुई सिन्धी जीवन जी सुजाणप काइमु रखण जी धारा. सिन्धियुनि में सिन्धी बोलीअ लाइ जेका जागृति पहिंजे भाषणनि सां उन्हनि पैदा कई, उहा अजु जे मशीनी युग में कोई साधक ई करे सघे थो. उन्हनि जे जज़्बात भावनाऊं ऐं वीचारनि जो सफ़रनामो सिन्धी बोलीअ जे राष्ट्रीय स्तर जे प्रचार लाइ हुआ. हिक बूंद सां सागर ठहे थो, तींअं दादा झमटमल वाधवाणी सजे मुल्क में सिन्धी बोलीअ लाइ, निराशा जे वायुमंडल खे दूर करण लाइ हर सिन्धी शख्स खे पहिंजी कश्मकश सां जोड़ण जी कोशिश कई.

भारतीय सिन्धु सभा ऐं विवेकानंद एजुकेशन सोसाइटीअ जा अध्यक्ष हूंदे दादा असां अंदरि वरिहियन खां मातृभाषा लाइ बेहोशीअ जी हालत में सुम्हियल अहसास खे जगायो ऐं अहिडो करिश्मो कयो जो एन.सी.पी.एस.एल तर्फां सिन्धी क्लास हलाए सिन्धी सेखारण जी कोशिशूं ज़ोर शोर सां हलयूं. हुननि जो आदर्श, संस्कार ऐं चरित्र खे संवारण जो अलहदो नमूनो हुआ. इज़हार जो अहिडो ढंगु जहिं में बुधण वारो उन्हनि जे जज़्बात जो शिकार थी वजे. वाणीअ जी नज़ाकत न हूंदे बि ख्यालनि जी सच्चाई नज़ाकत मथां हावी थी वेदी हुई. ख्याल मुताबिकि अहिडो अहसासु लफ़ज़न जो हूंदो हुआ जो सिन्धी संस्थाउनि, लेखकनि, पत्रकारनि, समाज सेवकनि, पंचायत जे मुखियुनि, संतनि खे बि सिन्धी बोलीअ जे वाधारे वारे कम खे हथ में खणण लाइ उत्साह ऐं उमंगु पैदा करे छडीं दी हुई. माणहुनि ज़ दिलियुनि में अंदर ताई पहुंचण जी कीमियागरी साधना खां सवाइ हासिलु थियणु नामुमकिनु आहे.

संगठन ठाहिणु, टीम वर्क जी भावना जगाइण ऐं समाज में उच्च शिक्षा लाइ चाह पैदा करण जी

साधना दादा खूब कई आहे. प्रचार फ़क्ति राजनीतीअ जो न हूंदो आहे पर पंहिंजी बोलीअ जे प्रचार खे कोई केतरी ऊंचाई बरख्खो थो इहो दादा सेखारियो.पंहिंजी बोलीअ जे आईदे जा हू पहरूआ हुआ, खबरुदार हुआ. आसिपासि जे हालतुनि में जेका सुस्ती, काहिली ऐं पंहिंजी संस्कृतिअ लाइ नासम्झी हुई उहा अक्सरि दादा खे परेशान कंदी हुई. उन्हनि साबित कयो त असां पंहिंजी कोशिश सां बोलीअ खे जीआरे सधूं था. परोपकारी कमनि लाइ सिन्धी समाज में आयल चेतना जी साराह हर हंधि कंदा हुआ. आल महाराष्ट्र सिन्धी पंचायत कॉन्ग्रस में हुननि चयो हो त असां सिन्धियुनि जो उजवलु इतिहास आहे. असांजा कर्तब घटि कोन्हनि. असांजो साहित्य, असांजा कारनामा, असांजा महापुरुष, असांजा साधु संत दुनिया में रोशन मिनार वांगुरु खडा आहिनि. पंहिंजी सुत्राणप पंहिंजी शख्सियत ऐं पंहिंजी वाक्फियत ड्रियण में हिटकणु न घुरिजे. हीउ समाज मुहिंजो आहे, हीउ कल्चर मुहिंजो आहे, इहो अहसासु असां में अचणु घुरजे. हिकु ब्रियो वीचारु करणु घुरजे त असां सिन्धु छो छडी? धर्म ऐं संस्कृति बचाइण लाइ त सिन्धु छडीसीं. दादा खे इहा वेदना रहंदी हुई त सिन्धी भाषा जी अहमियत, सिन्धी संस्कृतिअ जी सेवा जा वीचार फहिलाइण असांजो मकसदु हुअण घरिजे छो त सिन्धियत जो नूरू आहे सिन्धी बोली ऐं सिन्धी साहित्य.

मुंखे खुशी थी त दादा जी यादि में हिकु न्यूज लेटर शायी थी रहियो आहे जंहिं में सालनि जी यादगिरीअ जे सिलसिले में हिक कडी मुंहिंजो लेख आहे. दादा सिर्फु प्रचारक न, पर हिकु श्रेष्ठ वीचारक, प्रबंधक, संचालक बि हुआ. स्पष्ट ऐं सुलझियल वीचार, प्रखर वक्ता, कार्यनिष्ठ, सरल जीवन जिअण वारा, अनुशासन प्रिय, शैक्षणिक योग्यता संपन्न शख्सियत हुआ. शिक्षा जे बगुलनि में हंस, सिन्धी बोलीअ जी अंधेरी हालातुनि में मशाल, स्वार्थ जे कंडनि में पंहिंजाइप जे गुल जी खुशबू बिखेरण वारे दादा सिन्धी बोलीअ जे वाधारे लाइ मुखामेला कया जंहिंजो नतीजो अजु ड्रिसण में अचे थो. अजु बि भारतीय सिन्धु सभा उन्हनि जा वीचार, इरादा ऐं उमंग खे स्वीकारे सिन्धी अवाम डांहि पंहिंजी जिम्मेदारी निभाए रही आहे. मां जडहिं सीनियर कॉलेज जी प्राचार्य हुअसि दादा २-३ दफा नागपुर आया हुआ. हुननि असांजे कॉलेज में तक्ररि कई हुई. जंहिंसा अध्यापक वर्ग उत्साहित थी सिन्धी भाषा लाइ पंहिंजो योगदान ड्रियण जो विश्वास ज़ाहिर कंदो हुओ. भारतीय सिन्धु सभा नागपुर जी महिला शाखा जी अध्यक्ष हुअण करे दादा जे नज़दीक अचण जो मौक़ो मिलियो. उन्हनि जी अगुवानीअ में जेके कार्यक्रम थींदा हुआ उते मां बि शिरक्त कई. हर कार्यक्रम जे आखिर में दादा ठहराव पास कराईदा हुआ जेके सिन्धियुनि जे बुनियादी हकनि ते दारोमदार रखंदइ हूदा हुआ. पंहिंजी भाषा ऐं संस्कृतिअ लाइ घणो कुझु कुर्बान करण वारा दादा हिकु समर्पित व्यक्ति हुआ. विवेकानंद एजुकेशन सोसाइटीअ जा अध्यक्ष हूंदे जंहिंजा अजु शिक्षा संस्थान में १८००० विद्यार्थी आहिनि, उते फ़ीस जी कडहिं धांधली न थी. एडमिशन में न का डोनेशन न मैनेजमेंट कोटा. दादा संस्था जे पैसे ते कडहिं नज़र न विधी. हुननि जी जिंदगीअ में रवानी हुई.

पंहुंजे समुंड जहलडे अणखुट ख्यालनि खे सभा, सेमिनारनि में ज़ाहिरु कंदा हुआ. जंहुं में खासि मुदा हूँदा हुआ- सिन्धी समाज जो शैक्षणिक विकास, सिन्धी बोली, सिन्धुअ लाइ सिक जी भावना, देशभक्ति ऐं सिन्धी क्लास शुरू करण जी हलचलि. पंहुंजे आवाज़ मार्फत सिन्धी बोली बचाइण ऐं फहिलाइण वास्ते जेका मुहिम दादा चालू कई हुई, उन्हे सां ही मुखे खबर पई त असांजे बोलीअ जी क़यास जोगी हालत आहे. दादा जी उम्र वडी हुई पोइ बि मंज़ानि हिम्मत ऐं कुवत डिस्ती मुंहुंजी अखियुनि में बि चमक अची वेई ऐं मुंखे लगो त सिन्धियुनि खे पंहुंजी सुजाणप बचाइण जो रस्तो औखो न आहे. दादा जहलडनि महापुरुषनि जे आदर्शनि खे ज़िंदह रखंदासीं त सिन्धी बोली कीअं मरंदी?

दादा राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ जा आजीवन सदस्य ऐं पदाधिकारी हुआ जंहुं करे हू नयमनि जा पका हुआ. चरित्र जे रस्ते कडहिं गुमराहु न थिया. पंहुंजी शिक्षा संस्थाउनि में मातृभूमीअ लाइ आदरु ऐं मुहबत जो ज़ब्बो अगिते वधायो. ज्ञान खे इन्सानी विकास जो जुज़ो मजण वारा दादा हर सभा में चवंदा हुआ त विरिहाडे जे तूफानी हवा लगण करे ऐं धन दौलत कमाइण जे नशे में असांखे आत्म विस्मृति जो रोगु लगी वियो आहे. पेट जी बुख मिटाइण ऐं शरीर जे आराम हासिलु करण में असीं आत्मा जी बुख ऐं प्यास खे विसारे वेठा आहियूं. दादा चवंदा हुआ त सिन्धियुनि जी इहा सोच गलति आहे त पढाईअ में अजायो पैसो ऐं वक्ति बर्बादि करण खां सुठो मैट्रिक पासि करे छोकिरा धंधे में लगी वजनि. हुननि चयो हो त असीं रूगो लक्ष्मीअ जे पुठियां पवंदासीं त नारायण नाराजु थी वेंदो ऐं कडहिं न कडहिं डंडो असां मथां हणंदो! सिन्धी समाज जी इहा सोच दादा मटणि पिया चाहीनि. पैसो झड़ो पर घटि पढण करे उथणी विहणीअ में बियनि क़ौमुनि सां फ़र्कु नज़र अचे थो, जंहुं करे उच शिक्षित अगियां, अकुलमंदनि अगियां बीहण जो साहसि नथो करे सघिजे. सिन्धी समाज खे सोचिणो आहे त असीं फ़क्ति पैसे कमाइण जी मशीन बणिजी न पवूं.

दादा भारतीय जनता पार्टीअ में पदाधिकारी हूँदे महाराष्ट्र जी राजनीतीअ में अगुभरो हुआ. कुशल संगठक ऐं समर्पित कार्यकर्ता तौर पार्टी अ जूं ज़िमेदारियूं निभायूं पर क़ौमी सतह ते सियासतदान खां वधीक दादा तैलीमी क्षेत्र में पंहुंजी सुठी सुजाणप क़ाइमु कई. महाराष्ट्र राज्य फ़ाइनन्स कॉर्पोरेशन ले अध्यक्ष तौर पंहुंजो नालो कढियो. भारतीय सिन्धू सभा जे अध्यक्ष हूँदे सभिनी कार्यकर्ताउनि खे हिक परिवार वांगुरु हलाईदा हुआ. पंहुंजे भाषणनि लाइ कडहिं बि विवाद में न रहिया. स्पष्ट वक्ता हुआ जिनि पंहुंजी प्रखर राष्ट्रवादी, हिन्दुत्ववादी, सिन्धियत वारी विचारधारा क़ाइमु रखंदे बियनि वक्ताउनि जी ग़ाल्हि बि ध्यान सां बुधी. इन करे दादा राष्ट्रीय ऐं प्रांतीय सिन्धी अकादुमियुनि संस्थाउनि में मजता हासिलु कई. वाणी, व्यवहार ऐं वेषभूषा में दादा सादगीपूर्ण रहिया. पंहुंजे आजमूदे ऐं गूढ अभ्यास जो फ़ाइदो अलगु अलगु शहरनि में सिन्धी कार्यक्रम आयोजित करे लोकनि खे डिनो. अहिडी लासानी शख़िसियत ते सजे समाज खे फ़ख़र आहे. सिन्धी समाज जूं खूबियूं बुधाईंदे क़ौम जे मसैलनि डांहुं बि ध्यानु छिकाईदा हुआ. इन्हीअ हकीक़त डांहुं इशारो कंदा हुआ त सिन्धी

बोलीअ जी हालत लाइ सिन्धी ई जवाबुदार आहिनि. असां पाण खुदकुशीअ डांहुं कदमु वधायो आहे. नई टही त सिन्धी बुधण, सम्झण, गाल्हाइण खां बि वुं वजे थी . इन करे दादा चाहींदा हुआ त बार ऐं नवजुवान सिन्धी मेलनि मलाखिड़नि में, सेमीनारनि में शिरकत कनि. नई टही सिन्धी बुधांदी न त सिखंदी कीअं? दादा सिन्धियत जी सची रहबरी कई. सिन्धी तैलीमी इदारनि खे सरकारी ग्रांट वठण जा बि रस्ता डेखारिया. उच तालीम लाइ जेका उणु तुणु दादा जे मन में हुई उहा साफु उन्हनि जी तकरीर में सिन्धियुनि खे हिदायतूं डींदे डिसण ईंदी हुई.

दादा झमटमल वाधवाणी हिमथ, विश्वास, साहस, दूरदेशी ऐं आशा जो अनोखो संगमु हुआ. सिन्धी बोलीअ जे वाधारे लाइ जेके कार्यक्रम दादा हथ में खंया, उन्हनि जे कामयाबीअ जी जेतिरी साराह कजे थोरी आहे. असां सभिनी ते दादा जूं अणखुट महरबानियूं आहिनि. आखिरि में शाइर नारायण श्याम जी शायरीअ मां हिकु मिसालु दादा जी शखिसयत ते रोशिनी विझे थो

**सिन्धुअ खे को न छड़ाए को सघे सिन्धियुनि खां,
सिन्ध सिन्धियुनि में वसे सिन्ध हिते सिन्ध हुते .
मुल्कु बणिजे थो मिटीअ सां न, मगर माणहुनि सां,
सिन्धुअ खे को न छड़ाए को सघे सिन्धियुनि खां.**

With Best Compliments

**Jai Bharat
Constructions**

APPROVED GOVT. CONTRACTORS

ISO 9001 : 2008 CERTIFIED COMPANY

SPECIALIST IN :
ASPHALT ROAD

B-19/20, 1ST FLOOR, WOODLAND COMPLEX,
FURNITURE BAZAR, ULHASNAGAR - 421 003.

DIST. THANE

T : (O) 0251 - 2562225

TELEFAX : 2563335

E : jaibharatconstructions@yahoo.co.in

In Loving memory of

**Late
Shri Rameshlal Ramchand Tuniya**

Remembered by
Satish Tuniya
9890005500

CENTENARY YEAR

1921-2021

पर्दों अजा न किरियो आहे

भगवान अटलाणी

कुझु इन्साननि खे ईश्वर जी रचना में मखसूसु मक़सद खे पूरो करण लाइ मोकिलियो वेंदो आहे. इहो ई सबबु आहे त आम शख्स पेटु पालण जी जफ़ाकशी कंदे जिंदगीअ जो सफ़रु पूरो कंदा आहिनि ऐं कुझु चहरा कंहिं मागु ते पहुचण लाइ पुरज़ोरु कोशिश में लगल नज़र ईंदा आहिनि. पाण लाइ जीअण वारनि जी उमिरि आखिरी साह सां पूरी थी वेंदी आहे. मक़सद लाइ समर्पित शख्सियतुनि खे मौतु बि मिटाए न सघअमदो आहे. हथ, पेर, उज़िवा, वाणी ऐं हलति चलति बियनि जहिडी हूंदे बि संदनि खंयलु क़दमु उन ख़ासि कम जी ताईद कंदो आहे, जेको करण लाइ ईश्वर हुननि खे धरतीअ ते मोकिलियो आहे. सदा हयात झमटमल वाधवाणी विरिहाडे ऐं कुटुंब जे महाज़ार खां पोइ बि ईश्वर तर्फ़ा सौंपियल कम खे पूरो करण जी धुनि खे लागीतो साह में सांढिण वारी अहिडी ई न विसामण वारी चिणिंग मिसिलि हुआ.

मानवारे सदाहयात राजपाल पुरी प्रचारक जे रूप में जडुहिं पंजाब मां सिन्ध अची राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जो सलो पोखियो, त हिन्दुत्व जी हुंकार में बालक, नौजुवान ऐं बुज़र्ग साणुनि जुडंदा विया. झमटमल जी नंढिपण खां जंहिं सडु में सडु मिलायो उहो सडु राजपालजी अ जो हुआ. नंढे हूंदे शादी थी वियनि न त शायदि संघ जे प्रचारक जे रूप में जीवन समर्पित कनि हां. हिन्दुत्व जो जज़्बो झमटमल जी जे दिलि, दिमाग़ ऐं कर्म में एतिरो गहिरो वसियलु हो जो प्रचारक न हूंदे बि संदनि सभु कुझु संघ जी रिथा मूजुबु तइ थींदो हुआ. विरिहाडे वक्ति हू फूह जुवानु हुआ. सियासत, हालतूं, हिन्दू सिन्धियुनि जी रूदाद, प.पू. गुरूजी जा आदेश ऐं संघ जी हिन्दुत्व जी रक्षा जी प्रबल भावना सां गडु कुटुंब सां भारत अचण जो दबाउ झमटमलजी हरहिक ज़रूरत सां मुंह मुकाबिल थींदे मीज़ानु काइमु रखी घुरिबल फ़र्ज़ पूरा कया. जेके नौजुवान विरिहाडे जे दौर में अन्दरूनी फैसलनि में राजपालजी पुरीअ जा भरोसेमंद हथ हुआ, झमटमल जी उन्हनि जी पहिरीं सिफ़ में शामिलु रहिया. हिन्दू सिन्धियुनि जी हिमथ अफ़जाईअ सां गडु, स्टीमर या रेल ज़रिये भारत अचण लाइ जोगी मदद जे डिस में संघ जी योजना मूजुबु हू सरगरमु रहिया.

झमटमलजी हिन्दूराष्ट्र जे विचार जा पोषक हुआ. पढ़ंदा भरपूर हुआ पर लिखियल उधिमनि खे ज़ाहिर न कंदा हुआ. विछिड़ी वयल सिन्ध में संघ जे कम जे बारे में सिन्धियुनि तोड़े गैर सिन्धियुनि खे जोगी ज़ाण न हुई. इन बाबति जेके कुझु बुधाए पया सघनि आहिस्ते आहिस्ते ईश्वर दरि वजी रहिया हुआ. झमटमलजी वटि सिन्ध में संघ जी सरगरमियुनि जी ज़ाण जो विशालु खज़ानो हो. खेनि अहसासु हो त वक्तु जीअं जीअं गुज़िरी रहियो आहे , इतिहास खे ज़ाहिरु करण जी ज़रूरत वधी रही आहे. नतीजो हो, संघ ऐं सिन्ध ते अंगेज़ीमें, सिन्धीअ में ऐं पोइ हिन्दीअ में झमटमल जी जा लिखियल किताब मुंढ खां वठी विरिहाडे ताई सिन्ध में संघ जे कम जी बारीकबीनीअ सां दर्जु ऐतिहासिक ज़ाण सबबि किताब बेबहा दस्तावेज़ बणिजी ऊन्दहि खे रोशनीअ में बदिले रहिया आहिनि. गौरतलब आहे त झमटमलजी खां अगु या पोइ हिन डिस में काबि कोशिश न थी आहे.

संघ जी विचारधारा माना हिन्दुत्व लाइ समर्पित शख्सियत जी ज़िंदगी जीअण जो तरीको कहिड़ो हूंदो आहे? सोच, वहिंवार ऐं किरित जी सतह ते झमटमलजी तंहिंजा आदर्श मिसाल हुआ. सिन्धी समाज में संघ जी विचारधारा खे फहिलाइण लाइ सर्व श्री हशू आडवाणी, छत्रसाल मुक्ता ऐं केवल रतन मलकाणी सां गडु झमटमलजी भारतीय सिन्धू सभा बरिपा कई. सभा जे अध्यक्ष जे रूप में हुननि सजे मुल्क में ढांचो तियारु करे सिन्धियुनि खे जोड़िण जी कामयाबु मुहिम हलाई. भली पाण हिन्दुत्व जा हिमायती हुआ, पर सभा जा दरवाज़ा हुननि अहिड़नि सभिनी सिन्धियुनि लाइ खुलियल रखिया, जिनि लाइ देशु, देश जी बहबूदी, देश जो गौरव, देश जी अहिमियत ऐं देश जी अस्मिता अगिमें हुई. संघ जी विचारधारा में विश्वासु रखण वारनि नौजुवाननि ऐं बुजुर्गनि सां क़दमु मिलाए हलण वारनि जी हिक वडी फ़ौज तियारु करे राष्ट्र वादी चिंतन खे हर आम ऐं ख़ासि सिन्धीअ ताई पहुचाइण लाइ कयल संदनि जाखोड़ रंग डेखारिया. अजु मुल्क में भारतीय सिन्धू सभा जी हैसित जो सबूत आहे त सिन्धी समाज हर तबके में सभा जे पदाधिकारियुनि जी रहिनुमाईअ में मसैले ते वीचारु करणु ज़रूरी थो मजियो वजे.

भारतीय सिन्धू सभा सां गडु झमटमलजी मुम्बईअ में विवेकानन्द एज्युकेशन सोसायटी जे ज़ेर साये कॉलेज शुरू कया. संस्कार खे शिक्षा सां जोड़ण लाइ, नौजुवान पीढ़ीअ खे गुमराहु थियण खां बचाइण लाइ ऐं शिक्षा मार्फ़त देश खे अगिराई डियण जी भावना पैदा करण लाइ बरिपा

कयल सोसायटी अजु वट वृक्ष, ब द जो वणु बणिजी शिक्षा जगत खे महिकाए रही आहे. नंढनि ब्रारनि लाइ स्कूलनि समेति सोसायटी हिम्न वक्ति आर्ट्स, साइंस, कॉमर्स, इन्जीनियरिंग, मैनेजमेन्ट वगैरह जी शिक्षा जो अहमु मरकजु बनिजी चुकी आहे. सोसायटीअ तर्फां डीमड युनिवर्सिटी बि हली रही आहे. झमटमल जी आईदे खे मजबूतु करण लाइ शिक्षा जे खेतर में जेका शुरूआत कई, अजु नज़र अचण वारो मोहींदडु नज़ारो तंहिंजी सुभावीक सौगात आहे.

झमटमल जी राष्ट्रीय सिन्धी भाषा विकास परिषद जे उपाध्यक्ष जे रूप में पिणि रहनुमाई कई. सिन्धी भाषा जे वाधारे लाइ बरिपा थियल परिषद संदसि अयामकारीअ खां अगु इनाम, इकराम, किताब छपाइण लाइ माली मदद ऐं इदारनि खे गीत-संगीत वगैरह जा प्रोग्राम कराइण लाइ मदद ताई महदूदु हुई, सजे मुल्क में सिन्धी सेखारण ऐं इम्तिहान वठी सर्तीफिकेट डियण जी योजना झमटमल जी शुरू कई. कई सघिजे थो त हिन योजना मार्फत झमटमलजी परीषद जे मूल मकसद खे पूरो करण जे डिस में क्रदम वधाया. संदनि पोखियलु पौधोअजु वणु बणिजी चुको आहे. हिन योजना जो फाइदो हज़ारनि जी तादाद में सिन्धी ब्रारनि खे मिली रहियो आहे. दरअसलि सिन्धी भाषा ई पराई थी वेंदी त सिन्धी साहित्य तोडे संस्कृतिअ खे पंहिंजो सम्झणु कीअं थो मुमकिनु थी सघे? झमटमल जी परीषद जे मकसदु सां गडु वक्त जी नब्ज़ ते आडुरु रखी.

राजस्थान सिन्धी अकादमीअ पारां झमटमलजीअ खे 'सिन्धू रतन' जी उपाधि डेई सन्मानित कयो वियो हो. अध्यात्मिक मुल्यनि जी स्थापना, शिक्षा, समाज शेवा, साहित्य ऐं संस्कृति में योगदान, सिन्धी भाषा जे वाधारे या राजनीतिअ मार्फत सिन्धी समाजजी बहबूदीअ लाइ जिनि शख्सनि पाणु पतोड़ियो आहे, 'सिन्धू रतन' सां उनिहनि खे नवाज़िण जी परम्परा अकादमीअ जी रही आहे. तंहिं वक्ति 'सिन्धू रतन' सन्मान सां गडु एकवंजाह हज़ार रुपया नज़र कया वेंदा हुआ. आम तौर सां सन्मान सां गडु पेशि थियल रकम सन्मानित थियण वारो वारो पाण वटि रखंदो आहे. फ़राखदिलि बि मंच तां ऐलानु कंदा आहिनि त रकम फ़लाणे कम लाइ या कंहिं खासि इदारे लाइ दान जे रूप में डेई रहिया आहिनि. झमटमलजी न कंहिं लीके ते हलिया ऐं न मशहूरीअ जे ज़ारु में फ़ाथा. मंच ते सभिनी जे साम्हूं हुनि एकवंजाह रुपया मंज़ूरु फ़रमाया ऐं पोइ सजी रकम खामोशीअ सां भारतीय सिन्धू सभा खे अर्पित करे छडी. समाज लाइ हर मुमकिन

योगदानु ड्रियण जो ज़ब्बो, खामोशीअ सां कमु करण जी भावना ऐं मशहूरी ख्वाह वाह-वाह खां पासीरो रहण जो संघ जो ड्रिनलु संस्कारु झमटमलजी जे बारे में घणो कुझु चई थो वजे. सादगी, निहठाई, हथ में खंयल कम खे साकार करण लाइ जुंबण जो ज़ब्बो ऐं पंहिंजी समूरी सघ मकसद हासिलु करण लाइ इस्तेमालु करण जी हर मुमकिनु कोशिश झमटमलजीअ खे जुदागाना हैसियत थी बरख्शे.

महानता जी सुत्राणप त इएं ई त थींदी आहे! भारतीय सिन्धू सभा चाहे हा त्स कोरोना महामारीअ जे बहाने झमटमलजी जे जनम शताब्दी साल खां किनारो करे पई सघे. संदसि शख्सियत में समायल महानता जी कदुरशनासी कंदे सभा झमटमलजीअ सां गडु पाण खे बि सुखरू कयो आहे.

शाल प्रेरणा वठी असां झमटमलजी ज्यां निस्वार्थ ऐं परहितकारी जीवन जा अनासर पाण में ओतियूं.

Radhasami

In Sweet Memories of

Late Shri Choithram D. Bachwani (25th April 1990)	Late Smt. Haribai C. Bachwani (16th June 1999)
Late Miss Pushpa C. Bachwani (10th December 2008)	Late Miss Rukhmani C. Bachwani (25th June 2008)

Babu Choithram Bachwani (Son)
Kaushalya, Minoo & Kavita (Daughters)

INDENTORS

Babu C. Bachwani
Tel : 28060189 Mob.: 9820174360

**Exporters, Importers,
Indentors & Commission Agents**

**Representing Manufacturers / Mills
For Overseas Markets**

Residence :
503, Soni Palace, Ram Nagar, Shanti Vaibhav Park,
Borivali (W), Mumbai- 400 092
Email: bcbachwani@gmail.com

With Best Compliments From

SUNIL CHANDNANI
MOB:9820949525
OFF:022-25202637

HIMANSHU CHANDNANI
MOB : 997555071

NANAK TEA

THE REAL TASTE OF TEA.

ADD: SHOP NO. 5, GANDHI BAZAAR,
NEAR INLAKS HOSPITAL,
CHEMBUR,
MUMBAI-400074

शरणार्थी न, पुरुषार्थी

राम नाईक, अगुणो राज्यपाल

देश जे विरिहाडे खां पोइ हज़ारनि जी तादाद में माण्हू पाकिस्तान मां भारत आया हुआ. पंहिंजे घर बर छडण जो दुखु, ऐं वरी भविष्य जी चिंता मथे ते खणी पंहिंजी ई धरतीअ ते शरणार्थी बणिजी इहे माण्हू भारत में जगह जगह ते बणायल बस्तियुनि ऐं तंबुनि में डीहं गुज़ारण लगा. नवम्बर १९४८ ई. में अहिडो ई हिकु सिन्धी नौजुवानु शरणार्थी भारत में आयो हो. लेकिन उहो शरणार्थी बियनि खां अलगु हुओ. भारत जी धरतीअते पेरु रखण वक्ति हुन जे मन में शुरूअ खां ई इहो अभिमानु हुओ त हू शरणार्थी कोन्हे, पर हिकु पुरुषार्थी बणिजी आयलु आहे , ऐं जडहिं राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जे सरसंघ चालक परम पूज्य श्री गोलवलकर गुरूजीअ सां हुन जी गडिजाणी थीं दी तडहिं हू हुन खे पंहिंजे डिनल वचन खे पूरे करण जो वृतांत बुधाईदो, अहिडी भावना हुन जे मन में हुई. विभाजन खां पोइ श्री गुरूजीअ पूरे विश्वास सां पाकिस्तान जे किनि खासि चूडियल संघ जे स्वयंसेवकनि खे उते रहिजी वियल हिन्दू भाउरनि खे सलामतीअ सां भारत पहुचाइण जी जवाबदारी डिनी हुई. ही नौजुवानु उन्हनि मां हिकु हुओ. वरी पाकिस्तान में जो शिकारपुर कॉलोनी बम कांड थियो त उन कांड जे करे फाथल स्वयंसेवकनि खे आक्टोबर १९४८ में कैद मां छडाए सलामतीअ सां भारत में पहुचाइण जी जवाबदारीअ जे कम खे काम्याबीअ सां इंजामु डियण खां पोइ ई, ही संघर्ष शील नौजुवानु भारत पहुतो हुओ, उहो बियो केरु न पर झमटमल वाधवाणी ई हुओ. हू पंहिंजी प्रसिद्धि करण जे बजाइ हमेशह चुपचाप समाजिक कार्यनि में मगनु रहंदो हुओ. सजे भारत जे सिन्धी समाज में घरि-घरि हुन खे देवता जे रूप में पूजियो वेदो आहे. पंहिंजी उम्र जे ८६ हीं साल मे १७ अप्रैल २००७ जे डीहं हुन जे परलोक पधारिजण ते न सिफु सिन्धी समाज खे धधिको आयो पर मूं जहिडनि अनेक संघ ऐं भाजपा जे कार्यकर्ता उनि खे इएं महसूस थियो त जणु असांजे कंहिं घर जे बुजुर्ग जो देहान्त थियो हुजे एतिरो दुखु लगे.

विरिहाडे खां अगु सिन्ध प्रान्त में रा.स्व. सेवक संघ जूं ८६ शाखाऊं ऐं ५४ प्रचारक हुआ. विभाजन खां हफतो अगु हैदराबाद सिन्ध में ५ ऑगस्ट ते श्री गुरूजी जी सभा थी . इतिहासु गवाह आहे त उन सभा में सवा लखु माण्हू उपस्थित हुआ! संघ जी अहिडी धारा में श्री झमटमलजी जहिडा युवा

स्वयंसेवक बि शामिलु हुआ. चइनी तर्फनि खां आज़ादीअ जी हवा लगी रही हुई. आज़ादी त मिली पर देश टुकर टुकर थी वियो. हिन्दुनि जा घर उजिड़ण लगा. पाकिस्तान में सिन्धी समाज जी कहिड़ी हालत थियण वारी आहे उहो हींअर साफु साफु नज़र अचण लगो. इन हूँ बि संघ हिमथ डींदो रहियो ऐं विभाजन खां पोइ बि सवें सिन्धी परिवार उते देरो ज़माए वेठा. लेकिन जड़हिं इएं लगण लगो त उते सिन्धियुनि जी सुजाणप ई मेसारिजी वेंदी तड़हिं स्वयं सेवकनि श्री गुरूजीअ सां चर्चा कई ऐं सिन्धी परिवारनि खे सलामतीअ सां भारत आणण जी योजना बणाई . हिन योजना खे कार्यवन्त करण जी जवाबदारी श्री झमटमल वाधवाणीअ ते रखी वई. कड़हिं माणहुनि जी परमिट कढाइणु, कड़हिं टिकेट्रू वठी डियणु त कड़हिं गाडीअ में विहारण जी व्यवस्था करे डियणु, उन्हनि जे सामान जी रक्षा करणु, गुमु थी वियल परिवार जे सदस्यनि जी गोल्हा करणु. हिन्दू भेनरुनि खे इज़त आबरूअ सां भारत उमाणण लाइ उन्हनि जे लाइ मुस्लिम स्त्रीयुनि जहिडियुनि पोशाकुनि जो बन्दोबस्तु करणु वगैरह जहिडा अनेक कम हुआ. इन विच में शिकारपुर कॉलोनी कराचीअ में तोलाराम हिंडोराणीअ जे घरि बम विस्फोट थियो, जिते पंजाब रिलीफ़ कैम्प हली रही हुई. बम विस्फोट जे करे पाकिस्तान वारनि आरोप लगाए श्री नंदलाल बदलाणी, श्री खानचंद गोपालदास, श्री राम हिंडोराणी, श्री टीकमदास वज़ीराणी, श्री मायाराम, श्री गोबिन्द अजवाणी, श्री हरगोविंद मीराणी वगैरह अनेक स्वयं सेवकनि खे जेल अंदरि बंदि कयो वियो. श्री गुरूजीअ हिननि स्वयं सेवकनि जे जेल मां आज़ाद थियण ताई श्री झमटमल खे पाकिस्तान में ई देरो ज़माए विहण जो आदेश कयो. प,पू श्री गुरूजीअ श्री काका साहेब गाडगिल, श्री सरदार पटेल वगैरह खे मध्यस्थी थी विच में पई भारत में कैदि थियल बैरिस्टर जिनाह जे दोस्त डॉ. कुशेशीअ जे एवज़ हिननि स्वयंसेवकनि जे रिहाईअ जी घुर कई. इहा मध्यस्थी सफलु थी ऐं स्वयंसेवक पाकिस्तानी जेल मां आज़ादि थी सुख सां देहलीअ पहुता. उन्हनि जी रक्षा कंदु झमटमल बि अगिले महीने भारत पहुतो. अहिड़ीअ तरह संघ में कयल संकल्प जो हिकु अध्याय पूरो थियो.

भारत में पहुचण खां पोइ झमटमलजीअ जे जीवन जो बियो अध्याय शुरू करे अगिते जे कम में लगी वियो. शरणार्थी थी आयल पंहिंजे सिन्धी भाउरनि वांगुरु हुननि अगियां बि आर्थिक समस्या मुंहु खोले बीठी हुई. उन खे दूर करण लाइ हुननि हिकु नंदो व्यवसाय बि शुरू कयो. अहिड़ीअ तरह हिक ई वक्ति संघ, जनसंघ ऐं अर्थ इन्हनि टिन्ही मोर्चनि ते झमटमल मुड़िस थी मुंहुं डियण लगो.

इन्हनि सभिनी कमनि मां थोरो थोरो वक्ति कढी स्व. हशू आडवाणीअ सां गडिजी चेंबूर में स्वामी

विवेकानंद एज्युकेशन सोसायटीअ जी स्थापना करण में लगी विया ऐं हिन संस्था जे स्थापना वारे डीहं खां ई वठी याने १९६२ ई. खां श्री झमटमल उन जा अध्यक्ष बणिया. अजु जडहिं चइनी तर्फनि शिक्षा जगत जो वापारीकरण थी रहियो आहे, हीअ संस्था अजु बि विद्यार्थियुनि जे साम्हूं हिक आदर्श संस्था जे रूप में हिन बाजारीकरण वारे माहोल में अडोलु थी बीठी आहे, जंहीं जो लाभु इन्जिनियरिंग जे विद्यार्थियुनि खां वठी, नाबीन (दृष्टि हीन) ऐं मंदबुद्धिअ वारा विद्यार्थी बि वठी रहिया आहिनि. कॉलेजनि / स्कूलनि जे अहिडे उच स्तर खे बणाए रखण में, मूं ते पुट वांगुरु स्नेह रखंदइ खे बि छिडिबु डेई चवंदा हुआ “ राम, घटि मार्कू अचण ते मां कंहिं बि विद्यार्थी खे इंजिनियरिंग कॉलेज में मां दाखिला न डई सघंदुसि.” कडहिं कंहिं दाखिला लाइ सिफारिश बि कई त बीहर हुननि खे यादि कराइण जी ज़रूरत ई न पवंदी हुई. कडहिं कॉलेज में का सीट खाली बि थी त हू योग्य विद्यार्थी जे माइट खे चिठी लिखी दाखिला जी संभावना बाबति सूचना डींदा हुआ. अजु एतिरी ईमानदारी ऐं सचाई विरिले का डिसन में अचे थी.

श्री झमटमल हिक बियो बि कमु कयो. उहो हो भारतीय सिन्धू सभा जी स्थापना करणु. हिन संस्था जो मकसदु हुआो भारत में टिड़ी पखिड़िजी वियल सिन्धी भाउरनि खे जोड़े रखणु. कडहिं हर तरह सां सुखी सिन्धी समाज खे वापसि पंहिंजा घर जोड़ण जूं जफ़ाकशियूं करिणियूं पयूं पवनि. श्री झमटमल खे डपु हुआो त संघर्ष कंदे कंदे किये सिन्धी समाज पंहिंजी संस्कृति ऐं भाषा खे विसारे ऐं विजाए न विहनि. हुननि जे मन में सिन्धी समाज में नओं उत्साह ऐं साहसि पैदा करणु ऐं नई पीढ़ीअ खे जोड़ण जो लक्ष हुआो. भाषा खे बचाए रखण लाइ हुननि खुदि बि के किताबिड़ियूं लिखियूं ऐं छपायूं.

मुंहिंजो ऐं श्री झमटमलजीअ जो सन्बुंधु भारतीय जनसंघ जे करे थियो. मूंखे मुंबई जनसंघ में कमु करण वक्ति झमटमलजीअ वटां पितृवत स्नेह मिलियो. मां जडहिं फ़क्ति १९ सालनि जो होसि, मुंहिंजे पिताजीअ जो देहावसानु थियो. पोइ मां मुंबईअ आयसि ऐं १९६०-६२ में जनसंघ सां जुड़ी वियसि. झमटमलजी मूंसां जडहिं बि गडिजंदा हुआ त पुछंदा हुआ, “कीअं राजा, ठीकु आहीं न?” अजु जडहिं कि मां सतरि सालनि जो थी वियो आहियां, उन खां पोइ बि गडिजण ते झमटमलजी सागिये ई नमूने पुछंदा हुआ त मन जुवानीअ जहिडे उत्साह सां भरिजी वेंदो हो! श्री झमटमल मुंबई जनसंघ जे अध्यक्ष पद खां वठी अखिल भारतीय कोषाध्यक्ष पदनि खे सींगारियो. हू जडहिं मुंबई जनसंघ अध्यक्ष पद ते हुआ उन वक्ति मां खीरा स्टील वर्क्स में सुठी पघार वारी कंपनी सेक्रेटरी पद वारी नौकिरी छडे जनसंघ जो पूर्णकालीन कमु करण लगुसि. पंहिंजी पूरी

योग्यता सां कींअं कमु करणु खपे इहो मां श्री झमटमल जीअ जे हथ हेठि कमु करे सिखियुसि. पार्टीअ जो पूर्णकालिक कार्यकर्ता मतिलबु हुन लाइ पार्टी ई प्रमुख परिवार आहे ऐं पार्टीअ जा मुखिया श्री झमटमलजी ऐं उन वक्ति मुंबईअ जा कोषाध्यक्ष श्री पंत मराठे हुआ. डियारीअ खां ४=५ डींहं अगु ही बई जणा पार्टीअ जे सभिनी पूर्णकालीनि कार्यकर्ताउनि जे घरि वेंदा हुआ ऐं पाण सां डियारीअ जी सूखिडी बि खणी ईंदा हुआ. हिननि बिन्ही जणनि इहा रवायत (पद्धति) पद तां हटण खां पोइ बि चालू रखी. संगठन कींअं वधे, इन लाइ कार्यकर्ताउनि खे हमेशह जोडे रखण जी प्रबलु इछा हुन जे मन में सदाई रहंदी हुई.

अनेक माणहू अहिडा हूदा आहिनि जेके पंहिंजे व्यवसाय खे पंहिंजनि समाजिक कमनि खां अलगु रखंदा आहिनि. पर झमटमल जीअ जो पूरो जीवनु संघमय हो. १९७४ ई. में मुंहिंजी पूर्णकालीनि कार्यकर्ता नाते जी अवधि समाप्त थी. खीरा स्टील वर्क्स कंपनी वापसि मूखे नौकिरीअ ते रखण लाइ तयारु हुई लेकिन डुक डोड़ वारी नौकिरी संभालण खां पोइ पहिरियें वांगुरु कमु करणु एतिरो आसानु न हो, इन करे श्री झमटमल मूखे पंहिंजी रेबमैफ़ कन्सलटेंसी में महा प्रबंधक जे पद ते रखियो. मां बई कम ठीक तरह सां कयां अहिडी हुननि जी अपेक्षा हुई. उन वक्ति ब बिया साठी उते कमु करे रहिया हुआ, जिनि वटि व्यवसायिक ऐं संगठन जी खासि जवाबुदारी हुई. उन्हनि में हिकु हुआ श्री किसन धारपुरे जेको ठाणा ज़िला जो नगरसेवक हुआ. हू श्री झमटमल जे कम्पनीअ में सेल्स जो कमु डिसंदो हो ऐं बियो सजणु मुंबईअ जा संघ कार्यवाह श्री मनोहर मजूमदार जेको इन्कमटैक्स विभाग जा कम डिसंदो हुआ. जडहिं देश में इमरजन्सी घोषित थी तडहिं श्री झमटमल जे व्यवसाय में हिक विचित्र स्थिति पैदा थी वई. पहिरियें ई डींहं हुन खे गिरफ़्तारु करे जेल मोकिलियो वियो पोइ श्री किसन धारपुरे ऐं श्री मनोहर मजूमदार खे पिणि गिरफ़्तारु जेल में विधो वियो. मुंबईअ में भारतीय जनसंघ जे पदाधिकारियुनि में सिर्फु मां ऐं सुर्गवासी बबनराव कुलकर्णी जेल खां बाहिरि हुआसीं. हिन आपात काल वारे वक्त में पार्टी अ जी पूरी जवाबदारी असां मथां अची वई. मां त अंडग्राऊंड थी वियसि. कंपनीअ जा मुख्य चार जणा कमु न पिये करे सघिया. पोइ बि कंपनी हलंदी रही छो त झमटमलजीअ अहिडी व्यवस्था करे छडी हुई जो हरि को पंहिंजो कमु पूरी ज़िमेदारी ऐं निष्ठा साण निभाईंदो हुआ. कंपनीअ जे सभिनी कर्मचारियुनि सां ऐं उन्हनि जे परिवारनि सां हुन जो ममता वारो सन्बन्धु हुआ. मुंहिंजी पत्नी दम जी मरीजु आहे, इहा झमटमलजीअ खे खबर हुई. इन लाइ हुननि एलर्जी विशेषज्ञ डॉ. बापट खे डेखारण जी सलाह डिनी. बराबरु वक्त ते मां दवा डेई रहियो आहियां इनजी पुछाग़ाछा मूखां बराबरु

कंदा रहंदा हुआ.

रेबमइफ़ ऐं इन्डियन एंजिनियरिंग जी स्थापना श्री झमटमलजीअ ई कई हुई. इन जी फ़ौइक़्ट्री मुंबईअ जे उपनगर- कांदिवलीअ में सरकारी जगह ते हुई. उते सरकार उद्योगनि लाइ ज़मीन पटे ते डींटी हुई. उन वक्ति कंहिं खे बि एमआइडीसी बाबति जी कल्पना कोन हुई. हिन औद्योगिक एस्टेट खे सरकारु कॉ.ऑ. आधार ते हलाए, अहिड़ी हलिचलि लाइ श्री झमटमलजीअ काफ़ी संघर्ष कयो. उते हुननि जो खुदि जो व्यवसाय बंदि थी वियो, उन खां पोइ बि हुननि जो संघर्ष जारी रहियो. अगिते हली ब्र साल अगु ई असां हिन कम खे पूरे कराइण में कामयाबु थियासीं.

वरिष्ठता ऐं अधिकार हुअण जे बावजूदु केन्द्र में सता हूंदे बि हुन पंहिंजे लाइ कंहिं बि पद जी घुर कोन कई. श्री लालकृष्ण आडवाणीजी त सिन्धु खां ई हुननि जा मित्र हुआ, तडिंहिं बि हू अगुवाट वक्त वठी पोइ ई हुननि सां गडिजण वेदा हुआ. कमु हूंदो हुअनि त उहो घणो करे हूंदो हुओ विवेकानंद एज्युकेशन सोसाइटीअ जो. उन लाइ बि हुननि कडूअहिं आग्रह करे सहायता जी घुर कोन कई. हुननि खे हर घड़ीअ देहलीअ न वजिणो पवे, इन करे मां ई हुननि खे चवंदो होसि त बाकी साथियुनि सां मां पोइवारी कंदुसि. तडिंहिं बि हू संकोच कंदे चवंदा हुआ त वक्तु अथई न? न, त मूखे वजण में का तकलीफ़ कोन्हे. जडिंहिं बि मां को सुठो कमु कंदो होसि त हू मूखे ज़रूरु फोन करे शाबासी डींदा हुआ. मुंहिंजी हौसिला अफ़ज़ाई कंदा हुआ ऐं घणनि ई माणहुनिखे बुधाईदा हुआ. मुंबईअ में महिलाउनि लाइ विशेष ट्रेन हलाइण जी गाल्हि हुजे या जीवन सां को जुडियलु मसैलो, या वरी जडिंहिं मां केन्द्र में पेट्रोलियम मन्त्री हुअसि तडिंहिं सुडान सां तेल करार जहिड़ो आंतरराष्ट्रीय निर्णय हुजे, इनलाइ, मूखे यदि कोन्हे त हुननि मूखे का शाबासी न डिनी हुजे.

देश जो भविष्य उजवलु आहे अहिड़ी सकारत्मक सोच रखी हू सदाई कम में लगा रहंदा हुआ ऐं ब्रियनि खे बि अहिड़ी प्रेरणा डींदा रहंदा हुआ. अजु जे हिन नकारात्मक वातावरण में सदाई सकारात्मक दृष्टिअ सां कमु कंदुडु निष्ठावान कार्यकर्ता असां खां विछुड़ी वियो. कुछु साल अगु हुननि जे लिखियल किताब आर.एस.एस, ९ साल सिन्धु में हुननि लिखियो त संघ जे संस्कारनि जे करे ई अजु हुन जो जीवनु सफलो ऐं साकारु थियो आहे. हुननि जे वजण सां असां सभु दुखी त थिया आहियूं पर हुननि जे जीवन मां असां इहो सिखिया आहियूं त कम जी रफ़्तार में का रुकावट न अचणु खपे. “छा आहे राजा ! कींअं आहीं ,SSSSS” इहो आवाजु हाणे बुधी न सघंदुसि, बसि इहो दुखु दिलि में ई समेटे अगिते जो कमु करणो आहे.

हिन्दुत्व जा हिकु निष्ठावान समर्थक महान कर्मयोगी झमटमल वाधवाणी

घनश्याम कुकरेजा

महान कर्मयोगी, हिन्दुत्व जा निष्ठावान समर्थक, भारत माता जो लाल, सिन्धियत जा महान सुपुत्र दादा झमटमल वाधवाणी बहुमुखी प्रतिभा जा धणी हुआ. हिक ई वक्ति अनेक महान कार्य हुननि सफलता सां पूरा कया. नंढपिण खां ई हुननि खे मिलियल हीअ डाति अगिते हली हुननि खे हिकु आदर्श पुरुष बनाइण में सहायकु थी. लगे थो परमात्मा हिन्दुत्व जो आधारु वठी विश्व कल्याण सां गडोगडु सिन्धियत जे हिन श्रेष्ठ चिंतक खे सिन्धियत जे देवदूत जे रूप में जनमु डिनो हूंदो.

दादा झमटमल जो जनमु सिन्ध प्रान्त जे सखर ज़िले में १० मार्च १९२१ ई. थियो. नंढपिण खां ई हुन खे लिखण पढ़ण में डाढो चाहु हुआ. सिन्ध में ई एल एल बी अ ती परीक्षा पासि करे हू इनकम टैक्स ऑफिसर जे शानदारु पद ते नौकिरी करण लगा.

सिन्ध में राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जी स्थापना

१९३९ ई. में सिन्ध में राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जो कार्य शुरू थियो, उन वक्ति हुन जी उम्र .फक्ति १८ साल हुई, उन वक्ति खां वठी हू संघ जा सक्रिय स्वयं सेवक बणिया. ऐं थोरे वक्ति में ई पदाधिकारी बणाया विया. सरकारी क़ानूननि जे करे हुन खे इनकम टैक्स ऑफिसर जे नाते संघ जो कमु करण में कठिनाई महसूस थियण लगी. तमामु थोरनि माणहुनि खे इहा जाण हूंदी त राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जे स्थापना खां पोइ हिन्दू समाज में संघ जे शाखाउनि जो वधि में वधि प्रभाउ सिन्ध में हुआ. सिन्ध जे हिन्दू समाज में संघ जो असरु ऐं विस्तारु लगुभगु चरम सीमा ताई पहुची चुको हुयो.

१९४७ ई. में जइहिं असां सिन्ध छडी उन वक्ति उते जी जन संख्या ४३ लख हुई. उन में १३ लख हिन्दू हुआ ऐं ३० लख मुस्लिमान. उन्हनि डींहनि में जइहिं असां गुणिप कईसीं त अलगु अलगु शहरनि में हर रोजु संघ जे शाखाउनि में वेंदड़ हिन्दुनि जी संख्या २० हजारनि ताई रहंदी हुई. हीअ संख्या भारत जे ब्रियनि प्रान्तनि जी भेट में वधि में वधि चई वेंदी हुई. १५ ऑगस्ट १९४७ ई.

में भारत जो विरिहाडो थियो ऐं आज़ादी मिली. इन खां फ़क्ति १० ड़ीहं पहिरीं ५ ऑगस्ट ते कराचीअ में रा.स्व.से. संघ जे द्वितीय सर संघचालक प.पू. गुरूजी अ जो हिकु विशालु कार्यक्रम थियो, जंहिं में गणवेशधारी १० हज़ार स्वयं सेवक उपस्थित हुआ! हिन कार्यक्रम जी अध्यक्षता प्रसिद्ध संत साधु वासवाणीअ कई.

अहिडे वातावरण में श्री झमटमल वास्धवाणीअ हिक अहिडे असाधारण कर्तव्य जो पालन कंदे स्वयं सेवक जे रूप में उभिरिया जंहिं उन वक्त खां वठी अंतिम क्षण ताई स्वयंसेवकनि खे कंहिं न कंहिं कार्य सां जोड़े रखियो, संगठन जे प्रवाह में शामिलु करण ऐं पंहिंजपाईअ सां गडु उन्हनि जे उत्साह वधाणि में पंहिंजो जीवन व्यतीत कयो. विरिहाडे खां पोइ काफ़ी स्वयंसेवक मुम्बई ई हलिया विया, परन्तु सभिनी प्रचारकनि खे जोधपुर में गडु थियण जो निर्देश ड़िनो वियो हुआ. सिन्ध मां मुम्बई अचण लाइ जेके स्वयंसेवक निकिता हुआ उन्हनि लाइ स्टीमर रस्ते अचणु वधीक सवलो हुआ. इनकरे मुम्बईअ में ई भारतीय सिन्धू सभा जो केन्द्र बणियो रहियो. हिन संस्था जे निर्माण करण पुठियां इहो ई उदेश्य हुआ त पंहिंजी विचारधारा सां जुड़ियल सिन्ध जा जेतिरा बि माण्हू आहिनि उन्हनि खे हिक मंच ते जोड़े रखिजे. हिन कार्य में स्व. हशू आडवाणी ऐं झमटमलजी अ पंहिंजी अहम भूमिका निभाई ऐं उहे अंत ताई हिन कार्य सां लगा रहिया.

नौकरी छडे संघ कार्य करणु

देशभक्तिअ जे भावना सां ओतप्रोत झमटमल वाधवाणीअ नौकिरीअ खे तिलांजली ड़ेई राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जो कमु करण लाइ वापसि हैद्राबाद (सिन्ध) में हलिया आया. उते संघ जे कम सां गडु बैरिस्टर होतचंद गोपालदास आडवाणी जी फ़र्म में इन्कम टैक्स विभाग में अधिकारीअ जे पद ते नौकिरी करण लगा. हुननि पोइ बैरिस्टर होतचंद आडवाणीअ खे संघ सां जोड़े खेनि सिन्ध प्रान्त जो संघचालक बणारायो. सिन्ध जे उन वक्त जे प्रान्त प्रचारक श्री राजपाल पुरीअ सां गडिजी संघ जो ज़बरदस्तु कार्य कयो ऐं राजपाल पुरीअ जो साजो हथि बणिजी पियो. रा.स्व.से. संघ के सिन्ध प्रान्त जी आर्थिक व्यवस्था जी जवाबदारी झमटमसल जीअ ते हुई.

देश जे विरिहाडे वक्ति हुननि खे प.पू. गुरूजीअ आज्ञा कई त जेसिताई हिन्दुनि खे

सलामतीअ सां पाकिस्तान मां भारत नथो पहुचायो वजे तेसिताई हू उते रहे. झमटमल जी इन आज्ञा जो बराबरु पालन कयो ऐं हिक साल खां पोइ भारत आया. मुम्बईअ में पहुची हू इनकम टैक्स वारो कम करण लगा ऐं गडोगडु रा.स्व. से. संघ मुम्बईअ जे बौद्धिक प्रमुख जी जवाबदारी निभाईदा रहिया.

जेल यात्रा

विरिहाडे खां पोइ मुम्बई में अची झमटमलजी आयकर संबंधी व्यवसाय करण लगा, गडोगडु रा.स्व.से.संघ जे बौद्धिक प्रमुख जी जवाबदारी निभाइण लगा. कुञ्जु वक्त खां पोइ हू सी ए (चार्टर्ड अकाउंटेंट)थी विया. सन् १९५१ में भारतीय जनसंघ जी स्थापना थी त हू जनसंघ सां जुड़िजी विया. १९५७ ई. में हू भारतीय जनसंघ जे महाराष्ट्र इकाईअ जा सचिव बणिया ऐं कुञ्जु वक्त खां पोइ अध्यक्ष. उन खां पोइ हुननि कडहिं पुठियां मुड़ी न डिठो. समाज सेवा, व्यवसाय ऐं राजनीतीअ में व्यस्त रहंदे बि हू हिकु प्रभावशाली शिक्षाविद् बणिजी पिया. श्री हशू आडवाणीअ सां गडु हुननि टुतल फ़िटल चैनि कमरनि में “विवेकानंद एजुकेशन सोसायटी” नाले सां हिक तैलीमी संस्था जी स्थापना कई, जंहिं में अजु १७ हज़ार विद्यार्थी विद्या पिराए रहिया आहिनि. इमरजन्सीअ जे वक्त में हू १९ महिना जेल में रहिया.

हू भारतीय जनता पार्टीअ जे गठन खां पोइ भारतीय जनता पार्टीअ जा अखिल भारतीय कोषाध्यक्ष बि रहिया. झमटमल वाधवाणी भारतीय जनता पार्टीअ जे राष्ट्रीय परिषद जा बि सदस्य रहिया. महाराष्ट्र स्टेट फ़ाइनेंशियल कॉर्पोरेशन जा अध्यक्ष बि रहिया. संघ परिवार जे सभिनी संघठननि जो हिक न बिये रूप में सहायक थी रहियो.

सिन्धी समाज जो रक्षक

श्री वाधवाणीअ खे हमेशह इन गाल्हि जी चिन्ता रहंदी हुई त किथे विस्थापित थी आयल सिन्धी समाज पंहिंजी भाषा, संस्कृति ऐं साहित्य विजाए न विहे. इन करे हू सिन्धी परिवारनि सां

गडिजंदो रहंदो हुओ ऐं सिन्धियत जी अलख जगाईदो रहंदो हुओ. सिन्धी भाषा लाइ निरंतर कम कंदड़ श्री वाधवाणीअ सन् १९७९ में सिन्धी भाषा, संस्कृति ऐं साहित्य खे बचाए रखण लाइ “भारतीय सिन्धू सभा” जी स्थापना कई. हू इन सम्स्था जा स्थापक अध्यक्ष बणिया ऐं संस्था जो व्यापकु विस्तारु कयो. अजु सभा जूं ४०० खां मथे शाखाऊं आहिनि ऐं हजारनि जे तादाद में उनजा कार्यकर्ता आहिनि. झमटमल वाधवाणीजी हिकु बेहदि विनम्र ऐं सरल हृदय रखंदड़ स्वयंसेवक हुआ. हू खुदि पुठियां रही भारतीय सिन्धू सभा ऐं बियनि अनेक तालीमी संस्थाउनि ज़रिये राष्ट्रीयता जी भावना खे मज़बूत कयो. हू सिन्धू दर्शन अभियान जा पहिरियां अध्यक्ष पिणि हुआ.

उम्र त बराबरु वधंदी रही पर हुननि जा प्रवास न रुकिया. हुननि जी समाजिकि ऐं साहित्यिक योगदान सां प्रभावित थी मानव संसाधन विकास मंत्रालय, खेनि सिन्धी बोली विकास परिषद जो उपाध्यक्ष बणायो. उन खां पोइ हू गोठ गोठ में वजी सिन्धी भाषा जा किलास चालू कराया. हुननि जे कोशिशनि सां ई सिन्धी भाषा खे छडे डींदड़ सिन्धी समाज कर मोड़े उथियो ऐं वरी सिन्धी लिखण पढ़ण जो वातावरणु पैदा थियण लग्गो आहे ऐं सरकारी स्तर ते बि सिन्धीअ खे हिक अलगु सुजाणप मिलण लग्गी आहे.

अधिकार ऐं वरिष्ठिता हूंदे बि केन्द्र में भाजप जी सरकार ठहण ते हुननि कंहिं बि पद लाइ पंहिंजी लालसा न डेखारी. लाल कृष्ण आडवाणी त हुनजा पुराणा साथी हुया तडहिं बि बिना तय कयल वक्त जे झमटमलजी को कमु खणी कडहिं बि हुननि वटि न विया.

विवेकानंद शिक्षण संस्था सां लाग्गोपो रखंदड़ कार्य त समाजिक ई हुआ, तंहिं हूंदे बि झमटमलजी उन लाइ कंहिं वटि न विया.

मुम्बईअ में महिलाउनि लाइ विशेष लोकल गाडियूं हलाइण जो विषय हुजे या वैश्विक दृष्टिअ सां महत्वपूर्ण सूडान सां कयल तेल जे शेयर कैपीटल जो इकरारुनामो हुजे, झमटमलजी सदाई अगिते रहंदा हुआ.

राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जे विचारधारा बाबति जो हुनजो सुभावीक समर्पण त बेमिसालु हुआ. देश जे विभाजन खां पोइ हजारनि जी संख्या में माण्हू पाकिस्तान मां भजी भारत में आया हुआ. पंहिंजे घर-बार छडे अचण जो डुखु ऐं भविष्य जी चिन्ता खणी पंहिंजे ई धरतीअ ते शरणार्थी बणिजी शरणार्थी कैम्पुनि में डींहं काटण लग्गो. नवम्बर १९४८ में अहिडो ई हिकु शरणार्थी

सिन्धी जुवानु भारत में आयो, पर हू ब्रिये तरह जो शरणार्थी हुआ। भारत जे धरितीअ ते पेरु रखण वक्ति मन में इहो अभिमानु हुआसि त हू शरणार्थी न, पर हिकु पुरुषार्थी थी आयो आहे। हुन जी मन में इहा भावना बि हुई त जडहिं हू राष्ट्रीय स्वयं सेवक संघ जे सरसंघचालक प.पू. श्री गुरुजीअ सां मुलाक़ात कंदो त हू हुननि खे डिनल वचन पूरे करण बाबति जी जाण डींदो। विभाजन खां पोइ श्री गुरुजीअ पाकिस्तान जे किनि चूड स्वयंसेवकनि खे हिदायत डिनी हुई त हू उतां जे हिन्दुनि खे सलामतीअ सां हिन्दुस्तान पहुचाईदा ऐं पोइ ई हू भारत में ईदा। उहो जुवानु उन्हनि स्वयंसेवकनि मां ई हिकु हुआ।

विभाजन खां अगु सिन्ध प्रान्त में रा.स्व.से.संघ जू ८७ शाखाऊं लग्दियूं हुयूं ऐं ५४ प्रचारक हुआ। आज़ादी मिली पर देश जे विभाजन जा सूर सहिणा पिया। हिन्दुनि जा घर उजिड़ी विया। भारत अचण वक्ति कटरपंथी मुस्लिमाननि खां बचण लाइ हिन्दू भेनरुनि लाइ मुस्लिम पोशाकुनि जो बन्दोबस्तु करण वगैरह जहिड़ा कम करिणा हुआ। इन विच में कराचीअ में आयल शिकारपुर कॉलोनीअ में तोताराम हिंडोराणीअ जे घरि बम जो विस्फ़ोटि थी पियो, जिते पंजाब सहायता शिबिर हली रहियो हुआ। पाकिस्तान विरोद्धी आरोप लगाए श्री नंदलाल बदलाणी, श्री खानचंद गोपालदास, श्री राम हिंडोराणी, श्री टीकमदास वज़ीराणी, श्री मायाराम, श्री गोविंद अजवाणी, श्री हरगोविन्द गिदवाणी वगैरह अनेक स्वयंसेवकनि खे जेल में रखियो वियो। श्री गुरुजीअ हिननि स्वयंसेवकनि जे जेल मां छुटण खां पोइ श्री झमटमल खे पाकिस्तान में ई रहण जो आदेश डिनो। हेडां श्री गुरुजीअ श्री काका साहेब गाडगिल, श्री सरदार पटेल वगैरहनि सां गाल्हियूं करे भारत में कैदि जिन्हा जे दोस्त डॉ. कुरेशी खे छडुण जे बदिले हिननि स्वयंसेवकनि खे छडुण जी घुर कई। इहा गाल्हि बोल सफलु थी ऐं सभई स्वयंसेवक जेल मां रिहा थी देह्नीअ पहुता। उन्हनि जे पारां क़ानूनी लड़ाई लडंदड़ श्री झमटमल बि अगिले ई महीने भारत आया। अहिड़ीअ तरह संघ में वरितल संकल्प जो हिकु अध्याय संपनि थियो। भारत में पहुचण खां पोइ झमटमल जे जीवन जो ब्रियो अध्याय शुरू करे अगिते जे कम में लगी वियो।

शरणार्थी बणिजी आयल ब्रियनि भाउरनि वांगुरु श्री झमटमल जे साम्हूं बि आर्थिक समस्या मजूद हुई। उन खे मुंहं ड्रियण लाइ हुननि हिकु नढो वापारु शुरू कयो। अहिड़ीअ तरह संघ, जनसंघ ऐं अर्थ इन्हनि टिन्ही मोर्चनि ते श्री झमटमल मुड़िस थी बीठो।

झमटमल जो पूरो जीवन संघर्षमय रहियो. पर हू आशावादी हुआ. हू हमेशह चवंदा हुआ त असांजे देश जो भविष्य उज्वलु आहे. अहिडी सकात्मिक सोच रखी हू सदाई कम में रुधल रहंदा हुआ ऐं ब्रियनि खे बि कम ते लगे रहण जी प्रेरणा डींदा रहंदा हुआ. जड्हिं आपातकाल घोषित कई वई हुई त झमटमल जे व्यवसाय में हिक विचित्र परिस्थितिअ जो निर्माणु थियो. हुन खे पहिरियें ई डींहुं गिरफ्तारु करे जेल में मोकिलियो वियो हुआ.

हुननि जे स्वर्गवासु थियण खां कुछु डींहुं ई पहिरीं भारतीय सिन्धू सभा जे मध्यप्रदेश जे हिक वडे कार्यक्रम में उपस्थित थिया हुआ. उतां मुम्बईअ मोटेंदे ट्रेन में ई हुननि खे दिलि जो दौरु पियो. उज्जहनि खे तुरुतु इस्पताल में भर्ती करायो वियो. विच विच में थोरो ठीक थियण जा आसार अचण लगा पर कुदिरत खे कुछु ब्रियो मंजूरु हुआ. ब्रियनि खे कार्यनि सां लगाए. नई पीढीअ खे सकारत्मिक दृष्टिअ सां डिसण वारा, ही महान व्यक्ति १७ अप्रेल २००७ ते मुम्बईअ में परलोक लाइ रवाना थिया. निधन वक्ति हुननि जी आयू ८६ साल हुई. स्व. वाधवाणीअ जे अंतिम संकार वक्ति पूर्व उप प्रधान मन्त्री श्री लालकृष्ण आडवाणी सहित अनेक गण मान्य व्यक्ति मौजूदु हुआ. २३ अप्रेल २००७ ते हुननि जे स्मृतिअ में शोक सभा थी, जंहिं में राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ जा तत्कालीन प्रान्त संघचालक श्री बापू साहेब मोकाशी, पूर्व केन्द्रीय मन्त्री श्री राम नायक, श्रीमती जयवंतीबहन मेहता, वरिष्ठ भाजपा नेता श्री गोपीनाथ मुंडे, राजस्थान जा पूर्व शिक्षा मन्त्री श्री वासुदेव देवनाणी, गुजरात जी पूर्व विधायक श्रीमती डॉ. मायाभेण कोडनाणी, भा.सि.सभा जा उपाध्यक्ष श्री उतमचंद ईसराणी, महामन्त्री श्री घनश्याम कुकरेजा समेति सिन्धी समाज जा अनेक गणमान्य व्यक्ति उपस्थित हुआ.

संघ जे संस्कारनि ऐं संघ जी कार्य पद्धति जे कारण ई असांजो जीवन सार्थिक थियो आहे, असां उन्हनि संस्कारनि में पलिजा वडा थिया आहियूं, इनकरे शोकमगनु न थी करे पंहिंजे कार्य खे उन्ही ई गतिअ सां कंदा रहूं, अहिडी प्रेरणा असां खे डई विया आहिनि. तड्हिं बि “कीअं राजा ! कीअं आहीं!” जी प्रेम पूर्वक पुकार हाणे नथी बुधी सधिजे, बसि, इहा ई चुभनि सदाई मन में रहंदी.

घनश्याम कुकरेजा

अध्यक्ष, भा.सि.सभा, नागपुर

राष्ट्र आराधक श्री झमटमल वाधवाणी - कु. निर्मला चावला

**“ फल, फूल टारियुनि खे थो जगु साराहे, पर वण जे पाड डे नज़र ई नाहे.
वीचार सिवा रहिणी ऐं बोली कहिड़ी, बुनियाद बिना महल जी कीमत छाहे ?”**

अजु असां विवेकानंद तैलीमी संस्था, उन जे २७ शाखाउनि डांहुं निहारे, उन बड़ जे वण जे बुनियाद खे यादि करियूं. इन संस्था जे पाडुनि खे पाणी डेई ऊंचाईअ ते पहुचाइण में दादा झमटमल वाधवाणीअ जो वडो हथु हो. ३५ साल विवेकानंद तइलीमी संस्था जा प्रेज़ीडेंट थी रहिया ऐं हिन संस्था खे वधाइण - वीझाइण में पंहिंजो रतु सतु डिनाऊं. पर उन खां पहिरी १९७९ में इलाहबाद में कुंभ जे मेले में वियल जिनि सिन्धियत जे शैदायुनि, सिन्धी समाज जी शेवा करण लाइ, “भारतीय सिन्धू सभा” खे वजूद में आंदो, उन्हनि में दादा झमटमल वाधवाणी बि हुआ, जिनि पवित्र जलु हथ में खणी सिन्धी ज़ातीअ लाइ, गरीब सिन्धियुनि जी शेवा करण लाइ पंहिंजो सजो जीवन अर्पणु करण जो वचनु कयो.

देश जो विरहाडो थियो, घणेई सिन्धी, सिन्ध छडे, हिन्दुस्तान में शरणार्थी थी आया, दादा झमटमल सिन्धियुनि खे हिन्दुस्तान में संहिजाईअ सां मोकिलण में संदनि मदद करे सघनि ऐं वरी जडुहिं पाण हिन्दुस्तान में आया त सिन्धी शरणार्थियुनि जे मसइलनि हुननि जी निंड हरामु करे छडी. गरीब सिन्धियुनि खे वसाइणु, अनाथ ऐं विधवाउनि खे पंहिंजे पर ते बीहारणु, सिन्धी जवाननि खे लाइकीरअ ते लगाइण लाइ, उन्हनि जे ऊंची तइलीम जो बन्दोबस्तु करणु, सिन्धियुनि खे सियासत में आणण जी कोशिश, मतिलबु त हुननि जे जिंदगीअ जो उदेश्य ई हो सिर्फ सिन्धी ज़ाति जी सेवा करणु. सिन्धियुनि लाइ हुननि पंहिंजे कुटुम्ब वारनि खे त हिति मोकिले छडियो पर पाण सिन्धु में रही सिन्धियुनि खे परमित कढाए डियणु, टिकेट खरीद करे डियणु, गाडीअ में विहारण, उन्हनि जे सामान जी संभाल करणु, गुम थी वियलनि ऐं विछिर्यलनि खे गोल्हे, उन्हनि जे कुटुम्ब सां मिलाइणु, मुस्लमाननि जे गंदी नज़र खां बचाइण लाइ सिन्धी कन्याउनि खे बुर्का मुयसर करणु, सिन्धु में कैदि सिन्धी ऐं ब्रियनि स्वयं सेवकनि खे आज़ादु कराए, हिन्दुस्तान वठी अचणु मतिलबु त अहिडा घणेई कम हुआ जिनि हुननि खे उते रोके रखियो. चवंदा आहिनि जिते चाह उते राह ऐं इहा बि हकीकत आहे त अहिडीन सेवा जे कमनि लाइ, सांई किनि खासि शखिसयतुनि खे चूडीदो आहे, अहिडा ई सांई जा चूडियल, पुरुषार्थी, सादो जीवन ऐं ऊचा वीचार रखण वारा शख्स हुआ दादा झमटमल वाधवाणी.

हुननि जे जिंदगीअ मां, हुननि जे गुणनि मां असी घणो कुझु सिखी सघूं था जीअं त सादगीअ भरियो जीवन, डेख-वेख खां परे, निष्काम सेवा करण, पद-उहिदे ऐं नाले-नामूस जी चाह न रखणु, वक्त जी पाबंदी करणु, गायत्री मंत्र जो पाठु करणु. सिन्धीअ में गाल्हाइणु, सिन्धी भाषा ऐं संस्कृतिअ खे वधाइणु ऐं वीझाइणु, धन जो सद्-उपयोग करणु, बचति ऐं खर्च ते तिखी नज़र रखणु, ईमानदारी, वफादारी, अनुशासन, निस्वार्थ, निडरता, साफ दिली ऐं समर्पण, कड़ी महिनत वारो जीवनु जीअणु मुंझियल जी मदद करणु, सभिनी खे गडु वठी अगिते वधणु, लाइकु इन्सान जी इज़त करणु.

मतिलबु त गुणनि जा मुजसम हुआ दादा झमटमल वाधवाणी, मुंहिंजो हुननि खे शत-शत प्रणाम कंहिं शाइर चयो आहे, “मौतु हूंअ बि ख्यालु आहे, ख्यालु आहे जिंदगी,
ख्याल खे बसि ख्यालु सम्झी, ख्याल खे बदिलाइबो”.

सदा हयात दादा झमटमल वाधवाणी अजु सशरीर असां सां गडु न आहिनि पर उन्हनि जा वीचार, आदर्श ऐं असूल असां जी रहनुभाई करे रहिया आहिनि.

**‘अचे जा ज़ातीअ (क़ौम) जे कमि नथी सा जिंदगी कहिड़ी ?
मथे आ देश भगितीअ खां, इबादत बी सुठी कहिड़ी?’**

आखिर में एतिरो ई चवंदसि त धन्य आहिनि उहे मताऊं जिनि अहिडा फ़रज़ंद ज़णिग्या.

**‘उहे माउर छो न मुर्कनि, जे बा़रोतनि में लोली डियनि
त सदिके सिन्धियत तां तनु मनु, करण जहिड़ी न बी खिज़िमत.’**

پارتيه سنڌو سپا
 भारतीय सिंधू सभा
Bharatiya Sindhu Sabha

(Regd. No. Bom. 432 /80 G.B.B.S.D.)

505, Shree Prasad House, TPS - III, 35th Road, Bandra (W), Mumbai - 400 050.
 Telfax. 2648 8240 Phone : 2605 7250 E-mail : bssmumbai@hotmail.com Website : www.sindhusabha.org

FORM OF MEMBERSHIP

Please enroll yourself as the life member of Bharatiya Sindhu Sabha by filling the appended application form along with Rs.1000/-in cash or by cheque (Life Membership Fee).

Aims and objects: To promote Social, Cultural, Spiritual, Moral, Economic and Educational advancement of Sindhis, spread all over the world who form part and parcel of Bharatiya Social Structure, in conformity with Bharatiya ideas of creating a strong, active and united society, by carrying on Social and other charitable activities and establishing any institution, foundation and trust and also to conduct all such activities, as can help the aims, objects and purposes of the Sabha by material, financial and other means.

The Objectives and Programs:

1. To bring Sindhis on one platform, organize Sindhi Community and make Sindhu Sabha a cadre based institution.
2. To install sacred samskars of Bharatiya Culture and feelings of patriotism, among Sindhis.
3. To put efforts to live in harmony with other communities.
4. To portray true image of Sindhi community and strive to be 'model' for the country.
5. To encourage opening of educational, medical and social services institutions.
6. To create consciousness and pride among the youth of community about their history and cultural and inspire them to take active part in Sindhi Language and literature.
7. To encourage use of Sindhi language & to run Sindhi Classes.
8. To celebrate Sindhi functions and festivals.
9. To arrange gathering of ladies and spread Knowledge about Happy Home.
10. To develop Sindhi Libraries.
11. To help poor and needy Sindhis in different walks of live.

APPLICATION FORM OF LIFE MEMBERSHIP FOR BSS

I..... (Full Address).....

..... PIN CODE.....(Tel):.....

Wish to apply for the life membership of Bharatiya Sindhu Sabha, Mumbai, I enclose herewith cash/ cheque for Rs. 1000/- (Rupees One Thousand only) being the life membership fee.

I hereby declare that, I have read carefully and understood the aims and objects of Bharatiya Sindhu Sabha and shall abide by the rules and regulations of Bharatiya Sindhu Sabha, framed from time to time.

Place.....

Signature .....

Date.....

For Office use: Receipt No. ....

NOTE : FROM APRIL 1ST 2022 SUBSCRIPTION WILL BE Rs. 1100/-

CENTENARY YEAR

1921-2021

آهي. شري جهتمتل ۲۰ سالن کان ان ترست جا ترستي آهن. ترست جو پيو ڪو به ميمبر ڪڏهن ممبئيءَ ۾ نه ايندا آهن، ليڪن جهتمتل جي انهن کي ترست جو حساب ڪتاب ۽ پيو احوال نيماڻتو موڪليندا رهندا هئا. اسپين جو لڇوڀائي هن ترست لاءِ هر سال روپيه ۵ لک موڪليندو رهندو آهي. هن وقت هن ترست ۾ ڪافي وڏي رقم جمع ٿي چڪي آهي. جڏهن جهتمتل جي طبيعت نيڪ نه رهڻ لڳي ته هنن لڇوڀائيءَ کي چئي لکي ٻڌايو ته هاڻي توهان هن ترست جي جوابداري ڪنهن ٻئي کي سونپيو يا ان ترست کي وويڪانند ايڊيوڪيشن سوسائٽيءَ سان جذب ڪري ڇڏيو. هن پتر جو جواب ڏيندي هنن لکيو ته ترست ته توهان ئي هلائيندا، توهان جنهن کي چاهيو ان کي ذميداري سونپي سگهو ٿا. تڏهن شري جهتمتل هن ترست جو چيئرمين پنهنجي وڏي پٽ هريش ۽ پنهنجي ننڍي پيٽ کي ترست جي ذميداري سونپي ڏني. ان جاءِ تي پيو ڪير هجي ها ته خبر ناهي ترست جو ڪهڙو حال ٿئي ها. هيءَ ترست هر سال ضرورتمند سنڌي وديارئين کي آرٽڪل مدد ڪندي آهي. اهڙا هئا اسانجا موسٽ ترست وردي جهتمتل واڌوآڻي جي.

۾ هنن جي پاڙيسري شري ملهوترا ٻڌايو ته انهن ڏينهن ۾ شريمتي ڪانتا جيل ۾ کاڌو اهڙي نموني ڪئي ويندي هئي جيئن ڪا سٺڪ جي پنتي مورچي تي تڻات پنهنجي پتيءَ جي چپي چوري لاءِ ڪئي ويندي هجي! ڪانتا ۾ به جيڪو زبردست اُتساه هئو، اهو ڏسڻ وٿان هئو، گهٻراهت جو ڪو به نشان نه هئو. ڀارت جي وياجن کان پوءِ هي پيو موقعو هئو، جڏهن هنن جو ڀريوار ڪنهن وڏي آندولن جو حصو بڻيو هئو. ڪانتا جي هلڪو ناشتو ڪئي هر روز آرٽر روڊ جيل ۾ پهچندي هئي. جهتمتل لاءِ آندل پوڄن جو لطف سڀ بنديوان وٺندا هئا. اهڙي ڪاريه ڪرڻ ۾ ڪانتا جيءَ کي ڏاڍو آند ايندو هئو. اڄ به انهن ڏينهن کي ياد ڪري هن جون اکيون گرو سان چمڪي اُٿنديون آهن.

ترست وردي ويڪتي.

جهتمتل واڌوآڻيءَ جا ڪاريه سماج جي الڳ الڳ ڪيترن ۾ ڦهليل آهن. هو ڪيترن ئي سماجڪ سنسٽائن ۽ چئريٽيبل سنسٽائن سان جڙيل هئا. اهڙي ئي هڪ ترست آهي پارٽي ٻائي ڏاسواڻي ايڊيوڪيشنل ترست. هيءَ ترست اسپين ۾ رهندڙ هڪ سنڌي ڀريوار جي

جيون جهر مر

هندو ريتين - رواجن کي مڃيندڙ

ٻنهي کي ڪنهن جي شاديءَ تي وڃڻو هئو. انهن ڏينهن ۾ سندن ننڍو ڀاءُ ٽيڪر به اسان سان گڏ رهندو هئو. شاديءَ تي هلڻ جي تياريءَ ۾ اڪثر مونکي دير ٿي ويندي هئي ۽ هو ڪار ۾ منهنجو انتظار ڪندا رهندا هئا. جڏهن تيار ٿي ايندي هئس ته چوندا هئا ڪيتري دير ٿي لڳائين تيار ٿيڻ ۾؟ ماڻهوءَ کي وقت تي هلڻ کپي. ته مون به چئي ڏنو ته توهانجو ننڍو ڀاءُ ته ڪجهه نٿو چوي، هو به ته انتظار ۾ ويٺو آهي ان تي هنن کلي چيو ته ٽيڪر-ٽيڪر آهي، مان جهٽ آهيان. پنهنجي ليٽ-لطيڻيءَ ۾ هن کي چوڻي اٿڪائين. ان جواب تي سڀ کلڻ لڳا.

جيل ۾ چڙو چوڙو - هلڪو ناستو

اهڙي ڳالهه ڪونهي ته فقط شري جهڙي جيل جي من ۾ راشتر ياونا پيريل هئي! هو راشتر به سويم سيوڪ سنگهه جا ڪتر سويم سيوڪ هئا. امرجنسي دؤران ممبئيءَ ۾ هو پهريان شاخص هئا، جنهن کي گرفتار ڪيو ويو. ان وقت هو جن سنگهه جا اڌيڪش هئا. ۵۷۹ ڏينهن تائين هو جيل ۾ رهيا. انهن ڏينهن ۾ هن جو کاڌو ڪانتاجي هر روز جيل ۾ پهچائڻ ويندي هئي، هڪ سويم سيوڪ جي پتني هئڻ جي ناتي پنهنجو گهر ٻار سنڀالي هن به خوب پاڻ موڪيو. وينس اپارٽمينٽ

جهڙي سگهندو هئو ته هو هڪ انوشاسن پريه انسان آهي. هو هر شيءِ کي ترتيب وار رکڻ پسند ڪندا هئا، سماج مان به هو اهڙي ئي قسم جي اميد رکندا هئا ۽ شروعات پنهنجي گهر کان ئي ڪندا هئا. گهر ۾ ڪوبه آيوجن ٿيندو هئو ته اهي پنهنجي سماج جي ريتين رسمن انوسار ئي ڪرائڻ پسند ڪندا هئا. پوءِ پلي پٽن جا جڻيا هجن يا ڏيئرن جي شادي يا پوٽن ڏوهڻن جا جنم ڏينهن. هو ائين ئي چاهيندا هئا ته هندو ريتين رواجن انوسار سڀ ڪارج ڪيا وڃن. هڪ دفعي ته پنهنجي پوٽن پوٽين جا جنم ڏينهن اسڪان مندر ۾ وڃي پوڄا پاڻ ڪرائي ملهايا ۽ اتي ئي پوڄن ڪرايو ويو.

وقت جا پابند

جهڙي وقت جا ڏاڍا پڪا هئا. هو چاهيندا هئا ته هر ڪم پنهنجي طئه ڪيل وقت تي ئي ڪرڻ کپي. هنن جي پتني شريمتي ڪانتاجيءَ ٻڌايو ته هڪ دفعي اسان

آهي ان ديش جي ڀلي لاءِ ڪم ڪرڻ اسانجو اخلاقي فرض بڻجي ٿو. جيڪڏهن ان نموني نه سوچينداسين ته اسان پاپ جا ڀاڳيدار ٿينداسين.

اڄ ڪلهه پنهنجن ڪٽنبن ۾ ، تعليمي سنسٽائن ۾ ، سرڪاري توڙي غير سرڪاري سنسٽائن ۾ اهڙي قسم جي اخلاقي همت جو اڀاؤ ڏسون ٿا. لال بهادر شاستري يا لال ڪرشن آڏواڻيءَ جهڙا ڪي ڳاڻ ڳڻيا هوندا جيڪي پنهنجي اخلاقي همت ڏيکاري پنهنجي پد تان استيعفا ڏيڻ کان ڪين ڪيائيندا. چونڊن ۾ هارائڻ کان پوءِ به ڪيترن سالن تائين سرڪاري بنگلا خالي نه ڪرڻ، جائز ٽئڪسون نه پرڻ وغيره اهڙن نتا ڪتت نيتائن ۾ ڪٿي آهي اهڙي اخلاقي همت، اهڙا ماڻهو ڪانئر آهن، ڇا انهن کي ائين ڪرڻ سونهين ٿو؟

باقي روز گيتا جو پات ڪرڻ، پوڄا ڪرڻ، مندر ٺهرائڻ وغيره سان اسانجا فرض پورا نتا ٿين. پر گيتا جي ارت کي برابر سمجهي پنهنجي جيون ۾، پنهنجي آچرڻ ۾ اپنائڻ لاءِ اسان کي همت ڪپي ۽ اها اسانجي اندر سمايل ڪايرتا کي هٿائڻ کان سواءِ نه ايندي. شري ڪرشن ڀڳوان جو هي واکي ”توڪي ائين ڪرڻ سونهين ٿو.“ ڪانئر ماڻهن لاءِ چهبوڪ جي ڦٽڪي سمان آهي.

With Best Wishes From

Kalani Marketing

Manoj D. Kalani

D.T. Kalani House,
Chandreshkhar Azad Marg,
Khemani,
Ulhasnagar - 421002
M : 9820288400

هرايو آهي. سڀ ڪٿري ۽ ۱۸ اڪشوهٽيون سينا
 آمهون سامهون بيٺيون آهن ۽ هي همراھ ات هٽي
 بيٺو آهي، چي، پنهنجن کي ڪيئن ماريئندس؟
 ”توڪي ائين ڪرڻ جڳائي؟“ جو مطلب
 ڪايرتا سان آهي، دل جي ڪمزوريءَ سان آهي.
 انهن لفظن ذريعي هن ارجن کي چمبوڪ جو هڪ
 زوردار ڦٽڪو هنيو، جنهن ارجن کي ساڄاڳ
 ڪيو ۽ ڪرم جا سدانت، گيان، پڳتتي وغيره جو
 گيان ڏيئي کيس واپس لٽائيءَ لاءِ تيار ڪيو.
 گيتا جا هي وچن، ڇا اسان سڀني سان لاڳو
 نٿا ٿين؟ رستي ويندي ڪنهن ٻئي ماڻهوءَ سان
 ڪو حادثو ٿئي ته ان جي مدد ڪرڻ بدران پاسيرو
 ٿي هليا ويندا آهيون ۽ اهو ئي سوچيندا آهيون ته
 ڪير ’لٽي‘ ۾ پوي! ته ڇا اسانجي اها ڪايرتا
 ناهي؟ ڇا اهو اسانجو اخلاقي فرض ڪونهي؟ ان
 لاءِ همت ڪڍي، اخلاقي همت ڪڍي.
 منهنجي ننڍپڻ جو هر ڪلاسي ريميش
 (نالو بدليل) پڙهڻ ۾ هوشيار هو پر سندن گهر
 جي حالت تمام سڪيم هئي. پيءُ ڪلفيون کڻي
 ننڍن ڳوٺن ۾ وڃي وڪڻي ايندو هو ۽ گوڏي
 تائين چٽين لڳل ڌوٽي پائيندو هو. پاڻي پاڻي ميڙي
 پت کي پڙهائڻ جو اونو رهندو هوس. قصو ڪوتاه،
 اهي ڏينهن به گذري ويا. پت لائقيءَ لڳو ۽ آفيسر
 جي پوست تي ڪيندر سرڪار جي هڪ آفيسر

۾ ڪم ڪرڻ لڳو. هڪ ڏينهن سندس پتا ڪنهن
 ضروري ڪم سان ريميش جي آفيس ۾ اچي ٿو.
 ريميش ان وقت پنهنجي ڪنڀن ۾ ٻئي آفيسر سان
 پئي ڳالهايو. پيءُ کي گوڏي تائين ڌوٽي پيل ڏسي
 هو هڪدم چٽڙ ڏيندي پيءُ کي گهر وڃڻ لاءِ
 چيو. قسمت سان مان به ان وقت ٻئي ڪنڀن ۾
 پنهنجي دوست وٽ ويٺو هوس ۽ سوچيو هوم ته
 هن دوست وٽان ڪم لاهي پوءِ ريميش وٽان ٿي گهر
 ويندس. آفيسر ريميش کان پڇيو ته هي ڪير ماڻهو
 هو. ريميش جواب ڏنس ته منهنجي گهر جو نوڪر
 هئو! مان تپرس ۾ پئجي ويس. ۽ ريميش کي ملڻ
 بنان ئي هليو ويس.
 ڪٿي هئي اخلاقي همت؟ جو فخر سان
 چئي سگهي ته منهنجا پتا آهن. پنهنجي پتا لاءِ
 اهڙا اکر چوڻ، جنهن سندس پڙهائيءَ لاءِ پنهنجو
 رت ست ڏنو، ڇا ريميش لاءِ اهو سونهين ٿو؟
 دادا جهڙو وادواڻي هميشه هر ڪنهن کي
 اخلاقي همت ڏيڻ تي زور ڏيندا هئا. هو اڪثر
 چوندا هئا ته جنهن ڪٽنب ۾ اسان جنم ورتو آهي،
 ان ڪٽنب جي پلي لاءِ، بهبوديءَ لاءِ سوچڻ اسانجو
 اخلاقي فرض بڻجي ٿو. نيڪ ان نموني جنهن
 سماج ۾ جنم ورتو آهي ته ان سماج جي پلي ۽
 بهبوديءَ لاءِ ڪم ڪرڻ اسانجو اخلاقي فرض
 بڻجي ٿو. ساڳئي نموني جنهن ديش ۾ جنم ورتو

طرف چڪڙ جا حياءَ هلايا، چاڪاڻ جو دريوڌن هن کي ڪيئن سماجهاڻجي. دليلبازيءَ جو، ترڪ جو گهڻو دارومدار ڦڪرڻ تي ئي هو، پر سڀ و ترڪ جو وقت ڪونهي، ٻڏي جواب ڏيئي ڪوششون ناڪامياب رهيون ۽ جنگ اچي ڪنڌ ويني آهي. ڪرشن سوچيو هن کي پهرين سجاڳ ڪرڻو پوندو. لوڏي اٿارڻو پوندو، هن کي جوش تي پهتي.

ارجن، يدشتر وانگر صفا شانتي وادي اڏي ڏياريندي شري ڪرشن پڳوان چوي ٿو، ”ننت توه اُپ ٻڏي تي.“ (توڪي ائين ڪرڻ سونهي ٿو؟) نه هو. پانڊو سينا جي هن سيناپتيءَ کي ڀڳ جي ڪارڻن جي پوري پوري ڄاڻ هئي. هن کي ڇڱيءَ طرح سڏ هئي ته پنهنجن پائرن کي حيران پريشان ڪرڻ ۾ مزو ماڻيندڙن، راند ۾ ڪپت، فريب ۽ حرفتون ڪندڙن، دروپديءَ جو زبردست ايمان ڪندڙن سان لڙائي ڪرڻي آهي. ڪروڪيتر جي مٿان ۾ سينائون هڪ هيڪاڻي ڪرڻ لاءِ گڏ ٿي ويون آهن. آمهون سامهون مورچا سنڀاليا ويا آهن. ايتري قدر جو شنڪ ناد به ٿي چڪا آهن. رڳو هٿيارن هلائڻ جي دير هئي ۽ ارجن چيو ”رت پنهي سينائن جي وچ ۾ بيهاريو وڃي، جيئن مان سڀني کي ڏسي سگهان.“ ڪرشن ائين ئي ڪيو ۽ ارجن جي من ۾ دڪ جا ٻج ڦٽي نڪتا. موڊ بدلاجي ويو. مرڻ مارڻ لاءِ تيار ارجن کي پنهنجن مٿن مائتن لاءِ پريم اُٿڻ ٿئي ٿو. ڇت کي شنڪائن گهيري ڇڏيو. شري ۾ ڏڪڻي پئدا ٿي. بدن پگهر ۾ شل ٿي ويو. گانڊيو هت مان ڇڏائجي ويو. ارجن ۾ اهو وشاد غلط وقت تي پئدا ٿيو.

پنهنجي سڪيلڏي پت جي شاديءَ جون مهنن کان پيءُ تياريون پئي ڪيون، شاديءَ جا نينڊ پتر چڀجي ۽ ورهائجي ويا، ننهن ۽ پٽ لاءِ ويس وڳا ڪپڙا لٽا سون مين زيور تيار ٿي ويا، مت مائت اچي سهڙيا آهن. بئنڊ باجا وڃي رهيا آهن. براهمن شاديءَ جي پوري تياري ڪئي آهي. هٿيالي جو وقت اچي ٿيو آهي. برابر ان وقت گهوت کي تتو گ بيان جي چمڪات ٿي. هي سنسار مٿيا آهي. سڀ سڪ ۽ وشيه پوڳ کڻ پنگر آهن. سنسار جي چڪر مان ڇٽڻ ئي مانو جيون جو لڪش آهي، ان ڪري مان شادي نه ڪندس.

ان وقت پيءُ غصي ۾ چوي ٿو ”بيوقوف توکي شادي نه ڪرڻي هئي، ته ان وقت بڪين ها ن؟ هينئر ته اسانجي عزت جو خيال ڪر. توکي ائين ڪرڻ سونهين ٿو؟

بس، اهڙي استتتي ارجن پئدا ڪئي آهي. ڀڳ جون سڀ تياريون مڪمل ٿي چڪيون آهن. رت هلائڻ لاءِ ارجن، ڪرشن کي خاص دوارڪا مان گ

توڪي ائين ڪرڻ سونهين نٿو. نٿت تويہ اپ پڌيتي.

(گيتا شلوڪ ۲ - اڏياڻ ۲)

’پر تويہ اچ چوڙاڻ نالي وارو هڪ
ناتڪ هلي رهيو آهي. ناتڪ جي وچ وچ ۾
ڪي مزاحي درشيه به وڌا ويا آهن، جنهن
ڪري درشڪ خوش آهن. ناتڪ ۾ هڪ جنگ
جو نظارو به ڏيکاريو ويو آهي؛ نغارا زور زور
سان وڃي رهيا آهن. نوجوان پنهنجائي
ماتريوميءَ جي حفاظت لاءِ پنهنجا هٿيار
پنوهار ڪم سان ٻڌي لڙائيءَ جون زوردار
تياريون ڪري رهيا آهن. ان وقت هڪ نوجوان
راجپوت عورت اچي ٿي ۽ ايندي ئي پنهنجائي
پتيءَ کي سڏي ٿي. هوءَ کيس لڙائيءَ تي وڃڻ
لاءِ تاڪيد ڪري ٿي. پر هن جو مٿس لڙائيءَ
تي وڃڻ لاءِ گوتائڻي ٿو ڪري، بهانا ٿو بڻائي.
راجپوت ناريءَ جو خون ٽهڪي اٿي ٿو ۽
چويس ٿي، ”ڪائي ڳالهه ناهي، تون منهنجا
هي چوڙا پائي گهر سنڀال، هيڏانهن ڪر
پهنجائي تلوار، مان ٿي وڃان لڙائيءَ جي ميدان
تي.“ پوءِ ته هن نوجوان جي مردانگي جاڳي
اٿي ۽ تيار ٿي هلي ٿو لڙائيءَ جي ميدان تي!
جوڻس جي هنن اکرن ۾ چڱو چمبوڪ جو ڪم

ڪيو ۽ هڪدم هليو لڙائيءَ جي ميدان تي.
مهاڀارت جي لڙائيءَ وقت ڪرشن سارڻي
آهي ۽ ارجن مهارڻي. ارجن پراثرنا ڪندي چوي
ٿو ته هي ڪرشن رت کي پنهي سينائن جي وچ ۾
بيهاريو جيئن مان ڏسان ته مونکي ڪهڙن
يوڏائن سان لڙائي ڪرڻي آهي. شري ڪرشن،
رت پنهي سينائن جي وچ ۾ اچي اٿي ٿو بهاري.
ارجن پنهي طرفن ڏٺو ته هن کي پنهي سينائن ۾ پتا
جا پائر، ڏاڏو، گرو، ماما، پائتيا، پونا، دوست، ساهرا
وغيره نظر آيا. هن جو وات سُڪي ٿو وڃي،
سرير مان شڪتي غائب ۽ ڏڪڻي پندا ٿي ٿي
وڃي. هن جي دل ۾ ڪايرتا پندا ٿي ٿي ۽ سوچي
ٿو ته ماريان ته ڪنهن کي ماريان؟ سڀ پنهنجا ته
آهن ۽ لڙائي ڪرڻ کان منع ڪري ٿو.
يڏ جو داستان پلي ئي ڪهڙن سندر اکرن
۾ بيان ڪيل هجي، پر لڙائي آخر لڙائي ئي
آهي، جيڪا ڪڏهن به سندر ن ٿي سگهي!
يڏشتر ڪيتري نه ايمانداريءَ سان ڪوشش ڪئي،
جيئن يڏ نه ٿئي ۽ هن ان لاءِ ڪرشن جو به سات
ورتو ۽ هن جي معرفت ڪرڻ کي به پنهنجائي

گويل جي گهر ترسڻ شروع ڪيو. اٽل جي ڏاڍي شانت سڀا وارا هئا. هڪ ئي ڪمري ۾ ويٺا رهندا هئا. ڪڏهن ڪو ملڻ لاءِ ايندو هئو، تڏهن ئي ڳالهيون ٻولهيون ٿينديون هيون. اهڙيءَ طرح سڪندر بخت جو به اچڻ وڃڻ ٿيندو رهندو هئو. سڪندر بخت سان هنن جي گهري دوستي ٿي ويئي هئي.

جهڙوڪ جي ڌارمڪ ڪون هئا پر ناستڪ به ڪونه هئا. هو ڪرم ڪانڊي به ڪونه هئا. هنن پنهنجن سڀني پٽن، پوٽن، ڏهڻن جي جنم سنسڪارن ۾ هندو ريتين رواجن کي ڪافي مهتو ڏنو. ايتري قدر جو جنم ڏينهن وغيره ملهائڻ ۾ به هندستاني ڀڄڻيءَ سان ملهائڻ تي زور ڏنو. جهڙوڪ، پنهنجي ڀريوار ۾ گنڀير انسان جي روپ ۾ نه ليکيو ويندو هو، هو انوشاسن پريه هو، پر موقعو ملندي مزاق به ڪندا هئا. پنهنجي ننڍي نونهن کي خود پاڻ ئي آفيس ۾ وٺي ويندا هئا. هنن کي بزنس سيکاريو. پنهنجي پنهي پٽن جي بزنس جي حساب ڪتاب تي به نظر رکندا هئا. پنهنجي آخرين ڏينهن ۾ رام ۽ هريش جي آفيس ۾ هفتي ۾ ۲ ڏينهن ضرور وهندا هئا. هو هڪ گتيشيل ويڪٽي هئا. اهڙا انسان سدائين اٿان جي ڪلپنا ڪندا آهن. پنهنجي استتتي کي نيڪ رکڻ لاءِ هو سدائين ڪوشش ڪندا رهندا آهن.

With Best Wishes

POHOOMALS EXPORTS PVT LTD

308-310 TURF ESTATE SHAKTI MILL LANE
DR. E MOSES ROAD
MAHALAXMI (W) MUMBAI - 400 011
TEL NO 022-66665939 / 91 9321004443
email id operator@peplexports.com

STAR EXPORT HOUSE

Manufactures wanting to supply products please mail offers

CENTENARY YEAR

1921-2021

دين ديال اُپاديابه، لال ڪرشن آڏواڻي، ناناجي
ديشمڪ جي جھمٽل پريوار سان ڏاڍي گھرائپ
هئي. جن سنگھ جي زماني ۾ هوٽلن مو ترسڻ
جو چلن ڪونه هئو. ان ڪري پرواس دؤران
نيتائون ڪنهن نه ڪنهن ڪاريه ڪرتا وٺ ٿي
ترسندا هئا.

انهن ڏينهن ۾ جھمٽل جيءَ جو گھر
پرچارڪن، ڪاريه ڪرتائين ۽ نيتائين لاءِ آشرم
سمان هوندو هئو. دين ديال جيءَ جو، جھمٽل
جي پريوار سان لکنؤ جي زماني کان ئي ناتو رهيو.
دين ديال جيءَ سنگھ تي پابندي لڳڻ کان پوءِ
جھمٽل جيءَ جي پتا جي لکنؤ واري گھر ۾
پنهنجي آڳاٽي واس جو وقت گذاريو هئو. دين
ديال جيءَ کي سنڌين جي مڪاني دال بيحد پسند
هئي. ڪانتاجي سڀني اتئين جي سار سنڀال لهن
۾ هڪ سگھڙ گرهنيءَ وانگر ڪم ڪندي هئي.
ناناجي ديشمڪ موقعو ملندي ورليءَ واري گھر ۾
به ترسندا هئا. ننڍي پُٽ رام سان ته هنن جي ڏاڍي
پتائجندي هئي! ناناجي پوري پريوار سان ايترو ته
هري مري ويا هئا جو کين اُتي پنهنجاڻپ جو
احساس ٿيندو هئو. هن کي ڏسي ائين ڪڏهن به نه
لڳندو هئو ته هي ڪي وڏا پرچارڪ آهن! اٽل
جيءَ به پنهنجي شروعاتي پرواسن ۾ جھمٽل
جي گھر ٿي ترسندا هئا. پوءِ هو شري ويد پرڪاش

ايندي هئي. هو پنهنجي زندگيءَ ۾ ڪڏهن
آرام سان نه ويٺا. هر ڪنهن تي هنن جي نظر
رهندي هئي. هنن کي فضول خرچ لاءِ ڏاڍي
نفرت رهندي هئي پر ڪنهن کي منع به نه
ڪري سگھندا هئا. هنن کي ڪتابن پڙهڻ تي
ڏاڍو شوق هئو - راجنيتيءَ تي، گرو جيءَ جا
لکيل ڪتاب هميشه پڙهندا هئا. ٻين ڪتابن ۾
ويڪانند جا ڪتاب هنن کي ڏاڍا پريهه هئا.
سنڌي ساهتيه ۾ به هنن جي ڪافي دلچسپي
هئي. فائيو ستار سنسڪرتي هنن کي پسند نه
هئي. جيڪڏهن پرواس تي وڃڻ ٿيندو هئو
ته ڪنهن نزديڪي ڪاريه ڪرتا جي گھر
رهڻ پسند ڪندا هئا. پورو جيون سنگھ ميه
سنسڪارن سان ڀريل هئو.

جھمٽل جيءَ جو گھر سنگھ پريوارن
لاءِ پنهنجو گھر هئو. سنگھ جا پرچارڪ
هجن يا جن سنگھ ۽ ڀارتيه جنتا پارٽيءَ جا
نيتا، ممبئي پرواس درميان هو هنن جي گھر
ٿي ترسندا هئا. پنڊت دين ديال جي، مانڀه
ناناجي ديشمڪ، اٽل جي، سڪندر بخت ۽
لال ڪرشن آڏواڻي جي هميشه هنن وٽ ئي
ترسندا هئا. جھمٽل جيءَ جو پورو پريوار
هنن جي مهمان نوازي ڪري پاڻ کي پاڳيڻالي
سمجهندا هئا. سنگھ ڪاريه جي ڪري

ڪاروبار هلائڻ جي ڪم ۾ ماهر آهي. جهڙوڪ ڪي سنڌي پاشا سان ڏاڍو پيار هئو. ان ڪري ئي هن تنهنجي ٻارن کي سنڌي پڙهائي. ننڍو پٽ رام ته پنهنجي ڏهين درجي جي امتحان وقت پڻ ٻين کي سنڌي پڙهائيندو هئو. صبح جو چئڻ بجي اٿي پڙهائي ڪرڻ تي لڳي ويندا هئا، ان ڪري جهڙوڪ پنهنجي آفيس ۾ پڻ دير سان ويندا هئا. ان حقيقت مان اندازو لڳائي سگهجي ٿو ته هو سنڌي پاشا لاءِ ڪيترو نه سمرپت هئا. پنهنجي ڌيءَ جيوتيءَ کي پڻ سنڌي سيڪاري. جهڙوڪ خود قانون جي پڙهائي ڪئي ۽ پنهنجي ڌيءَ جيوتيءَ ۽ پٽ هريش کي پڻ قانون جي پڙهائي ڪرڻ لاءِ اُتساهت ڪيو. ڇو جو هنن جو چوڻ هئو ته اهڙي پڙهائي ڏکئي وقت ۾ مددگار ٿي سگهي ٿي. ڪوڙو ڏيڪاڙو ته هنن کي بلڪل پسند نه هئو. هو ڪومل، انوشاسن پريم، ۽ سڌانتن تي اڏول رهڻ وارا هئا.

هنن کي کاڌي پيئي ۾ بلڪل سادو کاڌو پسند هئو. مرچ گهٽ کائيندا هئا. شروعات ۾ هو چانهه جا شونقڻ هئا. بعد ۾ چانهه بلڪل چڏي ڏني. چانهه جي آڇ ڪرڻ تي چوندا هئا ته چانهه پيئڻ جي اڇا ڪانه ٿي ٿئي. ها، هنن کي ڪجهه چائينيز ڊشز پسند هيون. هنن ان جي ڪڏهن اڇا ڏيکاري ۽ ننڍي ننهن جهٽ پٽ تيار ڪري کڻي

ڪيو. انهن ڏينهن ۾ هن جو سنڌ جو پراڻو دوست ڪيسواڻي بردرس گڏجي ويو، جنهن کي اليڪٽريڪل پارٽس جو بزنيس هئو. جهڙوڪ انهن سان گڏجي واپار ڪرڻ لڳو. ننڍپڻ جي دوستي واپاري رشتن کان ٿيندي سماجڪ ڪارين ڪرڻ ۾ جنبي ويئي.

شاديءَ کان پوءِ جهڙوڪ جو ممبئيءَ ۾ سماجڪ دائرو ڪافي وڌڻ لڳو. شاديءَ جي ٻي رات ئي ڪنهن ميٽنگ ۾ هليو ويو هو. هو هميشه شانت ۽ چپ چاپ رهندو هئو. هن پنهنجي گهر جي سموري جوابداري پنهنجي پٽني ڪانتا کي سونپي ڏني هئي. ڪڏهن هن جي پٽني ڪنهن گهرو مثلي تي چرچا به ڪئي ته جهڙوڪ چوندو هئو ته مونکي انهن جهنجهڻن ۾ نه وجهه. ان باري ۾ هو هميشه ڪچ نه ڪچ سوچيندو رهندو هئو. هو وڏو سنيمي ۽ نيماڻو انسان هئو.

شري ڪيسواڻيءَ سان گڏ ڪم ڪندي ڪندي هنن ڪانڊيوليءَ ۾ اليڪٽريڪل پارٽس جي هڪ فئڪٽري به وڌي. ان فئڪٽريءَ ۾ هن جو ننڍو پٽ رام ڪرڻ ويندو هو. جهڙوڪ ڪي ٽي ٻار آهن - هڪ ڌيءَ جيوتيءَ ۽ ٻه پٽ - هريش ۽ رام. هريش ڏاڍو ترتيب وار ڪم ڪندڙ آهي پر رام

سن ۱۹۵۵ع ۾ جهتمتل جي شادي سانتاڪروز جي ڊاڪٽر بولچند هنگوراڻي جي ڌيءَ ڪانٽا سان ٿي. هي به هڪ اهڙو سناجوڳ هئو جو ڪانٽا جو ڀاءُ ڊاڪٽر رام هنگوراڻي جهتمتل جو پراڻو دوست هئو. سنڌ ۾ ڪراچيءَ جي شڪارپور ڪالوني بم ڪانڊ جي ڪري هنن ٻنهي جي پاڻ ۾ دوستي ٿي ۽ اها دوستي رشتي ۾ بدلجي ويئي. جهتمتل جو جيون هاڻي پرچارڪ مان بدلجي گرهست جيون ۾ ٿي پيو. ورلي سي فيس تي پنهنجي آفيس پراسان هنن پنهنجو گهر ورتو. هنن جا ماما پتا ته ڪولابا ۾ پائپ والا بلڊنگ ۾ ئي رهڻ لڳا جو ننڍي گهر هئڻ سبب مڃبور ٿي سڀ الڳ الڳ رهڻ لڳا. ليڪن هنن جي ماما پتا هڪ شرط رکي ته ڌياريءَ جي وقت سڄو پريوار هڪ هنڌ گڏجي رهندا ۽ لڪشمي پوڄن گڏجي ڪندا. لڳ ڀڳ اهائي پرمپرا جهتمتل پنهنجي پٽن - ڌيءَ سان ناهي رکي. هر آرتوار يا موڪل جي ڏينهن تي سڀني جو هڪ ٻئي سان گڏجڻ ضروري هئو !

جهتمتل جي پرنڪٽس خوب هلڻ لڳي، هو شري هوتچند آڏواڻيءَ سان گڏ هئو. ڪجهه سالن بعد جهتمتل جو من پرنڪٽس ڪرڻ مان ڪڪ ٿي پيو ۽ هن پنهنجو سڄو ڪاروبار پنهنجي ننڍي ڀاءُ ٽيڪر ۽ ننڍي مامي جي حوالي

سبب ڏاڍي بي آرامي هئي ۽ هر طرف نفرت، گهٽتائي ۽ بي سلامتيءَ جو ماحول هو، هوڏانهن لکنوءَ ۾ جهتمتل جي پتاڪي ڀارت سرڪار پراڻي انيئون جي آڌار تي ريلوي ۾ نوڪري ڏني ۽ اُتي ئي هن کي سرڪاري ڪوارٽر به ڏنو ويو. جهتمتل جي ڀاءُ ٽيڪر کي لکنوءَ سڄيواليه ۾ پڻ نوڪري ملي. پيڻ ليلا ڪاليج ۾ پڙهائي ڪري رهي هئي. ننڍي پيڻ جمنا ۽ ڀاءُ ايجان ڪافي ننڍا هئا. جهتمتل جي سڀني کان ننڍي پيڻ پشپا جو جنم ۱۹۴۹ع ۾ لکنوءَ ۾ ٿيو. پنهنجي هن ننڍي پيڻ کي جهتمتل پنهنجي ڌيءَ وانگر پيار ڪندو هئو.

بمبئيءَ ۾ اچي جهتمتل وڪالت ڪندي ڪندي سي. اي جي پڙهائي به پوري ڪئي ۽ پنهنجي ننڍي ڀاءُ ٽيڪر کي بمبئي ۾ گهرائي ورتو. تڏهن جهتمتل پنهنجي ڀاءُ سان گڏ ڪولابا ۾ هڪ هاسٽل ۾ رهڻ لڳو. جهتمتل تي پنهنجي ڪٽنب جي وڏي جوابداري اچي پيئي جو سندس ماما پتا پڻ بيمار رهڻ لڳا. ان سبب جهتمتل ڪمبالا هل تي هڪ مڪان ڪرائي تي ورتو ۽ پورو پريوار اچي اُتي رهڻ لڳو. اُتان پوءِ هو ڪولابا جي پائپوالا بلڊنگ ۾ رهڻ آيا. ڀارت وڃڻ جي ٻن سالن کان پوءِ سمورو پريوار هڪ هنڌ گڏ ٿي سگهيو.

تپسوي - جيون ياترا

اشوني ڪمار مشرا

ٻارن تي ماءُ جي سنسڪارن جو اثر هو. ماما جسودا ديويءَ جو سپاءُ مٿر ۽ ديالو هئو ۽ وهنوار وغيره ۾ به تمام وشال هرديءَ واري هئي. ان ڪري ساهري توڙي پيڪي وارا هن جي ساراهه ڪندا هئا، هوءَ پاڙي ۽ آس پاس جي ٻارن جي ڪافي سهايتا ڪندي رهندي هئي. هوءَ پنهنجي پتيءَ جي پئسن مان غريب ٻارن لاءِ ڪپڙا خود سبي ورهائيندي هئي. غريب گهرجانو ماڻهن جي سڀوا ڪرڻ هن جو سپاءُ هئو. اهڙو ئي سپاءُ جهڙو ڪرڻ جو ۽ سندس ڀائرن پيئرن جو بڻاجي پيو. جهڙو ڪرڻ جي پيڻ لڀا به سنگهه جي شڪشا ورتي هئي. اهڙيءَ طرح هن جو سڄو پريوار سنگهه ميه ۽ راشتر پڳت پريوار هئو.

ڀارت جي وڃڻ بعد هن پنهنجي پريوار کي لکنوءَ موڪلي ڏنو ليڪن پاڻ ڀرم پوجنيءَ ۾ روجيءَ جي آديش جو پالن ڪندي سنڌ ۾ ئي رهي پيا ۽ اتي قاتل هندن کي سلامتيءَ سان ڀارت موڪلڻ جي ڪم ۾ لڳي ويا. اهو ڪارو پورو ٿيندي ئي بئريسٽر هوتچند آڏواڻيءَ سان گڏ بمبئيءَ ۾ لا جي پرنڪٽس ڪرڻ لڳا. اهڙيءَ طرح ڏينهن گذرڻ لڳا. ليڪن ملڪ جي وڃڻ

شري جهڙو ڪرڻ وڌو ۽ آڏواڻيءَ جو جنم سنڌ جي سکر شهر ۾ ۱۰ مارچ ۱۹۲۱ع تي هڪ وچولي پريوار ۾ ٿيو. هن جي پتا جو نالو شري تولارام روچيرام آڏواڻي ۽ ماما جو نالو جسودا ديوي آڏواڻي هئو. هنن جا پتا ريلوي ۾ ڪم ڪندا هئا. جهڙو ڪرڻ جي پاڻ ۾ ئي ڀائر ۽ ٽي پيئرن هيون، جن ۾ جهڙو ڪرڻ سڀني کان وڏا هئا.

جهڙو ڪرڻ جي پڙهائي حيدرآباد ۽ ڪراچيءَ ۾ ٿي، هو ننڍپڻ کان ئي پڙهڻ ۾ هوشيار هئو. هنن پڙهائي پوري ڪري سنڌ ۾ ئي انڪم ٽئڪس ڊپارٽمينٽ ۾ نوڪري شروع ڪئي. ۱۶ سالن جي عمر ۾ سنگهه جا سويم سيوڪ بڻيا. جڏهن هنن ڏٺو ته نوڪريءَ سبب سنگهه ڪاريه ۾ تڪليف اچڻ شروع ٿي آهي ته هنن نوڪري ئي ڇڏي ڏني ۽ بئريسٽر هوتچند آڏواڻيءَ جي سهاڻڪي جي روپ ۾ ڪم ڪرڻ لڳا. تڏهن هن جي ساڃاڻپ سنڌ جي پرائنٽ پرنچرڪ شري راجپال پوريءَ سان ٿي. سنڌ ۾ سنگهه جو پرياءُ وڌيڪ هئو. ساڃاڻپ ڀارت ورش ۾ انهن ڏينهن ۾ وڌي وڌي شاخائون سنڌ ۾ لڳنديون هيون.

جهڙو ڪرڻ جي پتا جي نوڪريءَ ۾ بدليون جام ٿينديون هيون، ان ڪري سڀني

هر ۾ ٻارن سان سنڌيءَ ۾ ڳالهائين ۽ پارٽيءَ جا رهبر هئا. دادا آر.ايس.ايس ۾ پاڻ ۾ گڏجن ته سنڌيءَ ۾ ڳالهائين. دادا جو اهو چوڻ هو ته توهان جو ٻار پلي سنڌيءَ ۾ نه ڳالهائي پر توهين انهن سان سنڌيءَ ۾ ڳالهايو، جيئن ٻارن جي ڪن ۾ سنڌيءَ جو پراڻ پوي.

دادا وٽڪيشن ۾ ٻارن کي سنڌي لکائڻ تي زور ڏنو. انهن لاءِ وٽڪيشن ۾ ڪلاس هلائڻ شروع ڪيا. دادا جي پريترڻا سان سنڌي سمر ڪئمپ چالو ڪيون ويون. سنڌي پنهنجا ڏڻ وار ممهائين. سڀني شاخائن کي هڪ جهڙا پروگرام ڪرڻ جي هدايت ڏني. انهيءَ ڪري چيٽي چنڊ، رکشا بنڌن پارٽي سنڌو سڀا جي پهچان ٿي ويئي.

زالن جي ڪاريه تي دادا زور ڏنو. زالن جا الڳ الڳ پرائنٽن ۾ سيمينار رکيا ويا. جوانن کي همٿائڻ لاءِ انهن جا ڪاريه ڪرم رکيا ويا.

دادا هڪ اهڙي شخصيت هئا، جو هو جيڪو چوندو هئا، ان تي پاڻ عمل ڪندا هئا. هنن پنهنجي زندگيءَ جو هڪ مشن ناهي چيو ته سنڌي ٻوليءَ کي بچائڻ، ۽ ان جي واڌاري لاءِ مون کي ڪم ڪرڻو آهي. دادا نسوار ٿي، سچا سڀواڌاري هئا. هو جن سنڱهه آهي.

پارٽيءَ جا رهبر هئا. دادا آر.ايس.ايس جي ويچارڌارا وارا، سنڱهنن ۾ وشواس رکڻ وارا هئا.

اڄ به دادا جن جا اهي لفظ ڪنن ۾ گونججن ٿا. دادا هميشه اسان کي 'بيتا' ڪري چوندا هئا. جنهن ڪري دادا سان ڏاڍي پنهنجائپ لڳندي هئي. اڄ به دادا جن جي ڌيءَ شريمتي جوتي ڪنوڱا ۽ ڀٽ هريش واڌواڻي سنڌو سڀا سان جڙيل آهن. جوتي سڀاؤ جي نهني، نماڻي آهي. ان مان اسانجون دادا جون سکون لهنديون آهن.

دادا جا اهي اکر مون کي ياد ٿا اچن. دادا مون کي چيو هو ته اڃان ڪيترو وقت راجنيتيءَ ۾ ڪم ڪم ڪندين؟ هن وقت پنهنجي سماج لاءِ وقت ڏي. دادا جي انهن اکرن اهڙو ته اثر ڪيو جو مان راجنيتي ڇڏي پارٽي سنڌو سڀا جي ڪم کي لڳي ويس. مان اڄ جيڪا به آهيان، دادا سان ۽ ڏک ڪري اڳيان وڌي آهيان. منهنجا ۽ اڏ فادر هڪ دادا ۽ ٻيو حشو آڏواڻي.

دادا جن کي منهنجا شت شت پرڳام، وندن ۽ نمسڪار آهي. اهڙي شخصيت صديءَ ۾ ڪا ورلي پئدا ٿيندي نسوار ٿي، سچا سڀواڌاري هئا. هو جن سنڱهه آهي.

آدرٽيہ

دادا جھمٽل وادو اٽي

وينا پاٽيہ

پنهنجي جنم ڀومي ڇڏي وڃان کان پوءِ
ڀارت ۾ آياسين. ڀارت ۾ اچڻ کان پوءِ
اسان سڀني لاءِ هڪ اهم مٿلو هو: پاڻ
کي وسائڻ ۽ روزي روٽي ۽ جو. جنهن
کي جيتي به سمجهه ۾ آيو، اُتي وڃي ڪري
پاڻ کي وسايو. سنڌي ماڻهو سڀاڙو جا نهنا،
نماڻا، مڪاني ماڻهن سان نمي هلڻ لڳا.
گهٽ نفعي تي واپار ڪري پاڻ کي
ٿانئڪو ڪيائون. دادا اهو اسان کي
سمجهايو.

پر دادا ڏکي من سان چيو ته ان
سڄي وقت ۾ پاڻ کي وسائڻ جي چڪر ۾
اچي ڪري پنهنجي ٻولي، پنهنجو
ساهتيه، پاشا کي ڀلائي ويناسين. سنڌي
سڪول ڪاليج بند ٿيندا ويا. گهر ۾ سنڌي
ڳالهائڻ گهر تي ويئي آهي.

ته سوال ٿو اٿي ته ڇا ۲۰-۲۰ سالن
جي اندر پنهنجي سنڌ ڀومي ۽ کي ڀلجي
وينداسين؟

نه اسان سنڌين کي لڀي، نه زمين. ته
ڪيئن اسانجي سنڌيت ڦاٽڻ رهندي؟
دادا چيو ته توهان سڀني کي گڏجي
ڪري هن ڪاريه کي وڌائڻو آهي. خاص
ڪري زالن کي ۽ جوانن کي هن ڪم ۾ زڙ
ڏيڻو آهي. مائٽن جي ذميواري آهي ته ڏ

دادا جن سان منهنجو پريچيہ سن
۱۹۸۵ع ۾ ٿيو. ان وقت ڀارتيہ سنڌو سڀا
جي استاڀنا ٿي هئي.

ڀارتيہ سنڌو سڀا جو ڪاريه وڌائڻو
هو. دادا سان گڏ شري چترسال مڪتا، دادا
هريرام سامتاڻي، شري حشو آڏو اٽي ٿاڻا
۾ اسانجي ڪوپري ڪالوني ۽ ۾ آيا. دادا
جن مون کي فون تي چيو ته ڪجهه
آر. ايس. ايس جي ڪاريه ڪرتائن کي
هراءِ.

ميٽنگ منهنجي گهر ۾ ٿي.
اسانجي نگر جا ۱۵ - ۲۰ ڪاريه ڪرتا ان
ميٽنگ ۾ آيا. دادا جن ٻڌايو ته ڪيئن
ڀارتيہ سنڌو سڀا ڀرم پوجيہ سڏرن جي
جي پريڙا سان ٺاهي ويئي آهي.

هنن جو اُدشيه هو - سنڌي ٻولي ۽
جو وڪاس، سنڌي ساهتيه ۽ ڪلچر کي زنده
رڪڻ.

اسين پهرين هندو آهيون ۽ پوءِ
سنڌي آهيون.

پنهنجو هندو ڌرم بچائڻ لاءِ اسان

۱۰ اپريل ۱۹۶۷ع ۾ مربي اٿل بهاري باجپاءَ جن لوڪ سپا ۾ سنڌي ٻوليءَ جي جوڙجڪي تسليميءَ وقت جيڪا تقرير ڏني هئي ۽ ڄاڻايو هو ته 'هندي منهنجي ماءُ ۽ سنڌي منهنجي ماسي آهي' اها تقرير دادا جن پنهنجي لپين ۾، انگريزي ۽ هنديءَ ۾ شايع ڪرائي سنڌين غير سنڌين تائين پهچائي هئي، جيئن اسين ان ڏينهن جي اهميت ۽ سنڌي ٻوليءَ جي مهانئا سنڌ، سنڌيت جي اسمتا سان جوڙي رکون.

دادا جن جو پريشد جي جزاؤ ۽ وڪاس جو هڪ سونهري عرصو هو جيڪو سنڌي تحريڪ، تواريخ جو هڪ يادگار سونهارو ورق سڏي سگهجي ٿو جيڪو وري اڄ ڏينهن تائين نه آيو آهي ۽ نه ئي وريو آهي.

سنڌيت، سورهيه سخاوت، قومي ايڪتا ۾ وشواس رکندڙ سنڌيت، سنڌي تعليم جي روشن منار سدا حيات دادا جهتممل واڌواڻي جن کي شردا وچان نت مستڪ شت شت پرڳامر ! ل

Since 1992

Sindhi Matrimonial Service

॥ श्रद्धेयं वानुश्रद्धाय नमः ॥

Run by

Mrs. Poonam Omprakash Bachani

106/107, 2nd Floor, Neo Shastri Nagar, Mulund Colony,
Mulund (W), Mumbai - 400 082. M : 9664501403

Timings : 7 p.m. to 8 p.m. all days with appointment

CENTENARY YEAR

1921-2021

جي وڪاس ۾ هتي ڏيندڙ آهن. دادا جن جنهن جي هاڻي رقم وڌائي روپيه پنج لک صڪيڻ معنيٰ ۾ سنڌي نوجوان پيڙهي، ڪئي ويئي آهي. پريشد جي يوجنائن جو شاگردن، مائٽن کي سنڌيت سان نه صرف جوڙيو پر سنڌي ڪلاسن ذريعي روزگار جا وسيلو پڻ ميسر ڪيا. سنڌين کي سڃاڻپ ڏني ۽ سنڌي هجڻ تي فخر هجڻ جو احساس ڏنو.

دادا جن سنڌي ڪلاس هلائڻ لاءِ انيڪ شخصن، سنسٽائن، ٻارن کي مالي مدد به ڏني، اسڪالرشپ به ڏني، اها پريشد طرفان نه پر پنهنجي شخصي ۽ چئريٽيبل سنسٽائن مان رقمون ڏنيون.

دادا جن جي ايامڪاريءَ ۾ رهنمائيءَ ۾ راشٽريه سنڌي ٻولي وڪاس پريشد پارت ۾ ناماچار، لوڪپريتا حاصل ڪئي. هر طبقي جي ساهتيڪارن، پاشا وگهه، يانين، اخبار نويسن ڪلاڪارن جو مان سمنان وڌيو، جڙاڻ ٿيو. ساهتيه ڪارن کي انعام، سمنان ڏيڻ سان گڏ هنن جي معياري سنڌي ڪتابن جي ٿوڪ خريدي، ڪتاب شايع ڪرڻ لاءِ مالي امداد ڏني ويئي. مخزنون، سي.ڊي، ڊي.وي.ڊي خريد ڪيون ويئون. ٻه نيون انعامي يوجنائون رچنا ۽ رچناڪار سمنان هر هڪ پنجاهه هزار روپين جو شروع ڪيو ويو، آهي.

دادا جن جي اٽڪ محنت، لڳاءُ، انتظام، عمل جي گڻن ڪري راشٽريه سنڌي ٻولي وڪاس پريشد چوڏسي وڪاس ڪيو. پارت ۾ جي دور دراز حصن ۾ رهندڙ سنڌين تائين پريشد پهتو. دادا جن ئي يو.پي.ايس.سي ۾ سنڌي نوجوان سنڌي وشيه ڪٿي امتحان دين ۽ ديش ڪاروبار ۾ سنڌين جي وڌ ۾ وڌ شرڪت ٿيڪ جو ٺهرايو پڻ دادا جن جي دورانديشيءَ جي مدي نظر آندو ويو. دادا جن به سنڌيت جي وڪاس لاءِ يوجنا جو بنياد وڌو. اهي هاڻي جديد دؤر ۾ هڪ وڏو ڇايا دار خوشبوئدار وڻ بڻجندو نظر اچي ٿو. سنڌي ڪلاسن ڪري سنڌين لاءِ تعليم جي وڪاس جي ڏس ۾ روزگار جا وسيلو به وڌي رهيا آهن ته سنڌيت، سنڌي سڃاڻپجو ڦهلاؤ ٿي رهيو آهي ۽ سنڌين جي وجود جي پيڙهه پڪي ٿي رهي آهي.

سنڌي پانڪ وڌائڻ لاءِ پڻ يوجنا تيار ڪئي وئي جنهن لاءِ پرشد طرفان مالي امداد به ڏني وئي.

دادا جن جدا جدا چئريٽيبل سنسٽائن سان جڙيل هئا. چيمبور ۾ جيڪو وڏي ۾ وڏو تعليمي مرڪز آهي جتي وڏي ۾ وڏا جدا جدا ڪورس هلندڙ آهن، انهن ۾ پڙهندڙن شاءَ ردن لاءِ دادا جن پرشد جا سنڌي پاشا سڪڻ جا ڪلاس لازمي بڻايا.

هنن سڀني ڪوششن ڪري دادا جن جي اٽڪ محنت، دورانديشي عمل تي پهرين سال 1970 ڪلاس ڀارت ڀر جي 17 مرڪزن ۾ شروع ٿيا ۽ 1383 شاگردن سرٽيفڪيٽ ڪورس ۾ داخلا ورتي. سو ڪلاڪن جي سرٽيفڪيٽ ڪورس جيڪي امتحان ورتا ويا، انهن جي 95 سيڪڙو رزلٽ آئي.

بعد ۾ ڊپلوما، انڊوانسڊ ڊپلوما جا ڪتاب، ڪورس ۽ امتحان عمل ۾ آندا ويا، جيڪي اڄ ڏينهن تائين جاري آهن. ڀارت ڀر ۾ سنڌي سڪڻ جا ڪلاس، مرڪز، شاگرد ڏينهن ڏينهن وڌي رهيا آهن. دادا جن جي ايامڪاريءَ ۾ تيار ڪيل جدا جدا ڪورس جا ڪتاب اڃان تائين هلندڙ آهن. ڪتابن جو معيار اوچو رهيو آهي. سنڌيت

سنڌي ٽيچرس ٽريننگ ڪئمپ جو آيوڄن ڪيو. پهرين ڪئمپ ڀارت ڀر جي سطح تي ممبئيءَ ۾ ڪئي ويئي. بعد ۾ احمدآباد، بڙودا، رائيپور، اجمير، پوپال ۽ ٻين شهرن ۾ ٽيچرس ٽريننگ جا ڪلاس هلايا ويا، جن ۾ سنڌيءَ جي برڪ تعليم دانن، ودوانن، پروفيسرن جون سيواون ورتيون ويون. سنڌ ڪلاسن کي همٿائڻ، ٻارن، ماڻهن ۾ سنڌي پاشا لاءِ چاهه پيدا ڪرڻ لاءِ هر قسم جون عملي ڪوششون ورتيون ويون. پرشد طرفان دادا جهڙن وادواڻي جن جي رهنمائيءَ ۾ سنڌي پاشا سيڪارڻ جا جيڪي ڪورس شروع ڪيا ويا اهي صرف سنڌي پاشا سيڪارڻ تائين محدود نه هئا پر ڪتاب ۽ ڪورس ان نموني تيار ڪيا ويا هئا ته سنڌي ٻوليءَ سان گڏ شاگردن نوجوان پيڙهيءَ کي پنهنجي سنسڪرتيءَ سان جوڙجي، پنهنجي قيمتي املهه ورثي، تواريخ جي ڄاڻ ڏجي. سنڌي ادب، ثقافت، موسيقيءَ سان جوڙي رکجي.

دادا جن جي پريڙا سان 1970 اپريل سنڌي پاشا جوڙجڪ تسليم ڏينهن ڀارت ڀر ۾ ملهائڻ ۽ ان ڏينهن تي سنڌيت جا پروگرام ڪرڻ. سنڌي ڪتابن جا نماءَ رکي

ڀارت ۾ ڀر هندي ڀاشا وارڌا جي طرز تي سرٿيفڪيٽ، ڊپلوما ۽ ائڊوانس ڊپلوما ڪورس سنڌيءَ ۾ هلائي انهن کي سرڪاري مڃتا ڏيڻ لاءِ عمل به شروع ڪيو. نه صرف ڪورس کي مڃتا حاصل ڪرائي ڏني پر انهن ڪورس ۾ ڀارت ۾ مان شاگرد جڙن، سنڌي تعليمي سنسٽائون اهي ڪورس هلائي سنڌيءَ جو ڦهلاءَ، حفاظت ڪن. ان لاءِ دادا جن ڀارت ۾ بنا ٿڪي دؤر ۾ پڻ شروع ڪيا.

اهي ڪلاس ۲۰۰۱-۲۰۰۰ع کان شروع ٿيا. دادا جن سانگي، ناڳپور، احمدآباد، بڙودا، گانڌيڌام، ڄامنگر، ڀڄ، ڀني ڪڇ، آڊيپور، اجمير، جوڌپور، جئپور، ڀباور، ڀوپال، بئراڳڙهه، رائپور، ڪانپور، لکنؤ، دهلي وغيره شهرن جو دؤر ڪيو ۽ سنڌي سيڪارڻ جي يوجنا ۾ وڌ وڌ جڙن، ساٿ سهڪار حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. نه صرف ايترو پر ڀارن، ماسٽرن کي سنڌي سرٿيفڪيٽ ڪورس جو تمام ٿوري عرصي ۾ هڪ معياري ڪتاب پڻ ڀنهي لڀين ۾ برڪ وڌوانن کان تيار ڪرائي شايع ڪرايو. گڏوگڏ ڪلاس، مرڪز هلائڻ ۾ پاڙهيندڙ ماسٽرن جي ڪوت کي پورا ٿو ڪرڻ ۽ انهن کي خاص ٿرينگ ڏيڻ لاءِ پڻ

۾ ڪافي ڪوششون ورتيون. برڪ سنڌي تعليم دانن، ڀاشا وگيانين سان بئنگون شروع ڪيون ۽ ڪورس هلائڻ لاءِ جدا جدا يوجنائون تيار ڪيون. سنڌي سيڪارڻ جا ڀاشا ڪيندر هلائڻ لاءِ هنن جو خاص مقصد رهيو ۽ ان جي عمل برٿواريءَ لاءِ هنن هر ممڪن ڪوششون ورتيون.

۲۶ سيپٽمبر ۲۰۰۱ع تي شري ڪي. آر. ملڪاڻي جن جي ڀارت سرڪار طرفان پانڊيچريءَ جي گورنر طور مقرر ٿيڻ سان پريشد جي ڪاروباري ڪاميٽيءَ جي نئين سر رچنا ڪئي ويئي ۽ دادا جهمتمل واڌواڻي جن جي مقرري نائب صدر طور ڪئي ويئي. مونکي پڻ شري ڪي. آر. ملڪاڻي ۽ ڊاڪٽر موتيلال جوٿواڻي جن جي آشيرواد سان پريشد جي ڊائريڪٽر پڌ تي مقرري ڪئي ويئي.

ڀنهنجا فرض بجا آڻيندي پريشد جي يوجنائن کي عمل ۾ آڻيندي، دادا جن سان منهنجو جڙاؤ وڌندو ويو. نئين اُتساهه، اُمنگن سان ڪاريه ڪرڻ جا وجهه ملندا رهيا.

دادا جهمتمل جن پريشد جي زير سايع سنڌي ڀاشا سيڪارڻ جو ڪورس سنڌي لئنگويج لرننگ ڪورس رٿا منظور ڪرائي

ڊاڪٽر مرلي منوهر جوشي جن جي چيئرمين شپ ۽ شري ڪي. آر. ملڪاڻي جن جي نائب پد جي زير سايع پريشد ڪاريه شروع ڪيو ۽ جدا جدا يوجنائون عمل ۾ آنديون. دادا جهمتمل واڌواڻي جن کي ان وقت سنڌي پاشا سيڪارڻ جي ڪاميٽي ۽ جا چيئرمين مقرر ڪيا ويا. تڏهن مان ڪائونسل جو ميمبر هجڻ جي ناتي سنڌي پاشا سيڪارڻ جي ڪاميٽي ۽ ۾ پڻ منهنجي ٻين ودوانن سان گڏ ميمبر طور مقرر ڪئي ويئي. منهنجي لاءِ اهو پهريون يادگار موقعو هو جو دادا جن سان ڪم ڪرڻ ۽ آشيرواد حاصل ڪرڻ جو موقعو مليو. مون بئنڪن دؤران ڇاتو ته دادا جن کي سنڌي تعليم، ٻولي ۽ لاءِ ڏاڍو اونو هو. هنن سدائين پنهنجي تعليمي سنسٽائن ۾ سنڌي پاڙهن ۽ بطور وشيه هلائڻ تي ڪافي زور ڏنو هو ۽ ممبئي يونيورسٽي ۽ جي سنڌي شعبي ۾ سنڌي شاگردن لاءِ سنڌي ۽ ۾ سرٽيفڪيٽ ۽ ڊپلوما ڪورس شروع ڪرايو هو ۽ سنڌي شاگردن کي سنڌي پاشا سڪڻ لاءِ ڪافي اتساهت ڪيو هو.

دادا جهمتمل پريشد ۾ سنڌي پاشا سيڪارڻ جا جدا جدا ڪورس هلائي پارت ۾ سنڌي ڪلاس شروع ڪرڻ لاءِ هنن پريشد

لا طمع طبيعت، جتي ڪٿي پيار وٺيندڙ، تياڳي، دانوير، سنڌيت جي محاذ تي ڪڙو بيٺل، مون هنن کي ڏٺو.

دادا جن پارٽييه سنڌو سپا جا راشٽريه اڌيڪش هئا. هنن جو ناماچار ڪافي ٻڌو هوم. هنن جا ڪيل ڪم، ڪڙا ڪيل تعليمي ادارن بابت اخبارن ۾ ۽ هڻو گهڻو پڙهيو هوم پر هنن سان ڪڏهن به روبرو ملاقات نه ٿي هئي. پر مان انهن خوش نصيب انسانن مان آهيان جنهن کي دادا جن سان نه صرف گڏ ڪم ڪرڻ جو موقعو مليو، پر هنن وٽان پتن جيان پيار، قرب، حب حاصل ڪندي گهڻو ڪجهه سڪڻ ۽ گيان ۾ اضافو ڪرڻ جو پڻ سونهري وجهه مليو. مون ڇاتو ته هو پارس مٽي آهن. هنن جي چاهاءِ، وهنوار، سمپرڪ سان انسانيت، مانوتا مهڪي اُٿي ٿي.

۲۶ مئي ۱۹۹۴ع ۾ پارت سرڪار مرڪزي تعليمي وزارت جي زير سايع سنڌي ٻولي، تعليم، ڪلا، ادب جي وڪاس، واڌاري ۽ قهلاڙ لاءِ راشٽريه سنڌي ٻولي وڪاس پريشد جي استاپنا ڪئي ۽ ان جو هيڊ ڪوارٽر بڙودا رکيو.

سال ۱۹۹۸-۹۹ع ۾ پريشد جي نئين باڊي برپا ڪئي ويئي. مرڪزي وزير

سنڌيت جو روشن منار - دادا جهتمل واڌواڻي

ڊاڪٽر چينو لالواڻي

عالم آشڪار چوڻي آهي
 ماڻهو مڙئي نه ماڻهو، پڪي مڙئي نه
 هنج،
 ڪنهن ڪنهن ماڻهوءَ منجهه اچي
 پوءِ بهار جي.

سند، سنڌيت، سنڌي ڪلا، سنڌي
 ادب، سنڌي ٻولي، سنڌي ثقافت ۽ سنڌين
 کي جيئارڻ ڪهڙي نه انمول، پاڪ پويتر
 صادق پاونو آهي. سنڌو سڀيتا جي شاندار
 تهذيب تي فخر وٺندڙن، سنڌيت جي
 انمول سنسڪارن سان پرپور هر وقت سنڌي
 وجوانن، نئين پيڙهي ۽ ايندڙ نسل کي
 پنهنجي عظيم ورثي، اتهاڻ کان واقف
 ڪري ڄاڻ، گمان ۾ اضافو ڪرڻ لاءِ
 سوچيندڙ، عمل راهه اختيار ڪندڙ، سنڌيءَ
 جي آبرودار مڙين، سچن سڀوتن ۾ دادا
 جهتمل واڌواڻي جن جو درجو ڪافي اوچو
 ۽ مٿاهون رهيو.

پان جا پنڊار، آزمودي جي ڪاڻ، من ذهن
 سان اوت پروت ٿيل، سچو وفادار سهڻو
 سنڌي، سچو سپه سالار، وڏي آرجا هوندي
 به نوجوانن کان به وڌيڪ آتم وشواس سان
 ڊوڙندڙ، دادا جهتمل واڌواڻي پل هن
 جهان مان چالاڻو ڪري ويا آهن پر هنن
 جو هر ڪاريه جيڪو عمل ۾ آندو، ان جا
 نشان اهڃاڻ قائم ڪيل يادگار اڄ به انهن
 جي سونهري ورقن کي ورائيندا رهن ٿا.
 مونکي هنن سان گهاريل پل، ڪيل
 ڪم، حاصل ڪيل وشواس، سهڪار اڄ به
 تازو توانو آهي. مون شدت سان محسوس
 ڪيو ته دادا جن، جيڪو به ڪاريه هت ۾
 ڪيو، ان کي بنان بيٺي، ساهي پٽڻ کان
 سواءِ ڪڏهن به اڌ ۾ نه روڪيو. ڏينهن رات
 ڪاريه کي سر انجام ڏيڻ لاءِ سڃاڻ، سرءُ
 ۾ رهندا رهيا.

دادا جن برڪ سماج سيوڪ، دانوير،

دادا جن صورت خواهه سیرت ۾ رُچ
 مڙس، خوش طبع، سادگيءَ سان پرپور، اوچ
 ويچار، آدرشن جا ڏڻي، سادي پوشاڪ
 پهريندڙ، سنڌيت جا اعليٰ ترين چنتڪ،
 زنده دل، اورچ، مڪنت ڪش، هڏ ڏوڪي، ڪم
 هنن جو ڪرم، مانيٽو سپاءِ، شانت چت، ڪم
 ٿن جو پنڊار، شفاف، پيار وٺيندڙ، اندر
 ٻاهر هڪ جهڙا، جيڪي به دل ۾ هوندي
 سوئي سندن لبڻ تي، مرڪندڙ چهره سان
 ڪم ڪندو، ماکيءَ جيان منڙو، سچ چوندڙ،

With Best Compliments From

WELL WISHER

True success, true happiness
lies in freedom and fulfillment.

- J.P. VASWANI

With Best Compliments From

ELEKTROMAG DEVICES PVT LTD
MUMBAI

True success, true happiness
lies in freedom and fulfillment.

- J.P. VASWANI

ELEKTROMAG™

With Best Compliments From

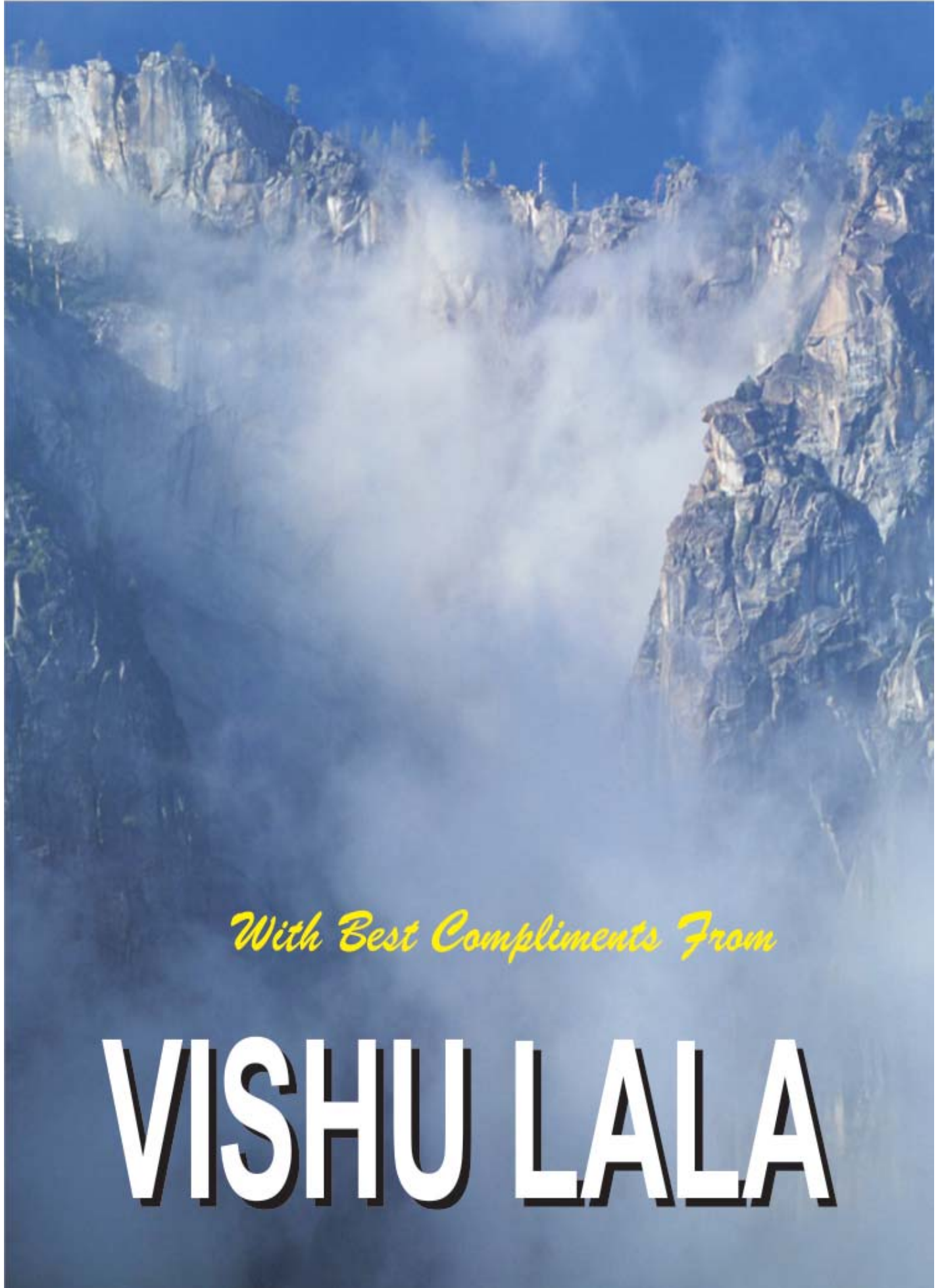

Saibaba
G a r m e n t s

(GOVT. RECOGNISED STAR EXPORT HOUSE)

MFGS. & EXPORTER OF GARMENTS

Regd.Off : 345, PRAGATI INDUSTRIAL ESTATE, 316, N.M. JOSHI MARG, LOWER PAREL (E),
MUMBAI - 400 011, (INDIA) PHONE :40689300 (30 lines), EMAIL : info@saibabagarments.net,
WEBSITE : www.saibabagarments.com

With Best Compliments From

VISHU LALA

With Best Compliments From

PRATHA SAMAJIK SANSTHA

Smt. Veena Bhatia

Patron
All India Mahila Vibhag,
Bharatiya Sindhu Sabha

President
Pratha Samajik Sanstha

President
Vidya Sagar Education Society

F-143, PREM NAGAR,
SADHU VASWANI NAGAR,
THANE (E) - 400603.
M: 9833240555

With Best Compliments From

Rashtriya Sewa Mandal

THANE

Shri L.K. Sachdev

Shri Motiram Adnani

Shri Sukhdev Ahuja

Shri Anil Bhatia

Shri Raju Khetwani

bharatiya sindhu sabha thane

Dadi Veena Bhatia

Shri Sukhdev Ahuja

Shri Girdhar Bathija

Shri Ashok Jagiasi

Shri Naresh Bhojwani

Shri Motiram Adnani

Shri Suresh Katpal

Shri Naresh Tolani

Shri Hemraj Jethani

Shri Parsram Tikmani

Shri Kamal Motiramani

Smt. Asha Peswani

Shri Khubchand Sejwani

Shri Prakash Lokwani

Shri Hemant Pamnani

Shri Hemant Pamnani

Dr. Sunil Budlani

Smt. Reena Idnani

VIVEKANAND EDUCATION SOCIETY'S College of Architecture (Linguistic Minority - Sindhi).

VESCOA offers 5 years degree programme of Bachelor of Architecture (B.Arch.). It is recognised by Council of Architecture and Affiliated to University of Mumbai. The Course is approved by Government of Maharashtra.

VESCOA will focus towards developing human, social-cultural, environmental, technological, aesthetics and philosophical values in architectural education. An approach towards an environment of learning, innovation, integration and leadership will be the prime focus. VESCOA will base out teaching around the principles of Ekistics.

Workshops

Seminars

Study tours

Guest lectures

Sports Activities

Music Club

Movie Club

Dance Club

**National Association of
Students of Architecture
(NASA)**

- Fully Furnished and Equipped Studios with Audio and Visual facility, lockers and Wi-Fi connection for students.
- Fully Air-conditioned computer lab with very high-end configuration for graphics use. Licenced software's such as CorelDRAW, Photoshop, SketchUp and Envi-Met available.
- Fully equipped library with international and national journals. Institute has online published journals also.
- Environmental Lab, Surveying lab, Carpentry workshop and Model Making workshop all are provided with latest facilities and equipments.
- Construction yard adjacent to the college.
- Compulsory study tours Regional, National and International levels.
- VESCOA Hands on value added workshop series.
- Collaboration with Industry relevant soft skills and technology development trainers for student interaction and forums.
- 24/7 Student counseling available.
- Hostel, ATM, Canteen facilities available in the campus.

Address: - Hashu Advani Memorial Complex, Collector's Colony, Chembur, Mumbai-400 074.

Phone: (022) 62913333, Email: principal.vescoa@ves.ac.in

Visit : [www.ves.ac.in /architecture](http://www.ves.ac.in/architecture)

Visit our workshops:

<https://www.facebook.com/VESCOA/>

[v.e.s.c.o.a](https://www.instagram.com/v.e.s.c.o.a)

V.E.S. INSTITUTE OF TECHNOLOGY

(Affiliated to University of Mumbai, approved by AICTE & Recognized by Govt. of Maharashtra)

Hashu Advani Memorial Complex, Collector's Colony, Chembur (E), Mumbai – 400074. INDIA

Tel. 022-61532532 Fax: 022-61532555 Email : vesit@vsnl.com/principal.vesit@ves.ac.in Website : www.vesit.edu/www.ves.ac.in

COURSES OFFERED

	INTAKE
<u>Regular First Shift</u>	(51% SINDHI MINORITY QUOTA & 49% CAP)
B.E. – ELECTRONICS ENGINEERING	120
B.E. – COMPUTER ENGINEERING	120
B.E. – INSTRUMENTATION ENGINEERING	60
B.E. – ELECTRONICS & TELECOMMUNICATION ENGINEERING	120
B.E. – INFORMATION TECHNOLOGY	60
 <u>Regular Second Shift</u>	
B.E. – COMPUTER ENGINEERING	60
B.E. – DIRECT SECOND YEAR (EXTC)	60
 <u>Regular First Shift</u>	
M.E. – ELECTRONICS & TELECOMMUNICATION	18
M.E. – INSTRUMENTATION & CONTROL	18
M.E. – INFORMATION TECHNOLOGY	18
 M.C.A. <u>Regular First Shift</u>	60
M.C.A. <u>Regular Second Shift</u>	60

SALIENT FEATURES

- * Permanent Affiliation of University of Mumbai
- * Ph.D. Centre of University of Mumbai (Electronics Engg.)
- * Professional Societies of Students
- * R & D Centre, E Yantra Lab
- * Strong Alumni Association with Alumni Web Portal
- * Inviting Playground
- * Highly Qualified Teaching Faculty
- * Laboratories with latest technology
- * Library having more than 44000 books
- * Active Placement Cell
- * Sprawling Complex
- * Hostel Facility

Vivekanand Education Society's POLYTECHNIC

.....imparting value based education

Sindhi Society, Chembur, Mumbai – 400 071

Tel. 25230885/25227638 Mobile: 8104587658

(Approved by Govt. of Maharashtra and AICTE, Affiliated to MSBTE)

Courses Offered :

3 Years(Six semester) Full - Time Diploma program

Name of Course	Intake
• <i>Mechanical Engineering</i>	60
• <i>Civil Engineering</i>	60
• <i>Electrical Engineering</i>	60
* <i>Computer Engineering</i>	120
* <i>Electronics & Telecommunication</i>	60
* <i>Instrumentation</i>	60

Eligibility: - Candidates who have passed the SSC (Std.X) examination of Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education or its equivalent examination, with subjects Maths / Mathematics, General Science and English with minimum 35% Marks in aggregate are eligible to apply.

51% Quota for Sindhi
Linguistic Minority

For Direct Second Year Diploma program

- *Mechanical Engineering*
- *Civil Engineering*
- *Electrical Engineering*
- * *Computer Engineering*
- * *Electronics & Telecommunication*
- * *Instrumentation*

Eligibility: - Candidates who have passed the HSC (Std.XII Science with vocational) examination or who have passed ITI/ MCVC with minimum 35% marks or ITI/ Centre of excellence (2 years duration) are eligible to apply.

Features :

- ❖ Excellent Results
- ❖ Well-equipped Laboratories
- ❖ Additional modules for personality development
- ❖ Disciplined environment
- * NBA Provisionally accredited Programs for A.Y.2017-2020

For further details visit us at <http://ves.ac.in/polytechnic/> OR <https://www.facebook.com/VESP-Diploma-Engineering-28492341193470/>

2700k (warm white)

4000k (natural white)

6500k (cool white)

MODYZ

by

WORLDTEK LED

MODYZ, as the name describes is a controlled lighting system that enables the user to change the ambiance of the room with his finger tip. It can actually change the shades of white ranging between warm white (2700k) to cool white (6500k) as per users mood. Not only can it change the shades of white but it can dim it too. So the user also gets an option of changing the shade along with its intensity. It actually avoids use of multiple fixtures in the same room for different shades of white light. With variety of fixture housing we can have this one of its kind light for better comfort. It also puts you away from all the hassles of lighting automation like enormous amount of money spent on it, bundles of wire used in it attracts a major risk of fire hazard.

www.modaluce.net
 www.worldtekled.com
 info@modaluce.net

PARAG WORLDWIDE PVT. LTD.
 520 Kalbadevi Road, Mumbai - 2.
 91-22-22033405 / 6 / 7 / 8 / 9

50th Year of
Banking
Excellence

**TJSB SAHAKARI
BANK LTD.** MULTI-STATE
SCHEDULED BANK

The one-stop solution for your financial requirements

**Housing
Loan**

7.25%^{*}
p.a.

Auto Finance

7.75%^{*}
p.a.

Gold Loan

7.99%^{*}
p.a.

**Professional
Loan**

8.99%^{*}
p.a.

Easy Credit

10%^{*}
p.a.

**Salary
Overdraft**

11%^{*}
p.a.

Contact your nearest TJSB Bank Branch to know more.

FINALISE YOUR DREAM ABODES & OFFICE SPACES WITH

Khushi Pride Belmondo
Luxurious 4 BHK
at Santacruz West

Khushi Aryston
2 Triplex (8+2 Bed)
at Carter Road,
Bandra (W)

Kanakia Wall Street
Commercial Space
5400 Sq.ft. Built-up area
at Andheri (E)

Bayview
Lavish 4 BHK
Seaview Apartment
at Upper Juhu

Joy Legend
Exclusive 4 & 5 BHK
at Pali Hill,
Bandra (W)

GET INSTANT ADVICE WITH OUR REAL ESTATE SERVICES TO

BUY

SELL

LEASE

PRELEASED AND FINANCE

FOR MORE DETAILS CALL B.KANDHARI GROUP: 91 98203 03062

✉ : info@bkandhariproperties.com | 🌐 : www.bkandhargroup.com | 🏠 MahaRERA No. A51800003272 | <https://maharera.mahaonline.gov.in/>

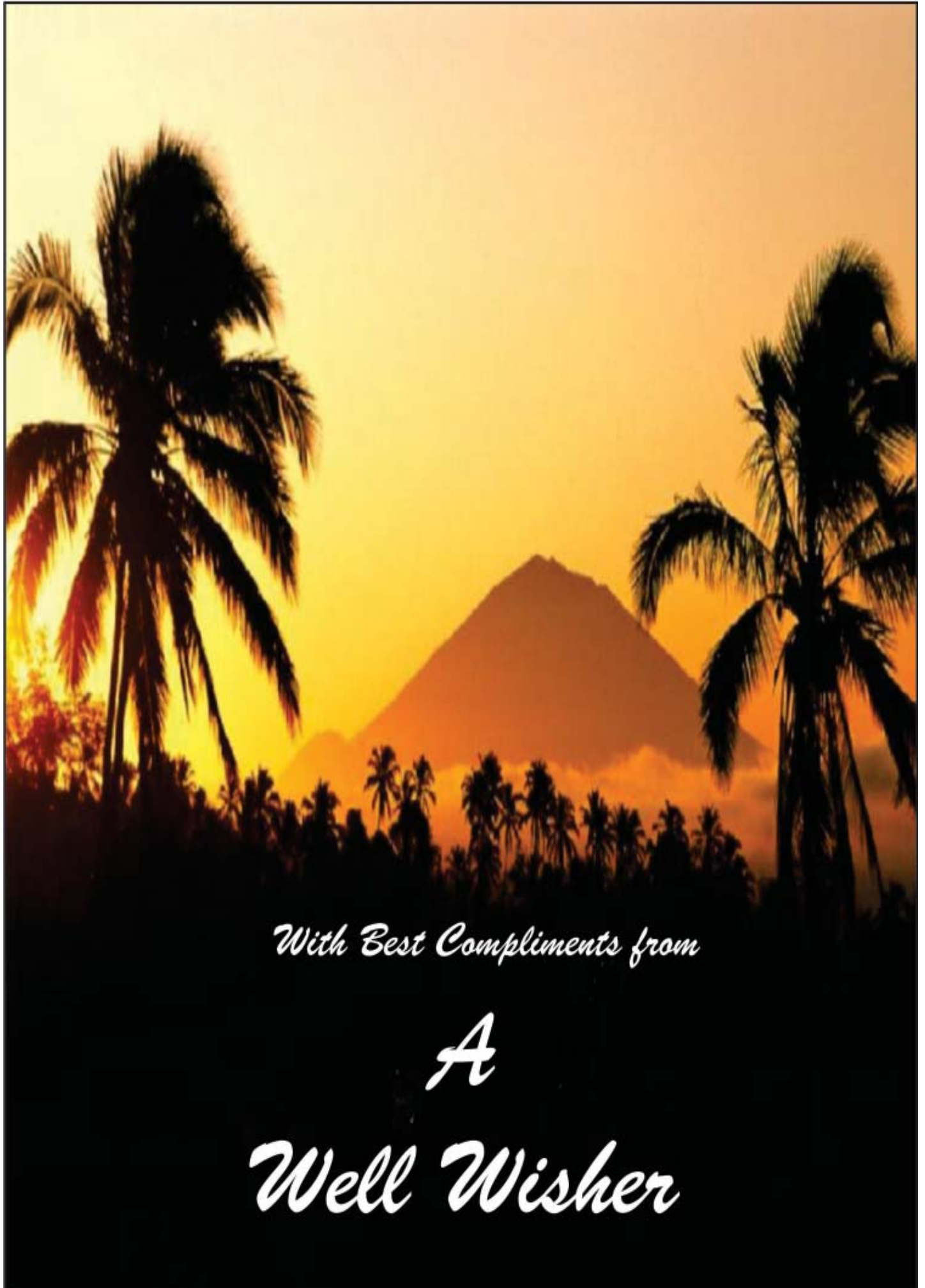

Best Compliments from

Partners : Praveen Awate | Jai Nagwani | Indraneel Roy

With Best Compliments from
A
Well Wisher

VIVEKANAND EDUCATION SOCIETY'S COLLEGE OF LAW

Law Admissions through CET Process (State of Maharashtra)
3 year (LLB) :

Eligibility for admission Graduation in any discipline (10+2+3) with
Minimum 45% of Marks

5 year (LLB) :

Eligibility for admission H.S.C.in any discipline (10+2) with Minimum
45% Marks

Note : We have 51% Sindhi Quota

Intake capacity : 120 students (For Each Course)

Sindhi Society, Chembur ,Mumbai – 400 071 **Tel No.** 25284134

Email : veslaw09@rediffmail.com/ves.law@ves.ac.in

Website : www.ves.ac.in/law

Certificate Courses

a. Certificate Course in Human Rights

Duration : 6 Month

Course fee : Rs. 6000 /- + with 18% GST (VES
Students) outsider Rs.8000/- with GST

Eligibility : 10 +2

Medium : English

Intake : 40

The Programme is meant to sensitize professional
groups For eg: Police, Army, Teachers and NGO
functionaries about the issues relating to Human
Rights

b. Certificate Course in Intellectual Property Rights (I.P.R)

Duration : 6 Month

Course fee : Rs. 6000 /- + with 18% GST (VES
Students) outsider Rs.8000/- with GST

Eligibility : 10 +2

Medium : English

Intake : 40

Intellectual property is a creation of intellect i.e.
human mind; it protects what a human mind
creates. It could be a research, logo, inventions,
drawing or painting, musical composition etc.
B.Arch, MBBS and other Professional Courses.

c. Diploma in Cyber Law

Duration : 6 Month

Course fee : Rs. 6500 /-

Eligibility : 10 +2

Medium : English

Intake : 40

Vivekanand Education Society's College of Arts, Science & Commerce

Re-accredited by NAAC 'A' Grade (2017) - Best College Award (Urban Area: Year 2012-2013 (University of Mumbai))
Recipient of FIST Grant (DBT) **Recipient of STAR College Grant (DBT)*

Vivekanand Education Society's College of Arts, Science & Commerce was established in June 1979. It is permanently affiliated to the University of Mumbai. "Our College has Sindhi Linguistic Minority Status"

At VES College we are driven by the Ideals of our founder member, Late Shri Hashuji Advani, a visionary who believed in imparting holistic education with emphasis on character building, to create good citizens. We are also inspired by the thoughts of Swami Vivekanand, who emphasized on youth empowerment for nation building. Institutions under the VES umbrella have earned repute for distancing from commercialization of education as well as for inculcating values through discipline.

The courses we offer are as given below

AIDED SECTION Under Graduate Programmes

ARTS

- B.A. (Economics)
- B.A. (Psychology)
- B.A. (Sociology)
- B.A. (Economics & Commerce)

SCIENCE

- B.Sc. (Physics)
- B.Sc. (Chemistry)
- B.Sc. (Microbiology)

COMMERCE

- B.Com.

SELF FINANCING SECTION Under Graduate Programmes

ARTS

- B.M.M (Advertising & Journalism)

SCIENCE

- B.Sc. (Computer Science)
- B.Sc. (Biotechnology)
- B.Sc. (Information Technology)
- T.Y.B.Sc. (Mathematics)

COMMERCE

- B.M.S.
- B.Com. (Banking & Insurance)
- B.Com. (Financial Markets)
- B.Com. (Accountancy & Finance)

SELF FINANCING SECTION POST GRADUATE COURSES

ARTS

- M.A. (Public Relations)
- M.A. (Psychology)

SCIENCE

- M.Sc. Organic Chemistry (By Papers)
- M.Sc. Analytical Chemistry (By Papers & By Research)
- M.Sc. Inorganic Chemistry (By Research)
- M.Sc. Microbiology (By Papers & By Research)
- Ph.D. (Inorganic & Analytical Chemistry)
- Ph.D. (Microbiology)
- Ph.D. (Physics)

COMMERCE

- M.Com. (Accountancy)
- M.Com. (Business Management)

VES YOGA ACADEMY YOGA FOR HELATHY, HARMONY & PEACE

- VES Yoga Academy was established in January 2019 with the Vision to enhance the quality of life through Meditation and Yogic Practices to develop a Dynamic Personality
- Regular sessions are conducted for students & staff members of all VES Institutes

VES CIVIL SERVICE ACADEMY

- VES Civil Services Academy takes pride in providing training to students of all Institutes to excel in Civil Services Competitive Exams & thereby contribute to Nation Building

With 51% Quota for Sindhi Linguistic Minority, special emphasis is made on encouraging Sindhi Students by

- 1) Providing Sindhi Certificate, Diploma & Advance Diploma courses for students in association with NCPSL
- 2) Celebrating Sindhi festivals & prominent Sindhi Events like Sindhi Bhasha Diwas
- 3) Special screening of Sindhi Movies & Plays
- 4) Assisting needy meritorious Sindhi students

All these activities have helped in the promotion of Sindhi Language and literature amongst today's youth

For More details visit us at : Sindhi Society, Chembur, Mumbai 400071,

Phone : (0): +91 22 25227470 / +91 22 25277791 / +91 22 25284132, mail: vesasc.admin@ves.ac.in Website: ves.ac.in/vesasc

Registered vide
Registration No. MCN/ 187 / 2021-2023
Licensed to post without pre-payment No. MR/Tech/WPP-61/North/ 2021-2023
Registered with News paper of India (RNI) 70242/ 94
Posting at Mumbai Patrika Channel Stg. Office, Mumbai-400001
Date of Posting: Last working day of the month.

Nurturing Professionals... with Principles

For MMS

51% Seats reserved for sindhi minority community

- Accredited by NAAC
- Grade 'A' Awarded by D.T.E., Govt. of Maharashtra
- Focus on 360° Holistic Development
- Strong Industry Interface
- Excellent Placement Opportunities
- Excellent Infrastructure in Large Campus of VES
- Highly Skilled & Experienced faculty
- 12 weeks of Management Internship Programme
- 2 weeks "YUVA FOR SEVA" Program to Sensitize Youth about Social Issues
- Building Entrepreneurship Ability
- Emphasis on Student Driven Activities
- Located in Central part of Mumbai, Financial Hub of India
- Hostel Facility Available

**Vivekanand Education Society
Institute of Management**
Studies & Research

Contact
for further
Details:

Hashu Advani Memorial Complex, 495/497,
Collector's Colony, Chembur, Mumbai - 74.
Tel: +91 22 6789 3000 / + 91 22 2553 7110

www.vesim.ves.ac.in